

Ευσυνειδησία: Πέρα από την Αυτοαναφορά
Κατασκευή μιας Δοκιμασίας Καταστασιακής Αξιολόγησης για την Μέτρηση
της Ευσυνειδησίας
Αθηνά Κατσαδωράκη (ΑΜ:1567201500054)

Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Σημείωμα του Συγγραφέα

Το δοκίμιο αυτό αποτελεί πτυχιακή εργασία που συντάχθηκε για το Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και υποβλήθηκε τον Σεπτέμβρη του 2020. Η συγγραφέας βεβαιώνει ότι το περιεχόμενο του παρόντος έργου είναι αποτέλεσμα προσωπικής εργασίας και ότι έχει γίνει η κατάλληλη αναφορά στην εργασία τρίτων, όπου κάτι τέτοιο ήταν απαραίτητο, σύμφωνα με τους κανόνες της ακαδημαϊκής δεοντολογίας

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη πρόκειται για ένα πρώτο, προκαταρκτικό βήμα προς την κατασκευή ενός τεστ καταστασιακής αξιολόγησης, ως εναλλακτικό μέσο των τεστ αυτοαναφοράς για την μέτρηση της ευσυνειδησίας. Περιγράφεται η συλλογιστική πίσω από τις επιλογές που ελήφθησαν κατά την διαδικασία κατασκευής του τεστ, καθώς και ο έλεγχος βασικών ψυχομετρικών ιδιοτήτων όπως η αξιοπιστία, η εγκυρότητα και η επίδραση διαφόρων δημογραφικών και ψυχολογικών παραγόντων στην επίδοση στο τεστ. Αναγνωρίζοντας τις αδυναμίες που συνοδεύουν την αυτοαναφορά στην αξιολόγηση της προσωπικότητας, ειδικά σε πλαίσια υψηλού ρίσκου, όπως στην επιλογή προσωπικού, κρίθηκε απαραίτητη η κατασκευή ενός τεστ, λιγότερο επιρρεπούς στην παραπλάνηση εκ μέρους του αξιολογουμένου. Υποστηρίζοντας πως το υπό δοκιμή τεστ καταστασιακής αξιολόγησης ικανοποιεί ανάλογες κρίσιμες προϋποθέσεις, προχωρήσαμε στην συγκέντρωση 24 items, τέσσερα για κάθε μια από τις έξι όψεις της ευσυνειδησίας. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 60 άτομα, ποικίλου μορφωτικού και κοινωνικοοικονομικού επιπέδου. Στους συμμετέχοντες χορηγήθηκε το αυτοσχέδιο τεστ, ένα μέρος του Big Five Inventory (John & Srivastava, 1999), ως ένα εξωτερικό κριτήριο αξιολόγησης της ευσυνειδησίας και μια Κλίμακα Κοινωνικής Επιθυμητότητας (Μυλωνάς, 2018), προκειμένου να ελεγχθεί η επίδραση του κοινωνικώς αποδεκτού. Τα ευρήματα έδειξαν χαμηλά επίπεδα αξιοπιστίας, μέτρια επίπεδα συγχρονικής εγκυρότητας, τα οποία διαφοροποιούνται, καθώς βρέθηκαν σημαντικά υψηλότερα στα άτομα υψηλού μορφωτικού επιπέδου σε σχέση με τα άτομα βασικής εκπαίδευσης. Επίσης, για τους έγγαμους και διαζευγμένους, σημειώθηκε σημαντική, αρνητική σχέση μεταξύ του κοινωνικώς αποδεκτού και της βαθμολογίας στο αυτοσχέδιο τεστ, εύρημα που δεν ισχύει για τους άγαμους. Τα αποτελέσματα συζητούνται σε συνάρτηση με την βιβλιογραφία ψυχομετρικών ζητημάτων. Λέξεις-κλειδιά: ευσυνειδησία, situational judgment test, faking, κοινωνικώς αποδεκτό, συγχρονική εγκυρότητα.

Πρόλογος

Κανείς δεν είπε ότι η εκπόνηση μιας πτυχιακής είναι κάτι εύκολο, αλλά «όποιος έχει ένα ‘γιατί’ να ζει, μπορεί να αντιμετωπίσει οποιοδήποτε ‘πώς’». Για τις απαντήσεις τους στο «πώς» θα πρέπει να ευχαριστήσω:

Τον καθηγητή μου, Κωνσταντίνο Μυλωνά, που μου έδωσε την ευκαιρία να συνεργαστώ μαζί του για την εκπόνηση αυτή της εργασίας. Μεροληπτική αντίληψη με κάνει να θαυμάζω την αναλυτική του ικανότητα που με βοήθησε να μεταμορφώσω τις ιδέες μου σε λογικά δομημένα επιστημονικά επιχειρήματα. Η υποστήριξη, η ευγένεια και οι γνώσεις σας αποτελούν έμπνευση για μένα.

Τους John και Srivastava που έχουν διαθέσει δωρεάν το Big Five Inventory και μου έλυσαν τα χέρια.

Τον ορθογραφικό έλεγχο του Microsoft Word, χωρίς τον οποίο η λέξη ευσυνειδησία θα είχε γραφτεί λάθος 113 φορές.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	6
Η Ιεραρχική Δομή της Ευσυνειδησίας.....	9
Αξιολόγηση της Ευσυνειδησίας.....	12
Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης.....	16
Το Κοινωνικά Αποδεκτό.....	17
Αξιοπιστία και Εγκυρότητα.....	19
Η Συναφειακή Στρατηγική.....	21
Συγκρίσεις Μεταξύ Ομάδων.....	23
Ερευνητικοί Στόχοι.....	24
Μέθοδος.....	26
Δείγμα.....	26
Μέσα συλλογής των δεδομένων.....	27
Διαδικασία συλλογής δεδομένων.....	34
Ευρήματα.....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
Αξιοπιστία Εσωτερικής Συνέπειας.....	40
Υπολογισμός Δεικτών Συναφειας.....	45
Συγκρίσεις των Επιμέρους Ομάδων του Δείγματος.....	55
Συζήτηση.....	62
Αξιοπιστία και Items.....	63
Συγχρονική Εγκυρότητα του Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης με το Big Five Inventory ως Εξωτερικό Κριτήριο.....	69

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Η Επίδραση της Κοινωνικής Επιθυμητότητας	71
Συγκρίσεις των Επιμέρους Ομάδων του Δείγματος	72
Περιορισμοί και Προτάσεις	77
Βιβλιογραφία	81
Παράρτημα	89

Ευσυνειδησία: πέρα από την αυτοαναφορά.

Κατασκευή μιας δοκιμασίας καταστασιακής αξιολόγησης για την μέτρηση της
ευσυνειδησίας

Η αξιολόγηση της προσωπικότητας σε οργανωσιακά πλαίσια είναι καίρια για την κατανόηση και την αξιοποίηση των ατομικών διαφορών (Barrick, Mount, and Judge, 2001), για αυτό και είναι άλλωστε μια πρακτική διαδεδομένη ήδη από τη δεκαετία του 1990. Σήμερα, το Μοντέλο των Πέντε Παραγόντων, ή εναλλακτικά το «Big 5», που προέκυψε ύστερα από την παραγοντική ανάλυση σχετικών με χαρακτηριστικά της προσωπικότητας επιθέτων από το λεξικό (Costa & McCrae, 1992; Goldberg, 1992; John & Srivastava, 1999), έχει κατακτήσει μια θεσμική σχεδόν θέση στον χώρο της ψυχομετρίας, ως ένα διαδεδομένο και αξιόπιστο μέσο κατανόησης της δομής της προσωπικότητας (Barrick, Mount, and Judge, 2001). Η διαθεσιμότητα σε νέες εμπειρίες, η ευσυνειδησία, η εξωστρέφεια, η προσήνεια και ο νευρωτισμός, μπορούν να εντοπιστούν σε ποικίλες δημογραφικές και εθνικές ομάδες, ενώ η αξιολόγησή τους σήμερα είναι συχνότερη από την μέτρηση βιοδεδομένων και καταστασιακών συνεντεύξεων (Salgado, 2016).

Από τους πέντε παράγοντες, η ευσυνειδησία, έχει αναδειχθεί ως ένας έγκυρος προβλεπτικός παράγοντας της επίδοσης ατόμων που εμπλέκονται σε καθήκοντα οργανωσιακής, διοικητικής και υπαλληλικής φύσης, σε κάθε επαγγελματικό τομέα στον οποίο έχει μελετηθεί (Salgado, 2003). Το κοινό των παραπάνω εργασιακών θέσεων είναι η σημασία της αξιοπιστίας, της ακεραιότητας και της προσήλωσης στις λεπτομέρειες. Ο όρος ευσυνειδησία αναφέρεται σε ένα φάσμα ψυχολογικών δομών που περιγράφουν ατομικές διαφορές ως προς την τάση για αυτοπειθαρχία, υπευθυνότητα προς τρίτους,

εργατικότητα και συμμόρφωση προς τους κανόνες. (Roberts, Jackson, Fayard, Edmonds, & Meints, 2009). Δεν πρόκειται δηλαδή για μια μονοπαραγοντική οντότητα, αλλά για ένα σύνολο συγκεκριμένων χαρακτηριστικών και όψεων (facets). Αναφέρεται συχνά σε συνθήκες όπου η επιτυχία έχει ιδιαίτερη αξία, όπως στον επαγγελματικό και στον ακαδημαϊκό τομέα. Αντανακλά το κίνητρο για την επίτευξη κάποιου στόχου, και περιλαμβάνει τα χαρακτηριστικά εκείνα που είναι απαραίτητα για την επίτευξη αυτή: οργανωτικότητα, συστηματικότητα, αποτελεσματικότητα, πρακτικότητα και σταθερότητα (Goldberg, 1992).

Τι θα προσφέρει όμως μια ακόμη έρευνα πάνω στην ευσυνειδησία? Άλλωστε ιδέες ανάλογες με το φροϋδικό υπερεγώ και τη συνείδηση, όπως η καθυστέρηση της ευχάριστης, ο έλεγχος των παρορμήσεων και το κίνητρο για εργατικότητα, διερευνώνται από τις απαρχές της ψυχολογίας.

Η ευσυνειδησία κατέχει σήμερα εμβληματική θέση τόσο στον αμιγώς επιστημονικό, όσο και στον επιχειρηματικό χώρο αφού αποτελεί – μαζί με τον Δείκτη Νοημοσύνης (IQ), έναν από τους σημαντικότερους προβλεπτικούς παράγοντες της επιτυχίας στη ζωή (Duckworth, Weir, Tsukayama, & Kwok, 2012), ενώ πολλαπλές έρευνες καθιστούν την σχέση του χαρακτηριστικού αυτού με σημαντικές πτυχές της ζωής αδιαμφισβήτητη. Η ευσυνειδησία προβλέπει την τάση για ριψοκίνδυνη συμπεριφορά, με συνέπειες στην υγεία και τη θνησιμότητα (Bogg & Roberts, 2004), την κατάχρηση ναρκωτικών (Walton & Roberts, 2004), τους παιδικούς τραυματισμούς (Verhoeven, Junger, van Aken, Dekovic, & van Aken, 2007), την σωματική υγεία (Hampson, Goldberg, Vogt, & Dubanoski, 2007), τη μακροζωία (Kern & Friedman, 2008), ακόμη και την έναρξη της νόσου Αλτσχάιμερ (Wilson, Schneider, Arnold, Bienias, & Bennett, 2007). Η έρευνα ωστόσο δεν περιορίζεται στον τομέα της υγείας και έτσι η ευσυνειδησία προβλέπει το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο (Roberts, Kuncel, Shiner, Caspi, & Goldberg, 2007) και το

επίπεδο εκπαίδευσης (Conrad & Patry, 2012), ενώ δεκάδες έρευνες επιβεβαιώνουν την συσχέτιση της με υψηλότερη ακαδημαϊκή απόδοση, τόσο σε εφήβους, όσο και σε φοιτητές, ανεξαρτήτως του νοητικού επιπέδου (Kappe & vanderFlier, 2012; Ivcevic & Brackett, 2014; Dumfart & Neubauer, 2016). Μπορεί να προβλέψει επίσης την σταθερότητα του έγγαμου βίου (Roberts & Bogg, 2004), την τάση για διαζύγιο (Roberts, Kuncel, Shiner, Caspi, & Goldberg, 2007) και λειτουργεί ως προβλεπτικός παράγοντας της μείζονος κατάθλιψης, ανεξάρτητος άλλων χαρακτηριστικών όπως του νευρωτισμού (Kendler & Myers, 2010).

Από την εξίσωση δεν θα μπορούσε να λείπει ο επαγγελματικό τομέας, με δυνατότητα πρόβλεψης της κατάκτησης θέσης εργασίας (Roberts, Kuncel, Shiner, Caspi, & Goldberg, 2007), της εργασιακής επίδοσης (Dudley, Orvis, Lebiecki, & Cortina, 2006), του εισοδήματος (Moffit, et al., 2011), και της ηγετικότητας (Judge, Bono, Pies, & Gerhardt, 2002). Μάλιστα βρέθηκε πως η ευσυνειδησία προβλέπει την εργασιακή επίδοση με μεγαλύτερη επιτυχία σε σχέση με την γνωστική ικανότητα (Avis et al. 2002), όπ. αναφ. στο Filipkowski, 2010). Η εργασιακή επίδοση αναφέρεται στο πόσο καλά το άτομο εκτελεί τα εργασιακά του καθήκοντα και όχι γενικά σε σχετικές με την εργασία συμπεριφορές.

Οι Bakker, Demerouti και Brummelhuis (2012), συνδέουν την ευσυνειδησία με την εργασιακή δέσμευση (work engagement). Συγκεκριμένα, φαίνεται πως τα άτομα με υψηλή ευσυνειδησία, χάρη στην τάση τους για προσεκτική και οργανωμένη, παρά για αυθόρμητη συμπεριφορά, είναι πιθανότερο να απορροφώνται στην εργασία τους, να μπαίνουν σε ροή και να μαθαίνουν συνεχώς, με αποτέλεσμα καλύτερες επιδόσεις, ενώ αντίθετα, αυτές οι εμπειρίες ροής δεν φαίνεται να έχουν σημαντική επίδραση στους εργαζομένους με χαμηλή ευσυνειδησία.

Όπως αναφέρουν οι Costa και McCrae, ήδη από το 1992, η ευσυνειδησία είναι κληρονομήσιμο χαρακτηριστικό, με ένα 40%-50% της διακύμανσής του να μπορεί να αποδοθεί σε βιολογικούς παράγοντες (Krueger & Johnson, 2008, όπ.αναφ. στο Roberts, Lejuez, Krueger, & Richards, 2014), δίνοντας χώρο στο περιβάλλον να επηρεάσει κατά το ήμισυ την ανάπτυξη και την σταθερότητά του.

Η Ιεραρχική Δομή της Ευσυνειδησίας

Ως χαρακτηριστικό προσωπικότητας, η ευσυνειδησία διαθέτει μια ιεραρχική δομή, δηλαδή ένα σύνολο επιμέρους γνωρισμάτων που την αποτελούν. Όλα μαζί όμως, μας δίνουν μια σαφή εικόνα της ευσυνειδησίας, που απαντάται σε τρεις διαφορετικές πτυχές: χαρακτηριστικές σκέψεις, συναισθήματα, και συμπεριφορά (Roberts, Lejuez, Krueger, & Richards, 2014). Συνεπώς, η ευσυνειδησία θα πρέπει να γίνει αντιληπτή με αυτόν τον σφαιρικό και απελευθερωμένο από τον ριζοσπαστικό συμπεριφοριστικό τρόπο σκέψης. Για να πάρουμε τα πράγματα από την αρχή, οι Costa και McCrae στο Revised NEO Personality Inventory (1992), χωρίζουν την ευσυνειδησία σε έξι επιμέρους όψεις, οι οποίες παρουσιάζονται συνοπτικά στον πίνακα 1.1. Στη μεσαία στήλη καταγράφονται οι ονομασίες των όψεων της ευσυνειδησίας. Στα δεξιά της κάθε όψης δίνεται μια σύντομη, ενδεικτική περιγραφή ενός ατόμου που έχει σημειώσει υψηλή βαθμολογία στην εκάστοτε όψη, έτσι όπως δίνεται στο Revised NEO Personality Inventory. Στα αριστερά, σκιαγραφείται ένα άτομο με χαμηλή βαθμολογία. Για παράδειγμα, ένα άτομο με χαμηλή βαθμολογία στην όψη «Συνέπεια στις αρχές», μπορεί να χαρακτηριστεί ως «ξέγνοιαστος», ενώ κάποιος με υψηλή βαθμολογία ως «συνεπής», όροι που συνοδεύονται από την αντίστοιχη περιγραφή. Με βάση τον συγκεκριμένο πίνακα, ο αναγνώστης μπορεί να κατανοήσει την εννοιολογική προσέγγιση την οποία θα

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

ακολουθήσουμε προκειμένου να ξεδιπλώσουμε το χαρακτηριστικό της ευσυνειδησίας και στην οποία θα βασιστούμε για την δόμηση του επιχειρήματος.

Πίνακας 1.1

Η ιεραρχική δομή της Ευσυνειδησίας σύμφωνα με το μοντέλο των 5 παραγόντων των Costa και McCrae (1992).

Χαμηλή Βαθμολογία	Όρος	Όψη	Όρος	Υψηλή Βαθμολογία
Ικανοποιημένος με την παρούσα κατάσταση, μου αρκεί	Ικανοποιημένος (Content)	Φιλοδοξίες (Achievement Striving)	Κινητοποιημένος (Driven)	Θέτω υψηλούς στόχους και εργάζομαι σκληρά για να τους πετύχω
Αναλαμβάνω αμέσως δράση αντί να αφιερώσω χρόνο στην προσεκτική ανάλυση μια απόφασης	Τολμηρός (Bold)	Περίσκεψη (Deliberation)	Προσεκτικός (Deliberate)	Αναλογίζομαι προσεκτικά τις εναλλακτικές προτού να αποφασίσω
Κάνω ό,τι θέλω ανεξαρτήτως κανόνων και υποχρεώσεων	Ξέγνοιαστος (Carefree)	Συνέπεια στις αρχές (Dutifulness)	Συνεπής (Dutiful)	Λαμβάνω τους κανόνες και τις υποχρεώσεις σοβαρά υπόψη, ακόμη και όταν δεν με βολεύουν
Δεν αφιερώνω ιδιαίτερο χρόνο στην οργάνωση στην καθημερινότητά μου	Χωρίς οργάνωση (Unstructured)	Οργανωτικότητα (Orderliness)	Οργανωμένος (Organized)	Έχω έντονη ανάγκη για δομή στη ζωή μου
Δυσκολεύομαι να επιμείνω σε απαιτητικές καταστάσεις για μεγάλες περιόδους	Διαλείπων (Intermittent)	Αυτό-πειθαρχία (Self-discipline)	Επίμονος (Persistent)	Δεν εγκαταλείπω, και μπορώ να αντιμετωπίσω δύσκολες καταστάσεις
Συχνά αμφιβάλω για την ικανότητα μου να επιτύχω στους στόχους μου	Αυτό-αμφισβήτηση (Self-doubting)	Ικανότητα (Competence)	Πίστη στον εαυτό (Self-assured)	Νιώθω ότι έχω την ικανότητα να επιτύχω τους στόχους που θέτω

Σύμφωνα με τους DeYoung, Quilty και Peterson (2007), η ευσυνειδησία καθορίζεται από δύο υπογνώρισμα: την οργανωτικότητα (orderliness) και την εργατικότητα (industriousness). Η οργανωτικότητα αναφέρεται σε μια έντονη τάση «να είμαι προετοιμασμένος» και μια υψηλή βαθμολογία σχετίζεται με την καθαριότητα, την τακτοποίηση και με τον σχεδιασμό πλάνων, ενώ μια χαμηλή βαθμολογία με την ακαταστασία, την αταξία και την έλλειψη οργάνωσης. Εμφανίζεται κυρίως στο σπίτι ή στην εργασία και σε μικρότερο βαθμό στις διαπροσωπικές σχέσεις. Από την άλλη, η εργατικότητα αναφέρεται σε μια τάση για

σκληρή προσπάθεια, επιμονή στις δυσκολίες, και φιλοδοξίες για τελειότητα.

Εμφανίζεται επίσης σε ανάλογους με την επιτυχία χώρους, όπως επαγγελματικούς και ακαδημαϊκούς.

Σχετιζόμενες με την ευσυνειδησία εμφανίζονται επίσης η αυτοπειθαρχία (self-discipline) και η υπευθυνότητα (reliability). Η αυτοπειθαρχία αντανακλά τον έλεγχο των παρορμήσεων, την ικανότητα αναστολής αντιδράσεων, ενώ μια χαμηλή βαθμολογία σχετίζεται με απερισκεψία, παρόρμηση και έλλειψη ελέγχου. Η υπευθυνότητα αναφέρεται στην τάση του ατόμου να ακολουθεί τους κανόνες και τις κοινωνικές νόρμες, ή αντίθετα στην τάση του να χαρακτηρίζεται ως αναξιόπιστος, ως κάποιος που δεν τηρεί τις υποσχέσεις του (Roberts, Lejuez, Krueger, & Richards, 2014). Στην βιβλιογραφία επίσης συναντώνται, η αποφασιστικότητα, η ηθική, δηλαδή η τάση προς την ειλικρίνεια και την αλήθεια καθώς και η συνέπεια ως προς τον χρόνο, που μάλιστα παρουσιάζει την υψηλότερη συνάφεια με την ευσυνειδησία σε σχέση με άλλους παράγοντες (Roberts, Lejuez, Krueger, & Richards, 2014).

Τέλος, για μια ολοκληρωμένη εικόνα της ευσυνειδησίας, θα πρέπει να στραφούμε στην συμπεριφορά και να την εκλάβουμε ως μια έκφραση των παραπάνω όψεων και υπογνωρισμάτων. Ο Jackson και συνεργάτες (2010), λαμβάνοντας πάντα υπόψιν τους, πως η συμπεριφορά δεν μπορεί να καθοριστεί αποκλειστικά από την προσωπικότητα, αναγνώρισαν συγκεκριμένα συμπεριφορικά πρότυπα που τα άτομα με υψηλή ευσυνειδησία τείνουν να παρουσιάζουν. Ανάμεσα σε εκατοντάδες ενέργειες, φαίνεται πως τα άτομα που χαρακτηρίζονται για την ευσυνειδησία τους, τείνουν να θέτουν μια χρονική οργάνωση στην διεκπεραίωση των καθηκόντων τους (οργανωτικότητα), να εργάζονται ιδιαίτερος σκληρά προκειμένου να σιγουρευτούν ότι η δουλειά θα γίνει σωστά (εργατικότητα), να ολοκληρώνουν τα έργα που αρχίζουν, να ολοκληρώνουν μια σειρά από έργα προτού να ξεκουραστούν (αυτοπειθαρχία) και να κρατάνε το

γραφείο ή τον εργασιακό τους χώρο καθαρό (οργανωτικότητα). Ομοίως, ένα άτομο με υψηλή ευσυνειδησία πιθανότατα δεν θα ξεχάσει τον απαραίτητο για τη δουλειά ή το μάθημα εξοπλισμό, δεν θα χάσει ή αργήσει στα ραντεβού του, δεν αργεί να παραδώσει τις εργασίες του (συνέπεια στις αρχές), δεν αφήνει βρώμικα ρούχα στο πάτωμα (οργανωτικότητα) και δεν θα κρατήσει, χάσει ή χαλάσει κάτι το οποίο έχει δανειστεί (φερεγγυότητα) (Jackson J. J., et al., 2010).

Η παραπάνω απόπειρα σκιαγράφησης της ευσυνειδησίας θα λειτουργήσει ως βάση της συνέχειας του επιχειρήματος.

Αξιολόγηση της Ευσυνειδησίας

Ένα μεγάλο κενό εντοπίζεται στις μεθόδους αξιολόγησης της ευσυνειδησίας, με τα τεστ αυτοαναφοράς να αποτελούν το βασικό – και σε μερικά πλαίσια μοναδικό μέσο μέτρησης του συγκεκριμένου χαρακτηριστικού.

Η αξία των παραπάνω μέσων και η προσφορά τους στον χώρο της ψυχολογίας είναι αδιαμφισβήτητη. Αδιαμφισβήτητο ωστόσο είναι και το γεγονός πως η αυτοαναφορά δεν είναι πανάκεια και δεν συνεπάγεται πάντοτε έγκυρη και αξιόπιστη μέτρηση των ψυχολογικών ιδιοτήτων. Η αδυναμία της ακρίβειας στην μέτρηση γίνεται ιδιαίτερος εμφανής κατά την επαγγελματική αξιολόγηση και κατά την διαδικασία επιλογής προσωπικού.

Σύμφωνα με τους Oh και συνεργάτες (2015), οι οργανισμοί που αξιοποιούν ψυχομετρικά εργαλεία αξιολόγησης της προσωπικότητας, σημειώνουν υψηλότερα κέρδη σε σχέση με ανταγωνιστές όπου η προσωπικότητα δεν είναι κριτήριο επιλογής προσωπικού. Το προβάδισμα αυτό ωστόσο, προϋποθέτει την αξιόπιστη και έγκυρη μέτρηση της προσωπικότητας, κάτι που φαίνεται να αποτελεί πρόβλημα στις συνθήκες

υψηλού ρίσκου, όπου δηλαδή η αξιολόγηση αυτή θα είναι καθοριστική για την πρόσβαση στην απασχόληση (Fahey, 2018).

Κατά τη διαδικασία επιλογής προσωπικού, η επιθυμητή έκβαση διαφέρει μεταξύ εργοδότη και υποψηφίου. Ο εργοδότης επιθυμεί να επιλέξει το κατάλληλο άτομο για τη θέση, ενώ ο υποψήφιος επιθυμεί να προσληφθεί. Δεδομένου πως λίγα είναι τα πράγματα που κινητοποιούν το άτομο περισσότερο από το να προσληφθεί, είναι λογικό πως ο υποψήφιος θα παρουσιάσει τον εαυτό του με εξαιρετικά θετικό τρόπο, πολλές φορές αποκρύπτοντας χαρακτηριστικά του εαυτού τους που είναι αρνητικά ή που θα μπορούσαν να εκληφθούν ως τέτοια, προσπαθώντας να τροποποιήσει ουσιαστικά την αντίληψη του εργοδότη. Ένα μέσο της τροποποίησης αυτής είναι και η παραποίηση των απαντήσεων στα ψυχολογικά τεστ που χορηγούνται κατά κόρον στη συνέντευξη (Barrick & Mount, 2005).

Η παραποίηση αυτή μειώνει την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων και επηρεάζει αρνητικά την επιλογή προσωπικού, καθιστώντας το λεγόμενο «faking», ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που οι ερευνητές καλούνται να αντιμετωπίσουν. Σε αυτές τις περιπτώσεις η βολικότητα της αυτοαναφοράς φαντάζει δώρον άδωρον.

Για να μπορέσουμε λοιπόν να αντιληφθούμε καλύτερα το συγκεκριμένο ζήτημα, θα πρέπει αρχικά να ξεκαθαριστεί πως, σε έναν βαθμό, η ευκαιρία παραποίησης των αποτελεσμάτων εξαρτάται από το κατά πόσο το ίδιο το εργαλείο επιτρέπει αυτή την παραποίηση. Η αδυναμία καθορισμού μιας μοναδικής σωστής απάντησης που χαρακτηρίζει τα τεστ προσωπικότητας, τα καθιστά ιδιαίτεως ευπαθή στον συγκεκριμένο παράγοντα (Tett & Simonet, 2011), ιδιαίτερα αν τα συγκρίνουμε με τεστ επίδοσης, όπου υπάρχει μια, συγκεκριμένη σωστή απάντηση και συνεπώς μεγαλύτερη σιγουριά πως η επίδοση του υποψηφίου στο τεστ αντανακλά τις πραγματικές του δυνατότητες. Από την άλλη, η παραποίηση των αποτελεσμάτων σε ένα τεστ

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

προσωπικότητας με απώτερο σκοπό την επίτευξη μιας πιο ευνοϊκής για πρόσληψη εικόνας, δεν είναι αναγκαστικά κάτι παιδαριώδες, αφού εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη γνωστική ικανότητα του ατόμου, την ικανότητα για αφαιρετική, αναλυτική και συνθετική σκέψη (Tett & Simonet, 2011). Προϋποθέτει την εκ των προτέρων κατανόηση των επιθυμητών από τον οργανισμό γνωρισμάτων, αλλά και ποιες απαντήσεις θα δώσουν αυτό το θεμιτό αποτέλεσμα, εις βάθος γνώση των απαιτήσεων της εργασίας, χειρισμός των κλιμάκων ψεύδους καθώς και μέριμνα για την αποφυγή των υπερβολικά θετικών απαντήσεων που ενδεχομένως να κινήσουν υποψίες.

Βλέπουμε λοιπόν να διαγράφονται τρεις βασικές προβληματικές στο ζήτημα της αυτοαναφοράς. Πρώτον, η χρήση αυτοαναφοράς στην αξιολόγηση της ευσυνειδησίας δίνει τη δυνατότητα στο άτομο να παραποιήσει τις απαντήσεις του, ζήτημα κατά κόρον γνωστό και εξαντλημένο ακαδημαϊκά (Fahey, 2018; Arthur, Glaze, Villado, & Taylor, 2010; Bäckström, Björklund, & Larsson, 2009). Ένα 30% με 50% των υποψηφίων, θα προσπαθήσουν να δώσουν μια καλύτερα εικόνα στα χορηγούμενα τεστ προσωπικότητας (Donovan, Dwight, & Hurtz, 2009), ενώ το 74% των υποψηφίων πιστεύουν πως άλλοι υποψήφιοι θα παραποιήσουν την αλήθεια, προσπαθώντας να δώσουν την εικόνα που στερεοτυπικά ο εργοδότης θα προτιμούσε. Οι Viswesvaran και Ones (1999) βρήκαν πως όσον αφορά τα τεστ προσωπικότητας, οι υποψήφιοι μπορούν να αυξήσουν την βαθμολογία τους σε επιθυμητά χαρακτηριστικά μέχρι και μισή τυπική απόκλιση, ενώ συγκεκριμένα για τους πέντε παράγοντες, έχει βρεθεί πως οι υποψήφιοι για εργασία εμφανίζουν υψηλότερα σκορ σε σχέση με μη υποψήφιους, ιδιαίτερα στον τομέα της ευσυνειδησίας (Bickerland, Manson, Kisamore, & Brannick, 2006).

Δεύτερον, άτομα με υψηλό g νοημοσύνης, έννοια η οποία αναφέρεται στον κοινό παράγοντα που εικάζεται πως καθορίζει κάθε επιμέρους νοητική διεργασία, κοινώς, η ευφυΐα, έχουν μεγαλύτερη ικανότητα και πιθανότητα να δώσουν μια εσφαλμένα θετική

εικόνα και άρα να παρουσιάσουν υψηλότερη βαθμολογία στην ευσυνειδησία. Εδώ υπενθυμίζουμε πως η ευσυνειδησία είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες που προβλέπουν την επαγγελματική και ακαδημαϊκή επιτυχία, ανεξάρτητα από τη νοημοσύνη (Dumfart & Neubauer, 2016). Σύμφωνα με τους Vasilopoulos και Cucina (2006), η κατάλληλη μέθοδος για την αντιμετώπιση της συγκεκριμένης προβληματικής είναι η αύξηση του γνωστικού φορτίου. Συγκεκριμένα παραδείγματα αποτελούν τα items χωρίς προφανή κατεύθυνση, ή που δεν σχετίζονται άμεσα με το εργασιακό περιβάλλον, κλίμακες ανίχνευσης ψεύδους, που αναγκάζουν το άτομο να είναι ακόμη πιο προσεχτικό στις επιλογές του, καθώς και η αναγκαστική επιλογή μεταξύ δύο ή περισσότερων απαντήσεων που μοιάζουν εξίσου σωστές ή κατάλληλες.

Τρίτον, δεδομένου ότι το faking είναι πιθανότερο να εμφανιστεί σε συνθήκες υψηλού ρίσκου (Fahey, 2018), άρα στις συνθήκες όπου η επιλογή προσωπικού με βάση τον παράγοντα της ευσυνειδησίας είναι και πιο κρίσιμη, το κίνητρο για παραπλάνηση είναι δύσκολο να ρυθμιστεί. Τα πράγματα γίνονται ακόμη πιο σύνθετα αν αναλογιστούμε πως το υπό μέτρηση γνώρισμα περιλαμβάνει ακριβώς αυτό το κίνητρο για επιτυχία (Costa και McCrae, 1992). Αναζητούμε δηλαδή ένα χαρακτηριστικό προσωπικότητας το οποίο, εκ προοιμίου, ενδέχεται να παρακινήσει το άτομο να αυξήσει την βαθμολογία του. Από την άλλη, το κίνητρο για faking έχει συσχετιστεί ακριβώς με χαμηλά επίπεδα ευσυνειδησίας (McFarland & Ryan, 2000, όπ. αναφ. στο Tett και Simonet, 2011), εφόσον σύμφωνα με το υπογνώρισμα της «συνέπειας στις αρχές», το ευσυνείδητο άτομο δεν θα κατέφευγε σε μεθόδους παραποίησης. Συνεπώς, το ζητούμενο είναι η αναζήτηση items που θα εγείρουν τα χαρακτηριστικά της επίτευξης και της φιλοδοξίας, με τρόπο που δεν θα ξεπεράσει τα όρια του καθήκοντος και της αρχής. Σύμφωνα λοιπόν με τον Fahey (2018), για την ρύθμιση του παράγοντα του κινήτρου, θα πρέπει η αξιολόγηση να γίνει αντιληπτή από τον υποψήφιο όχι ως «τεστ», που θα διέγειρε την φιλοδοξία του,

αλλά ως μέσο διαπίστωσης της καταλληλότητας του για τη συγκεκριμένη θέση, μέσω διασταύρωσης κάποιων χαρακτηριστικών.

Ο έλεγχος των παραγόντων αυτών, έστω και ενός εξ' αυτών, θα μπορούσε να μειώσει την επίδραση του faking, αυξάνοντας την εγκυρότητα της μέτρησης. Σε μια απόπειρα παράκαμψης των παραπάνω περιορισμών, θα καταφύγουμε στις ψυχομετρικές ιδιότητες των Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης. Στην συνέχεια θα ελεγχθεί κατά πόσο τα Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης θα μπορούσαν να αποτελέσουν ένα εναλλακτικό της αυτοαναφοράς, μέσο αξιολόγησης της ευσυνειδησίας.

Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης

Τα Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης¹ ή αλλιώς Situational Judgement Tests, κατασκευάστηκαν για πρώτη φορά από ψυχολόγους κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ως ένα εργαλείο επιλογής ικανών στρατιωτών και περιελάμβαναν περιγραφές απαιτητικών στρατιωτικών καταστάσεων. Τα SJTs γρήγορα εξελίχθηκαν σε ένα εναλλακτικό μέσο επιλογής προσωπικού, μέτρησης παραγόντων σχετικών με την εργασία, την αξιολόγηση διαπροσωπικών και ηγετικών ικανοτήτων και μεταβλητών που δύσκολα αξιολογούνται με παραδοσιακά ψυχομετρικά εργαλεία, όπως η οργανωτικότητα, η εργασιακή αφοσίωση και ο σεβασμός (Lievens & DeSoete, 2015). Σήμερα τα τεστ καταστασιακής αξιολόγησης χρησιμοποιούνται κατά κόρον σε οργανωσιακά πλαίσια, έχουν τη μορφή σεναρίων και παρουσιάζουν στους λήπτες καταστάσεις, ακολουθώμενες από κάποιες πιθανές επιλογές, εκ των οποίων το άτομο καλείται να επιλέξει την πλέον κατάλληλη (Motowidlo et al., 1990).

¹Η μετάφραση του όρου «Situational Judgement Test» σε «Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης» έγινε με πρωτοβουλία της συγγραφέως, καθώς δεν υπάρχει ή τουλάχιστον δεν έχει επικρατήσει κάποιος άλλος δόκιμος όρος που να περιγράφει την συγκεκριμένη ομάδα ψυχομετρικών εργαλείων στα ελληνικά. Ο ξενόγλωσσος όρος «τεστ» διατηρήθηκε επειδή γίνεται κατανοητός από τους περισσότερους έναντι του όρου «δοκιμασία» (Αλεξόπουλος, 2011).

Ο λόγος για τον οποίο προτείνεται πως θα πρέπει να κατασκευαστεί ένα τεστ καταστασιακής αξιολόγησης για την μέτρηση της ευσυνειδησίας έγκειται στην δυνατότητα που η συγκεκριμένη μέθοδος προσφέρει για χειρισμό της μεταβλητής της «ικανότητας για παραποίηση», που περιγράφηκε παραπάνω. Πιο συγκεκριμένα, το είδος των οδηγιών που συνοδεύουν το τεστ μπορούν να καθορίσουν σε κάποιο βαθμό τη διαδικασία σκέψης που συνοδεύει την απάντηση. Έτσι, η περιγραφή μιας κατάστασης που ακολουθείται από μια ερώτηση σχετικά με την αποτελεσματικότητα των εναλλακτικών («Τι θα έκανες στην συγκεκριμένη κατάσταση?») φαίνεται πως σχετίζεται περισσότερο με την γνωστική ικανότητα (g) (Lievens & DeSoete, 2015), μειώνοντας δυνητικά την δυνατότητα παραποίησης.

Ο σχεδιασμός αυτός, σε συνδυασμό με την χρήση items χωρίς σαφή προσέγγιση και η προσέγγιση της αξιολόγησης όχι ως «τεστ», που θα εγείρει την ανάγκη για επίτευξη των πιο φιλόδοξων, αλλά ως «εργαλείο αντιστοίχισης ικανοτήτων», μετατρέπει το διαπερατό τεστ προσωπικότητας σε ένα τεστ ικανοτήτων, με συγκεκριμένη σωστή απάντηση, εκείνη που συνεπάγεται υψηλότερη ευσυνειδησία. Τέλος, τα Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης φαίνεται πως είναι εγείρουν θετικές αντιδράσεις από τους υποψηφίους, είναι πιο φιλικά προς μειονοτικές ομάδες, μπορούν να κατασκευαστούν συγκεκριμένα σενάρια, ανάλογα το πλαίσιο, κάνοντας την διαδικασία ενδιαφέρουσα, και ενώ σίγουρα μπορεί να είναι ευάλωτα στο faking και στην εξάσκηση, τα φαινόμενα αυτά είναι σπανιότερα σε σχέση με τα τεστ αυτοαναφοράς (Lievens & Peeters, 2008).

Το Κοινωνικώς Αποδεκτό

Σε δοκιμασίες που αξιολογούν την προσωπικότητα, οι εξεταζόμενοι είναι πιθανό να απαντήσουν σύμφωνα με το κοινωνικώς αποδεκτό και όχι σύμφωνα με το τι πραγματικά ισχύει. Η τάση να απαντάει κανείς σύμφωνα με τον κοινωνικώς αποδεκτό τρόπο είναι

ένα χαρακτηριστικό της προσωπικότητας το οποίο επηρεάζει τις μετρήσεις (Αλεξόπουλος, 2011). Η επίδραση της μεροληψίας της κοινωνικής επιθυμητότητας σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να υποτιμηθεί, καθώς αποτελεί μια από τις σημαντικότερες πηγές διαστρεβλώσεων των μετρήσεων στις ψυχολογικές έρευνες (King & Bruner, 2000). Ανεξάρτητα από ζητήματα σχετικά με την ικανότητα και το κίνητρο, θα πρέπει να αναμένουμε πως το άτομο θα προσπαθήσει να αναδείξει την καλύτερη πλευρά του εαυτού του και μην αποκλίνει από το κοινωνικώς αποδεκτό. Η μεροληψία της κοινωνικής επιθυμητότητας δημιουργεί στα άτομα την τάση να αποκρύψουν κοινωνικώς μη επιθυμητά γνωρίσματα και να αναδείξουν, ή ακόμη και να κατασκευάσουν μια προσωπικότητα που η εκάστοτε κοινωνία εκθειάζει (Edwards, 1957). Άλλωστε, η μεροληψία της κοινωνικής επιθυμητότητας μπορεί να λειτουργήσει ακούσια. Πέρα από την συνειδητή τροποποίηση της αλήθειας για την προβολή μιας καλύτερης εικόνας, δεν θα πρέπει να υποτιμηθεί η περίπτωση το άτομο να έχει μια ανακριβή, διαστρεβλωμένη από την αυταπάτη εικόνα για τον εαυτό του, και η οποία να αποτυπώνεται στις απαντήσεις του. Η αυταπάτη καθιστά την την μεροληψία κοινωνικής επιθυμητότητας αρκετά δύσκολο να ανιχνευτεί και να ελεγχθεί (Nederhof, 1985).

Για την αντιμετώπιση της μεροληψίας της κοινωνικής επιθυμητότητας, οι ερευνητές βασίζονται σε κλίμακες που στόχο έχουν να ανιχνεύσουν ή και να ελέγξουν σε κάποιο βαθμό τις επιδράσεις του faking ή της αυταπάτης. Επιπλέον, δεδομένης της κοινής βάσης των δύο αυτών μεταβλητών, είναι λογικό να αναμένουμε πως η ευσυνειδησία και η κοινωνική επιθυμητότητα θα συµμεταβάλλονται (Viswesvaran & Ones, 1999). Συνεπώς, για τους σκοπούς της συγκεκριμένης έρευνας, θα ήταν καίριο, το τεστ καταστασιακής αξιολόγησης να συνοδεύεται από μια κλίμακα κοινωνικής επιθυμητότητας. Πιο ειδικά, οι κλίμακες κοινωνικής επιθυμητότητας χρησιμοποιούνται ως μέσο για την αξιολόγηση της εγκυρότητας απόκλισης ενός εργαλείου. Μια υψηλή συσχέτιση μεταξύ της κλίμακας

και του εργαλείου συνεπάγεται επίδραση της μεροληψίας κοινωνικής επιθυμητότητας και απαιτεί περαιτέρω δράση για τον έλεγχο της (King & Bruner, 2000).

Αξιοπιστία και Εγκυρότητα

Καθώς μιλάμε για την κατασκευή ενός ψυχομετρικού εργαλείου, είναι απαραίτητη η θεωρητική αποσαφήνιση κάποιων βασικών όρων. Κάθε ψυχομετρικό εργαλείο χαρακτηρίζεται από τις διακριτές ιδιότητές του, όμως η αξιοπιστία και η εγκυρότητα αποτελούν τις βασικές ιδιότητες κάθε τεστ. Η αξιοπιστία εκφράζει την ακρίβεια της μέτρησης, τον βαθμό σταθερότητας του εργαλείου. Όταν ένα εργαλείο είναι αξιόπιστο σημαίνει πως όταν χορηγηθεί ξανά στο ίδιο άτομο, η βαθμολογία του θα είναι ίδια ή έστω παρόμοια (Αλεξόπουλος, 2011). Γνωρίζοντας τον βαθμό της αξιοπιστίας, είναι δυνατός ο υπολογισμός του ποσοστού της βαθμολογίας που οφείλεται σε τυχαίους παράγοντες. Ο όρος «τυχαίο σφάλμα» αναφέρεται στο ποσοστό της ανακρίβειας μεταξύ της πραγματικής τιμής ενός φαινομένου, και της τιμής που μετρήθηκε. Με άλλα λόγια, η αξιοπιστία δεν είναι κάτι που υπάρχει ή δεν υπάρχει, αλλά είναι ζήτημα βαθμού, είναι «ο λόγος της διακύμανσης της πραγματικής βαθμολογίας προς τη διακύμανση της βαθμολογίας που παρατηρήθηκε» (Αλεξόπουλος, 2011, σελ. 188). Η κάθε βαθμολογία που μετράται, περιλαμβάνει την πραγματική βαθμολογία με ένα μικρό σφάλμα και στόχος μας είναι να υπολογίσουμε το τυχαίο αυτό σφάλμα και να το ελαχιστοποιήσουμε. Η μετανάλυση του McDaniel (2001), έδειξε πως η αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας 39 διαφορετικών τεστ καταστασιακής αξιολόγησης κυμαίνεται από 0.43 μέχρι 0.94, ενώ φαίνεται πως περισσότερα items συνεπάγονται και υψηλότερη αξιοπιστία (Lievens & DeSoete, 2015). Μέσω της αξιοπιστίας εσωτερικής συνέπειας υπολογίζεται ο βαθμός συνέπειας μεταξύ των απαντήσεων στις ερωτήσεις του εκάστοτε εργαλείου, δηλαδή αν οι ερωτήσεις μετρούν τον ίδιο παράγοντα (Αλεξόπουλος, 2011). Συνεπώς, μια υψηλή

τιμή στον δείκτη αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας προϋποθέτει ομοιογενή items, που να αξιολογούν δηλαδή έναν περιορισμένο αριθμό παρόμοιων εννοιών. Ο συντελεστής εσωτερικής συνέπειας alpha του Cronbach, αποτελεί εξέλιξη της μεθόδου υπολογισμού της αξιοπιστίας των δύο ημίσεων ή ημικλάστων, αφού εκφράζει τον μέσο όρο όλων των συντελεστών αξιοπιστίας που μπορεί να προκύψουν από κάθε δυνατό χωρισμό των δύο ημίσεων ενός τεστ, και είναι ο πλέον διαδεδομένος δείκτης αξιοπιστίας εσωτερικής συνέπειας. Ο δείκτης αυτός αποτελεί μαθηματική γενίκευση του τύπου Kuder-Richardson 20, ο οποίος προτιμάται για την εκτίμηση της αξιοπιστίας εσωτερικής συνέπειας διχοτομημένων ερωτήσεων, που απαντώνται δηλαδή με «ΝΑΙ ή ΟΧΙ», «Σωστό ή Λάθος» (Αλεξόπουλος, 2011).

Το υπό κατασκευή τεστ καταστασιακής αξιολόγησης θα αξιολογεί έναν παράγοντα ο οποίος χωρίζεται σε έξι όψεις, οι οποίες ωστόσο χαρακτηρίζονται από ομοιογένεια και εν γένει είναι σταθερές (Costa & McCrae, 1992), άρα θεωρητικά πληρούνται οι προϋποθέσεις για την εκτίμηση της αξιοπιστίας του τεστ μέσω ενός δείκτη εσωτερικής συνέπειας.

Τέλος, ο δείκτης Intraclass Correlation Coefficient (ICC), που αποτελεί μετατροπή του δείκτη Pearson r, χρησιμοποιείται ευρέως για την αξιολόγηση της αξιοπιστίας επαναληπτικών μετρήσεων καθώς και για την συμφωνία μεταξύ κριτών. Κοινώς, είναι ένας δείκτης ο οποίος μας επιτρέπει να εξάγουμε συμπεράσματα σχετικά με τον βαθμό στον οποίο τα άτομα απαντούν με τον ίδιο ή με διαφορετικό τρόπο σε μια σειρά ερωτήσεων (Koo & Li, 2016) και θα χρησιμοποιηθεί για την εξαγωγή κρίσιμων συμπερασμάτων σχετικά με την αποτελεσματικότητα των items που επιλέχθηκαν.

Η εγκυρότητα είναι ο βαθμός στον οποίο ένα τεστ μετράει αυτό που υποτίθεται πως θα πρέπει να μετράει, αυτό για το οποίο κατασκευάστηκε (Αλεξόπουλος, 2011). Ένα τεστ καταστασιακής αξιολόγησης που αξιολογεί την ευσυνειδησία θα πρέπει να μετράει

την ευσυνειδησία και όχι κάτι άλλο. Μια μέθοδος λοιπόν με την οποία οι ερευνητές αξιολογούν το κατά πόσο το εργαλείο το οποίο κατασκεύασαν είναι όντως έγκυρο είναι η συγχρονική εγκυρότητα. «Στη συγχρονική εγκυρότητα χρησιμοποιούμε κατά το ίδιο χρονικό διάστημα ένα τεστ και ένα άλλο, το οποίο αποδεδειγμένα μετράει αυτό που θέλουμε να μετρήσουμε ως εξωτερικό κριτήριο» (Αλεξόπουλος, 2011, σελ. 37).

Στην κλασσική τους μελέτη, οι Cronbach και Meehl (1955) περιγράφουν την διαδικασία αξιολόγησης της συγχρονικής εγκυρότητας ή της εγκυρότητας κριτηρίου. Πιο συγκεκριμένα, ο ερευνητής που επιθυμεί να καθορίσει την εγκυρότητα ενός τεστ με βάση ένα εξωτερικό κριτήριο, δεν έχει παρά να χορηγήσει μαζί με το υπό αξιολόγηση τεστ, ένα αναγνωρισμένα έγκυρο ψυχομετρικό εργαλείο το οποίο θα του προσφέρει μια ανεξάρτητη μέτρηση του ίδιου χαρακτηριστικού, στα ίδια άτομα, και στη συνέχεια να υπολογίσει τη συνάφεια μεταξύ των δύο μετρήσεων, του νέου και του ήδη υπάρχοντος εργαλείου. Οι Cronbach και Meehl (1955) ειδικά αναφέρουν πως η συγχρονική εγκυρότητα χρησιμοποιείται «όταν ένα τεστ προτείνεται ως υποκατάστατο κάποιου άλλου» (σσ. 282). Στα πλαίσια κατασκευής ενός τεστ καταστασιακής αξιολόγησης για την αξιολόγηση της ευσυνειδησίας, ο έλεγχος συγχρονικής εγκυρότητας κρίνεται απαραίτητος.

Η Συναφειακή Στρατηγική

Για την κατανόηση των παραπάνω εννοιών θα πρέπει να γίνει αναφορά στην έννοια της συνάφειας. Το μέσο για τον υπολογισμό της επίδρασης της μεταβλητής του κοινωνικώς αποδεκτού, καθώς και της συγχρονικής εγκυρότητας, είναι οι δείκτες συνάφειας. Μέσω των δεικτών συνάφειας εκφράζεται αριθμητικώς η μορφή (ευθύγραμμη ή καμπυλόγραμμη), η κατεύθυνση (θετική ή αρνητική) και ο βαθμός της συμμεταβολής των μεταβλητών (Παρασκευόπουλος, 1993). Ο βαθμός συνάφειας

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

προσδίδει μιαν αριθμητική τιμή μεταξύ 0,00 και +/-1,00, ανάλογα το μέγεθος της συμμεταβολής. Το ζητούμενο λοιπόν στον έλεγχο της συγχρονικής εγκυρότητας είναι ο καθορισμός της συστηματικής συμμεταβολής μεταξύ των μεταβλητών, κατά πόσον δηλαδή, «οι αλλαγές στις τιμές της μιας μεταβλητής συνοδεύονται από αντίστοιχες αλλαγές στις τιμές της άλλης μεταβλητής» (Παρασκευόπουλος, 1993, σελ. 105). Με τις προϋποθέσεις πως η συσχέτιση είναι ευθύγραμμη, οι μετρήσεις προέρχονται τουλάχιστον από ισοδιαστημική κλίμακα και οι κατανομές συχνότητας από την κανονική κατανομή του Gauss, ο πλέον διαδεδομένος δείκτης συνάφειας είναι ο Pearson r , που κυμαίνεται από -1 έως +1. Όσο η τιμή του τείνει προς το 0, τόσο μικρότερη η συνάφεια, ενώ όσο προσεγγίζει το 1, τόσο σημαντικότερη η σχέση μεταξύ των δύο μεταβλητών (Μυλωνάς, 2012). Άλλοι δείκτες συνάφειας που θα χρησιμοποιηθούν στην παρούσα έρευνα είναι: ο δείκτης δισειριακής συνάφειας σημείου (Point-Biserial), που εφαρμόζεται όταν μια από τις δύο μετρήσεις είναι δίτιμη, ο δείκτης μερικής συνάφειας (Partial Correlation Coefficient), που μας επιτρέπει να εκτιμήσουμε την επίδραση τρίτων μεταβλητών και εξωγενών παραγόντων στην συνάφεια που υπολογίσαμε, ο δείκτης συνάφειας C , για τον υπολογισμό της συνάφειας μεταξύ κατηγορικών μετρήσεων εκ των οποίων τουλάχιστον η μια έχει τρεις ή περισσότερες κατηγορίες, ο απαραμετρικός δείκτης συνάφειας Spearman Rho, για τις περιπτώσεις όπου λόγω μη εκπλήρωσης των απαραίτητων μετρικών προϋποθέσεων, δεν είναι δυνατός ο υπολογισμός του δείκτη Pearson r , όπως για παράδειγμα στην περίπτωση όπου τα άτομα είναι λιγότερα από 50. Τέλος, θα χρησιμοποιηθεί μια ειδική μέθοδος σύγκρισης των διασυναφειών μεταξύ των διαφόρων ομάδων, που περιλαμβάνει την μετατροπή των τιμών σε τυπικές τιμές z , και την αξιολόγησή τους με βάση κάποιες κρίσιμες τιμές. Η μέθοδος σύγκρισης μέσω της μετατροπής σε z -τιμές κατά Fisher (Μυλωνάς, 2012, 2018), θα αναλυθεί περαιτέρω στο κεφάλαιο των αποτελεσμάτων

Συγκρίσεις Μεταξύ Ομάδων

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί, πως η σύγκριση των μέσων όρων μεταξύ δύο ομάδων διενεργείται μέσω του υπολογισμού του Student's t στατιστικού κριτηρίου, για ανεξάρτητα ή για εξαρτημένα δείγματα. Συνοπτικά, μέσω μιας τυποποιημένης υπολογιστικής διαδικασίας, θα καταλήξουμε σε ένα στατιστικό κριτήριο t , το οποίο θα αξιολογηθεί με βάση κάποιους βαθμούς ελευθερίας, df , και με την πιθανότητα στατιστικού σφάλματος p . Εάν το στατιστικό κριτήριο Student's t , ξεπερνάει κάποιες κρίσιμες τιμές και άρα είναι στατιστικώς σημαντικό, και συνεπώς το σφάλμα της τυχαίας δειγματοληψίας είναι μικρό, τότε μπορούμε να εκτιμήσουμε πως η διαφορά στους μέσους όρους είναι σημαντική.

Γενικεύοντας την παραπάνω μέθοδο, μπορούμε να αξιολογήσουμε την διαφορά στους μέσους όρων περισσότερων των δύο ομάδων, μέσω μονοπαραγοντικής ανάλυσης διακύμανσης (ANOVA). Μέσω της υπολογιστικής διαδικασίας θα καταλήξουμε σε ένα πρώτο κριτήριο F , το οποίο αν ξεπερνάει κάποιες κρίσιμες τιμές για δεδομένους βαθμούς ελευθερίας, μπορούμε να ισχυριστούμε πως υπάρχουν κάποιες στατιστικώς σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων όρων. Το κριτήριο F ωστόσο δεν μπορεί να ερμηνεύσει την ισχύ αυτών των διαφορών, παρά καταδεικνύει πως οι διαφορές υπάρχουν. Συνεπώς, θα πρέπει να προσχωρήσουμε στον υπολογισμό επιμέρους δεικτών συσχέτισης, όπως ο δείκτης η^2 , καθώς και στον υπολογισμό δυαδικών συγκρίσεων με βάση την μέθοδο Scheffé, προκειμένου να ελεγχθεί για ποια δείγματα είναι συστηματική η διαφορά. Για τον σκοπό αυτό υπολογίζονται οι Θ -τιμές (κριτήριο Scheffé), οι οποίες στην συνέχεια ελέγχονται για την στατιστική τους σημαντικότητα (Μυλωνάς, 2012)

Ερευνητικοί Στόχοι

Συμπερασματικά λοιπόν, στην παρούσα έρευνα, αναγνωρίζοντας την αξία του παράγοντα προσωπικότητας που ονομάζεται ευσυνειδησία σε επαγγελματικά, ακαδημαϊκά πλαίσια, καθώς και στην επιλογή προσωπικού, τους περιορισμούς της αυτοαναφοράς και κατά συνέπεια των υπάρχοντων ψυχομετρικών εργαλείων, θα πραγματοποιηθεί μια προσπάθεια κατασκευής ενός νέου τεστ καταστασιακής αξιολόγησης το οποίο θα αξιολογεί την ευσυνειδησία, στα πλαίσια πάντοτε των δυνατοτήτων και των περιορισμών που συνεπάγεται το προπτυχιακό επίπεδο σπουδών. Δεδομένης της ένδειας σε προηγούμενη ερευνητική δραστηριότητα όσον αφορά την κατασκευή τεστ καταστασιακής αξιολόγησης για την μέτρηση της ευσυνειδησίας, δεν έχουμε την ευχέρεια για την διαμόρφωση σαφών προβλέψεων και άρα δεν θα επιχειρήσουμε να διατυπώσουμε τους στόχους της έρευνας υπό μορφή ερευνητικών υποθέσεων (Παρασκευόπουλος, 1993). Άλλωστε η παρούσα μελέτη δεν ακολουθεί την πειραματική ερευνητική στρατηγική ούτε επιχειρεί να αποδώσει σχέσεις αιτίου-αιτιατού.

Κατά πόσον το νέο ερωτηματολόγιο αποτελεί μια καλή εναλλακτική μέτρησης της ευσυνειδησίας με βάση τα μετρικά του χαρακτηριστικά και την μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήσαμε στη δημιουργία και τον έλεγχό του; Αυτό αναλύεται σε επιμέρους ερωτήματα:

α) Ποια είναι η αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας του τεστ που κατασκευάσαμε? Θα μπορούσε η αξιοπιστία του τεστ να αυξηθεί εάν διαγράφαμε ή βελτιώναμε κάποια ερωτήματα?

β) Ποια είναι η εγκυρότητα του τεστ που κατασκευάσαμε σε σχέση με ήδη υπάρχοντα και έγκυρα τεστ που αξιολογούν την ευσυνειδησία. Κατ' επέκταση, ποιος είναι ο βαθμός συνάφειας μεταξύ της βαθμολογίας του αυτοσχέδιου τεστ καταστασιακής Αξιολόγησης και της βαθμολογίας στο BFI?

γ) Ποια είναι η συσχέτιση του παράγοντα του κοινωνικώς αποδεκτού στον τρόπο στον οποίο το άτομο απαντάει στο αυτοσχέδιο τεστ και στο τεστ αυτοαναφοράς που χρησιμοποιήσαμε? Ποια είναι η επίδραση του κοινωνικώς αποδεκτού στην συμμεταβολή των δύο βαθμολογιών?

δ) Η βαθμολογία στις τρεις χορηγούμενες κλίμακες είναι ομοιόμορφη για κάθε μια από τις ομάδες που αναδύονται στο συγκεκριμένο δείγμα? Μήπως η βαθμολογία κάποιων ατόμων ή ομάδων είναι συστηματικά διαφορετική? Μήπως η συνάφεια μεταξύ των κλιμάκων διαφοροποιείται με βάση κάποιες ομάδες? Ο έλεγχος αυτός συμπληρώνει την προσπάθεια ελέγχου μετρικών χαρακτηριστικών (π.χ. διακριτική ικανότητα, εγκυρότητα εννοιολογικής δομής, κ.τ.λ.).

ε) πόσο ικανοποιητική κρίνεται η γενική μεθοδολογία δημιουργίας του εργαλείου (π.χ. η επιλογή του περιεχομένου των items).

Μέθοδος

Δείγμα

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 60 άτομα, 30 άντρες (50%) και 30 γυναίκες (50%). Η ηλικία των ατόμων κυμαίνεται μεταξύ 17-54 ετών ($M = 27,13$). Ως προς το μορφωτικό επίπεδο, 2 άτομα (3,33%) ήταν απόφοιτοι βασικής εκπαίδευσης (δημοτικού-γυμνασίου), 25 άτομα (41,67%) ήταν απόφοιτοι λυκείου, 29 (48,34%) ήταν απόφοιτοι ανώτερης ή ανώτατης σχολής, ενώ 4 (6,67%) δήλωσαν κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών. Όσον αφορά τις ώρες εργασίας, διευκρινίστηκε στους φοιτητές συμμετέχοντες πως θα πρέπει να λάβουν υπόψιν τους τις φοιτητικές τους υποχρεώσεις ως εργασία και να καταγράψουν περίπου τον μέσο όρο του χρόνου που αφιερώνουν σε αυτές εβδομαδιαίως και καθώς το 50% του δείγματος αποτελείται από φοιτητές, κυρίως σχολών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, του Πολυτεχνείου Πατρών και του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, ο μέσος όρος ωρών εργασίας σε εβδομαδιαία βάση υπολογίστηκε στις 30 ώρες, με μέγιστες τις 60 ώρες. Κατ' αναλογία, 19 άτομα (31,67%) δήλωσαν ως μοναδική πηγή οικονομικής υποστήριξης την προσωπική τους εργασία, 20 (33,33%) δήλωσαν πως εργάζονται ενώ παράλληλα υποστηρίζονται από τους γονείς τους, ενώ 21 (35%) δήλωσαν πως οι γονείς τους αποτελούν την μοναδική τους πηγή οικονομικής υποστήριξης. Όσον αφορά το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, 3 άτομα (5%) θεωρούν πως ανήκουν σε χαμηλό στρώμα, 16 άτομα (26,67%) σε μέσο προς χαμηλό, 20 άτομα (33,33%) σε μέσο, 20 άτομα (33,33%) μέσο προς υψηλό, και 1 άτομο (1,67%) σε υψηλό. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να σημειωθεί η αρκετά ενδιαφέρουσα απόκλιση που παρατηρήθηκε, άτυπα

βέβαια, μεταξύ της πραγματικής και της αντιλαμβανόμενης κοινωνικοοικονομικής τάξης του δείγματος. Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος (47 άτομα, 78,33%) ήταν άγαμο, 9 άτομα (15%) ήταν έγγαμο, ενώ 4 άτομα (6,67%) δήλωσαν διαζευγμένα. Σχεδόν οι μισοί συμμετέχοντες (29 άτομα, 48,33%) γεννήθηκαν και κατοικούν στην ευρύτερη περιοχή της Αττικής, 18 άτομα (30%) γεννήθηκαν και κατοικούν μόνιμα στην Άρτα της Ηπείρου, 6 άτομα (10%) στην Πάτρα, Αχαΐας, 2 (3,33%) στο Λονδίνο, της Αγγλίας ενώ το υπόλοιπο 8,35% (5 άτομα) σε άλλες μικρότερες ελληνικές πόλεις. Για όλους του συμμετέχοντες διασφαλίστηκε η εν επιγνώσει συναίνεση συμμετοχής τους στην έρευνα μέσω ειδικού κειμένου που τους δόθηκε στην αρχή της διαδικασίας.

Μέσα συλλογής των δεδομένων

Στους συμμετέχοντες χορηγήθηκε το αυτοσχέδιο τεστ καταστασιακής αξιολόγησης που κατασκευάστηκε για τους σκοπούς της συγκεκριμένης έρευνας. Η δομή και η λειτουργία ενός τεστ καταστασιακής αξιολόγησης είναι αρκετά απλή: αποτελείται από μια σειρά προτάσεων οι οποίες περιγράφουν μια συγκεκριμένη κατάσταση. Η κατάσταση αυτή μπορεί να αφορά, ανάλογα με το τι επιχειρεί το εργαλείο να μετρήσει, ποικίλους τομείς, όπως τον επαγγελματικό (π.χ. μια αλληλεπίδραση μεταξύ εργαζόμενων σε μια επιχείρηση), τον ακαδημαϊκό (π.χ. προβλήματα και προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει ένας μαθητής ή φοιτητής) (Cox, Barron, Davis, & de la Garza, 2017). Για τους σκοπούς της έρευνας μας, τα σενάρια τα οποία κατασκευάστηκαν αφορούν, κατά κόρον, προκλήσεις που είναι πιθανόν να αντιμετωπίσει το άτομο στον επαγγελματικό και στον ακαδημαϊκό χώρο.

Κρίσιμες επιλογές για την κατασκευή του τεστ καταστασιακής αξιολόγησης. Η

κατασκευή των σεναρίων άρχισε με την μελέτη της δομής της ευσυνειδησίας, εφόσον δεν νοείται κατασκευή ψυχομετρικού εργαλείου δίχως την διεξοδική κατανόηση αυτού το οποίου πρόκειται να μετρηθεί (Αλεξόπουλος, 2011). Συγκεκριμένα, βασιστήκαμε στις έξι όψεις της ευσυνειδησίας, έτσι όπως διατυπώθηκαν από τους Costa και McCrae στο Revised NEO Personality Inventory (1992): 1) Φιλοδοξίες, 2) Περίσκεψη, 3) Συνέπεια στις αρχές, 4) Οργανωτικότητα, 5) Αυτο-πειθαρχία, 6) Ικανότητα. Το σκεπτικό ήταν να δημιουργηθούν σενάρια που να καθρεπτίζουν κάθε όψη μεμονωμένα, δηλαδή το κάθε item να μετράει μόνο μια όψη, να αντιστοιχεί σε μια μόνο πληροφορία, αποφεύγοντας όσο το δυνατόν την αδόκιμη πρακτική της αξιολόγησης με ένα item παραπάνω του ενός στοιχείου (Αλεξόπουλος, 2011; Μυλωνάς, 2012; Lievens & De Soete, 2015).

Δημιουργήθηκαν τέσσερα σενάρια για κάθε όψη του υπό μέτρηση χαρακτηριστικού. Ο συγκεκριμένος αριθμός επιλέχθηκε για δύο λόγους: α) με μικρότερο αριθμό δεν θα ήταν δυνατή η μέτρηση της όψης (Αλεξόπουλος, 2011), β) μεγαλύτερος αριθμός θα σήμαινε ένα εκτενέστερο και κατ' επέκταση πιο κουραστικό ερωτηματολόγιο, που τουλάχιστον στα πλαίσια της προπτυχιακής έρευνας, θα αποτελούσε αντικίνητρο για την συμμετοχή του δείγματος.

Παρακάτω παρουσιάζεται ένα παράδειγμα σεναρίου που συμπεριλαμβάνεται στο τεστ, και επιχειρεί να αξιολογήσει την «συνέπεια στις αρχές»:

«Ένας συνάδελφος σου στη δουλειά ζητάει συχνά τη βοήθειά σου. Έχεις υποσχεθεί να τον βοηθήσεις με μια αναφορά για έναν σημαντικό πελάτη. Κοιτάς την αναφορά και συνειδητοποιείς πως έχουν γίνει αρκετά λάθη και συνεπώς η διόρθωση απαιτεί όλο το απόγευμα. Η προθεσμία είναι μέχρι το βράδυ. Εσύ παράλληλα πρέπει να προετοιμαστείς για μια παρουσίαση που θα

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

πραγματοποιηθεί αύριο το πρωί στις 7. Χρειάζεσαι 3 ώρες για να ολοκληρώσεις την παρουσίαση.»

Κάθε σενάριο ακολουθεί λίστα πιθανών εναλλακτικών ενεργειών, από τις οποίες το άτομο καλείται να επιλέξει εκείνη στην οποία θα ήταν πιθανότερο να προβεί, εφόσον βρισκόταν σε ανάλογη θέση. Το παραπάνω παράδειγμα ακολουθούν οι εξής εναλλακτικές, με την συγκεκριμένη μορφή:

ΣΗΜΕΙΩΣΕ ΜΕ (✓) ΜΟΝΟ ΜΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗ

Θα βοηθήσω τον συνάδελφο και θα ξενυχτήσω για την παρουσίαση

Θα δώσω στον συνάδελφο μια σύντομη ανατροφοδότηση και στη συνέχεια θα

ασχοληθώ με την παρουσίαση

Θα ζητούσα από κάποιον άλλον να βοηθήσει τον συνάδελφο

Θα αναφέρω το ζήτημα στον προϊστάμενο για να προτείνει κάποια λύση

Ο τρόπος με τον οποίο κατασκευάστηκαν οι απαντήσεις βασίζεται και πάλι στην προσεκτική μελέτη του περιεχομένου του χαρακτηριστικού της ευσυνειδησίας. Πρώτα καταγράφηκαν οι «σωστές» και οι «λανθασμένες» εναλλακτικές, δηλαδή εκείνες οι ενέργειες στις οποίες, σύμφωνα πάντα με την υπό μελέτη βιβλιογραφία και ιδίως την έρευνα του Jackson και συνεργατών (2010), σχετικά με το συμπεριφορικό αντίκρισμα του χαρακτηριστικού της ευσυνειδησίας, θεωρήθηκε πως εκφράζουν υψηλή και αντίστοιχα χαμηλή ευσυνειδησία. Το επόμενο στάδιο ήταν πιο απαιτητικό, καθώς έπρεπε να διατυπωθούν προτάσεις ενεργειών οι οποίες να εκφράζουν μέσο προς υψηλό και μέσο προς χαμηλό επίπεδο ευσυνειδησίας. Η σειρά με την οποία παρουσιάζονται οι εναλλακτικές είναι τυχαία, προκειμένου να μην επιδρά στην επιλογή της «σωστής»

απάντησης. Υπήρξε μέριμνα έτσι ώστε κάθε εναλλακτική απάντηση να έχει περίπου το ίδιο μήκος και παρόμοια σύνταξη (Αλεξόπουλος, 2011).

Επιλέχθηκαν 3 με 4 εναλλακτικές για κάθε σενάριο και όχι παραπάνω, κάτι που ενδεχομένως να αύξανε την αξιοπιστία των ερωτήσεων (Αλεξόπουλος, 2011), καθώς θεωρήθηκε προτιμότερο να υπάρχουν λιγότερες αλλά στοχευμένες, παρά περισσότερες και μη αποδοτικές εναλλακτικές, κάτι που τελικά θα μείωνε την αξιοπιστία του τεστ, θα το καθιστούσε άσκοπα χρονοβόρο και κουραστικό λόγω της έκτασής του (Αλεξόπουλος, 2011).

Άλλες αποφάσεις οι οποίες έπρεπε να ληφθούν ήταν το μέγεθος των items, το επίπεδο της περιγραφικότητας, οι οδηγίες και το μέσο χορήγησης (Αλεξόπουλος, 2011). Το εργαλείο θα έπρεπε να είναι όσο το δυνατόν πιο σύντομο και περιεκτικό, με γνώμονα πάντοτε την οικονομία του χρόνου του λήπτη, αλλά και του χρήστη. Έτσι τα σενάρια άρχισαν να συρρικνώνονται σε σχέση με την αρχική μορφή τους, η οποία ήταν ομολογουμένως πολύ πιο αναλυτική, για χάρη της οικονομίας, φροντίζοντας βέβαια να μην αλλοιωθεί το περιεχόμενο, αλλά και να γίνονται εξίσου κατανοητά από το άτομο (Αλεξόπουλος, 2011). Προβληματισμοί σχετικά με το λεξιλόγιο και το περιεχόμενο των σεναρίων του τεστ σε συνάρτηση με το μορφωτικό επίπεδο των εξεταζόμενων, αντιμετωπίστηκαν μέσω της χορήγησης του ερωτηματολογίου σε ένα δείγμα όμοιο με τον πληθυσμό στον οποίο πραγματικά απευθύνεται, δηλαδή σε άτομα που έχουν ολοκληρώσει το λύκειο και που δραστηριοποιούνται είτε στον ακαδημαϊκό είτε στον αστικό επαγγελματικό χώρο. Βέβαια δεν επιλέχθηκαν εσκεμμένα πολύπλοκες ή δυσνόητες ερωτήσεις, αλλά αντίθετα καταβλήθηκε κάθε προσπάθεια οι ερωτήσεις να είναι ανεξάρτητες οι μια από την άλλη, να είναι διατυπωμένες με τον πιο απλό τρόπο δίχως να διακυβεύεται η λεκτική διατύπωση και η συντακτική αρτιότητα (Αλεξόπουλος, 2011).

Ύστερα υπήρξε προβληματισμός σχετικά με τον τύπο των οδηγιών που θα χρησιμοποιούνταν, καθώς το είδος των οδηγιών σε ένα τεστ καταστασιακής αξιολόγησης καθορίζει τη σχέση των μετρήσεων με την γνωστική ικανότητα και την προσωπικότητα (Lievens et al., 2009). Η ερώτηση του τύπου «Τι θα έπρεπε να γίνει?», που συνεπάγεται την αξιολόγηση των εναλλακτικών με βάση την αποτελεσματικότητά τους, σχετίζεται περισσότερο με την γνωστική ικανότητα, παρά με την προσωπικότητα, ενώ η ερώτηση «Τι θα έκανες?», σχετίζεται πιο στενά με την προσωπικότητα και ιδιαίτερα την προσήνεια, την συναισθηματική σταθερότητα και την ευσυνειδησία (Lievens et al., 2009). Έτσι επιλέχθηκαν οι οδηγίες τύπου «Τι θα έκανες».

Η βαθμολόγηση του τεστ στηρίχθηκε στην αρχική και βασισμένη στην βιβλιογραφία ταξινόμηση των εναλλακτικών σε «σωστές» και «λιγότερο σωστές». Με άλλα λόγια με βάση την αντίληψη της συγγραφέως, μέσω ερμηνείας της σύγχρονης βιβλιογραφίας, σχετικά με το ποιες συμπεριφορές – εναλλακτικές είναι πιο πιθανό να επιλεγθούν από τα άτομα με υψηλή και χαμηλή ευσυνειδησία. Έτσι, τα κριτήρια της βαθμολόγησης έχουν να κάνουν με το κατά πόσο το άτομο τείνει προς την εμφάνιση συμπεριφορών τυπικών για ένα άτομο που ενσαρκώνει κάθε μια από τις έξι όψεις της ευσυνειδησίας, έτσι όπως αρχικά περιγράφηκαν από τους Costa και McCrae (1992). Για παράδειγμα, τα items που αντικατοπτρίζουν την Οργανωτικότητα, αξιολογούν το άτομο ως προς την τάση του να θέτει μια δομή στη ζωή του. Σε κάθε σενάριο οργανωτικότητας, την υψηλότερη βαθμολογία, εκείνη που σημαίνει υψηλότερη ευσυνειδησία, δίνει η επιλογή της εναλλακτικής εκείνης, που σύμφωνα με τον Jackson και συνεργάτες (2010), αντικατοπτρίζει συμπεριφορά που είναι πιθανότερο να επιλεγεί από άτομα με υψηλή ευσυνειδησία και εξαιρετικές οργανωτικές δεξιότητες. Κατ' αντιστοιχία, η εναλλακτική με την χαμηλότερη βαθμολόγηση είναι εκείνη που σύμφωνα με τον Jackson και συνεργάτες (2010), περιγράφει ένα συμπεριφορικό αντίκρισμα που τα άτομα υψηλά σε

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

ευσυνειδησία τείνουν να μην εμφανίζονται. Το ίδιο σκεπτικό ισχύει για κάθε μια από τις έξι όψεις της ευσυνειδησίας, δηλαδή την Περίσκεψη (αξιολογείται η τάση του ατόμου να σκέφτεται προσεχτικά πριν αποφασίσει ή αν αναλαμβάνει αμέσως δράση), την Συνέπεια στις Αρχές (αξιολογείται η τάση του ατόμου να σέβεται τους κανόνες, ακόμη και όταν δεν είναι προς το συμφέρον του ή αν δεν δείχνει το απαραίτητο ενδιαφέρον προς υποχρεώσεις και κανόνες), τις Φιλοδοξίες (αξιολογείται η τάση του ατόμου να θέτει υψηλούς στόχους και να εργάζεται σκληρά για να τους πετύχει), την Αυτοπειθαρχία (αξιολογείται η τάση του ατόμου να μην εγκαταλείπει στις δυσκολίες και να επιμένει σε δύσκολες καταστάσεις) και την Ικανότητα (αξιολογείται ο βαθμός στον οποίο το άτομο πιστεύει στον εαυτό του και πως έχει την ικανότητα να τα καταφέρει). Το κριτήριο βαθμολόγησης είναι ουσιαστικά η επιλογή από το άτομο συμπεριφορών που σύμφωνα με την βιβλιογραφία εμφανίζονται ή όχι στα άτομα που σημειώνουν υψηλή ευσυνειδησία για κάθε μια από τις παραπάνω πτυχές.

Κάθε ερώτηση βαθμολογείται από 0 έως 2, όπου με 0 βαθμούς αξιολογείται η εναλλακτική που συνεπάγεται χαμηλότερη ευσυνειδησία και με 2 η εναλλακτική που συνεπάγεται υψηλότερη ευσυνειδησία. Συνολικά, η τελική βαθμολογία κυμαίνεται από 0 έως 48 βαθμούς. Το ολοκληρωμένο σκεπτικό πίσω από την επιλογή του κάθε item που συμπεριλήφθηκε στην τελική μορφή του τεστ, καθώς και ο τρόπος και η αιτιολόγηση της βαθμολόγησης περιλαμβάνονται στο παράρτημα.

Πιλοτική χορήγηση. Θα πρέπει επίσης να αναφερθεί πως πριν την επίσημη χορήγηση των ερωτηματολογίων, το τεστ καταστασιακής αξιολόγησης χορηγήθηκε μεμονωμένα και δοκιμαστικά σε κάποια άτομα με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, προκειμένου να επιβεβαιωθεί πως γίνεται κατανοητό ως προς την μορφή και το περιεχόμενο.

Συγκεκριμένα χορηγήθηκε σε πέντε άτομα μεταξύ 40 και 45 ετών, καθώς και σε δύο

μαθητές λυκείου. Η ανατροφοδότηση που λάβαμε ήταν πως το τεστ είναι πλήρως κατανοητό. Τα άτομα αυτά δεν συμμετείχαν στο τελικό δείγμα της έρευνας.

Big Five Inventory. Στο δείγμα χορηγήθηκε επίσης ένα τμήμα του ερωτηματολογίου των Πέντε Παραγόντων των John και Srivastava (1999). Αποτελείται από 44 items που αξιολογούν τους πέντε παράγοντες της προσωπικότητας. Εξ' αυτών 9 items αξιολογούν συγκεκριμένα την ευσυνειδησία. Αυτά τα 9 items χορηγήθηκαν στο δείγμα. Έτσι αξιολογήθηκε η ευσυνειδησία του δείγματος, με μια κλίμακα τύπου Likert, από 0 («Διαφωνώ πλήρως») έως 5 («Συμφωνώ πλήρως»). Για παράδειγμα, οι προτάσεις του BFI μοιάζουν ως εξής:

Μπορεί να είμαι κάπως απρόσεχτος []

Παρά τον μικρό αριθμό των items, το BFI διαθέτει ικανοποιητικές ψυχομετρικές ιδιότητες καθώς καλύπτει και τις 6 όψεις της ευσυνειδησίας (φιλοδοξία, ικανότητα, συνέπεια στις αρχές, οργανωτικότητα, αυτό-πειθαρχία, περίσκεψη). Η αξιοπιστία alpha κυμαίνεται από 0.75 μέχρι 0.90, με μέσο όρο πάνω από 0.80, η αξιοπιστία επαναληπτικών μετρήσεων από 0.80 έως 0.90, με μέσο όρο 0.85, ενώ το εργαλείο παρουσιάζει σημαντική συγχρονική εγκυρότητα με άλλα τεστ αξιολόγησης των πέντε παραγόντων (John & Srivastava, 1999). Συνεπώς το BFI θα χρησιμοποιήθηκε ως εξωτερικό κριτήριο ελέγχου συγχρονικής εγκυρότητας στα πλαίσια της κατασκευής του τεστ καταστασιακής αξιολόγησης για την αξιολόγηση της ευσυνειδησίας. Ένας επιπλέον λόγος που οδηγεί στην συγκεκριμένη απόφαση είναι πως το BFI είναι ελεύθερο για χρήση ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος και είναι δημοσίως ορατό. Η βαθμολογία στο BFI κυμαίνεται από 0 έως 45.

Κλίμακα κοινωνικής επιθυμητότητας. Κατόπιν, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο που αξιολογεί την κοινωνική επιθυμητότητα, μια μεταβλητή που ενδεχομένως να συµμεταβάλεται µε τα επίπεδα της ευσυνειδησίας και που θα πρέπει να αξιολογηθεί ως πιθανός παρεισφρητικός παράγοντας, δυνητικά απειλητικός για την εγκυρότητα των απαντήσεων. Πρόκειται για 10 - υπό δοκιμή - προτάσεις που αξιολογούν την τάση του ατόμου να συµπεριφέρεται µε τον κοινωνικώς αποδεκτό τρόπο και απαντώνται µε «ΝΑΙ» ή «ΟΧΙ» (Μυλωνάς, 2018). Παρακάτω παρουσιάζεται ένα παράδειγμα των προτάσεων της κλίμακας που χορηγήθηκε:

Είναι σημαντικό για σας να αποκαλύπτονται πάντα οι καλές πλευρές του εαυτού σας.

ΟΧΙ/ΝΑΙ

Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε ήταν δείγμα ευκολίας και τα ερωτηματολόγια χορηγήθηκαν σε 60 άτομα του άμεσου και ευρύτερου περιβάλλοντος της ερευνήτριας. Τα άτομα που δέχτηκαν να συµμετάσχουν, συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια είτε παρουσία της ερευνήτριας, είτε στο σπίτι τους σε αργότερο χρόνο. Το ζήτημα ήταν να συμπληρωθεί το εκάστοτε ερωτηματολόγιο σε χώρο και χρόνο όπου το άτομο θα μπορούσε να είναι συγκεντρωμένο και ξεκούραστο. Υπήρξε μέριμνα για την πληροφόρηση των συµμετεχόντων σχετικά µε την φύση και το περιεχόμενο της έρευνας, προτού δεχτούν να συµμετέχουν. Στην ενημέρωση που προηγήθηκε της συµπλήρωσης των ερωτηματολογίων δεν υπήρξε καμία αναφορά στον όρο «ευσυνειδησία» ούτε στο τι ακριβώς θα µετρηθεί. Οι συµμετέχοντες ενημερώθηκαν πως πρόκειται για την προκαταρκτική κατασκευή ενός εργαλείου αξιολόγησης της προσωπικότητας σε επαγγελματικούς και ακαδηµαϊκούς χώρους.

Επιπλέον καταβλήθηκε κάθε προσπάθεια έτσι ώστε να γίνει σαφές πως η συμμετοχή είναι εθελοντική, ανώνυμη, πως τα δεδομένα τους θα χρησιμοποιηθούν μόνο στα πλαίσια της στατιστικής ανάλυσης και πως οι συμμετέχοντες μπορούν να αποχωρήσουν οποιαδήποτε στιγμή από την έρευνα και την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, εφόσον το επιθυμούν. Η συλλογή του ερευνητικού υλικού έγινε κατά το χρονικό διάστημα από τον Δεκέμβριο του 2019 έως τον Φεβρουάριο του 2020. Τα λίγα ερωτηματολόγια, για τα οποία υπήρχαν ενδείξεις ότι δεν συμπληρώθηκαν σύμφωνα με τις οδηγίες, αποκλείστηκαν από τις στατιστικές αναλύσεις.

Ευρήματα

Όπως ήδη αναφέρθηκε, στόχος της παρούσας έρευνας είναι η κατασκευή ενός τεστ καταστασιακής αξιολόγησης για την μέτρηση της ευσυνειδησίας, ο έλεγχος της εσωτερικής συνέπειας του αυτοσχέδιου τεστ και η πραγματοποίηση ενός ελέγχου συγχρονικής εγκυρότητας με το Big Five Inventory των John και Srivastava (1999). Επιπλέον θα πρέπει να πραγματοποιηθεί έλεγχος της επίδρασης του παράγοντα της κοινωνικής επιθυμητότητας, καθώς και της επίδρασης ορισμένων δημογραφικών μεταβλητών. Πριν όμως από όλα, στους παρακάτω πίνακες και σχήματα, καταγράφονται βασικά περιγραφικά στοιχεία των κλιμάκων, όπως και κατανομές συχνότητας των βαθμολογιών (βλ. πίνακες και σχήματα 3.1-3.3)

Πίνακας 3.1

Περιγραφικά στατιστικά στοιχεία για την βαθμολογία των τριών κλιμάκων

	N	Χαμηλότερη	Υψηλότερη	M.O.	Τυπ. Απόκλιση
Big Five Inventory	60	18	45	34.55	6.280
Κλίμακα Κοινωνικής Επιθυμητότητας	60	3	10	5.82	1.621
Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	60	22	48	31.93	4.683
N	60				

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Πίνακας 3.2

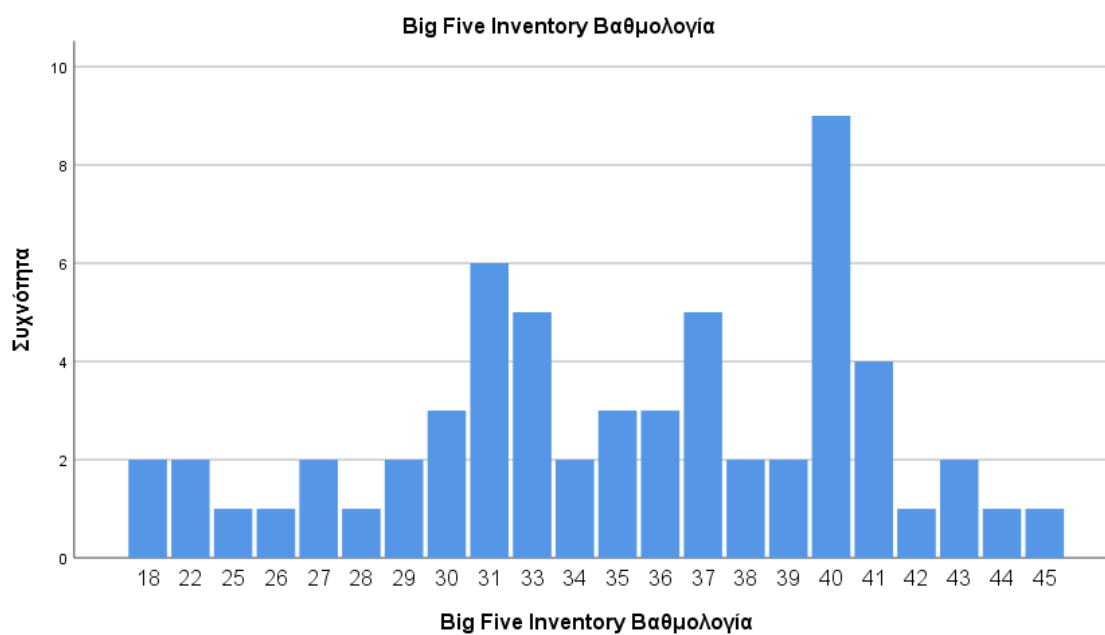
Κατανομή συχνότητας της βαθμολογίας στο Big Five Inventory

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό
			Ποσοστό
18	2	3.3	3.3
22	2	3.3	6.7
25	1	1.7	8.3
26	1	1.7	10.0
27	2	3.3	13.3
28	1	1.7	15.0
29	2	3.3	18.3
30	3	5.0	23.3
31	6	10.0	33.3
33	5	8.3	41.7
34	2	3.3	45.0
35	3	5.0	50.0
36	3	5.0	55.0
37	5	8.3	63.3
38	2	3.3	66.7
39	2	3.3	70.0
40	9	15.0	85.0
41	4	6.7	91.7
42	1	1.7	93.3
43	2	3.3	96.7
44	1	1.7	98.3
45	1	1.7	100.0
Σύνολο	60	100.0	

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Σχήμα 3.1

Ιστόγραμμα συχνότητας της βαθμολογία στο Big Five Inventory

Πίνακας 3.3

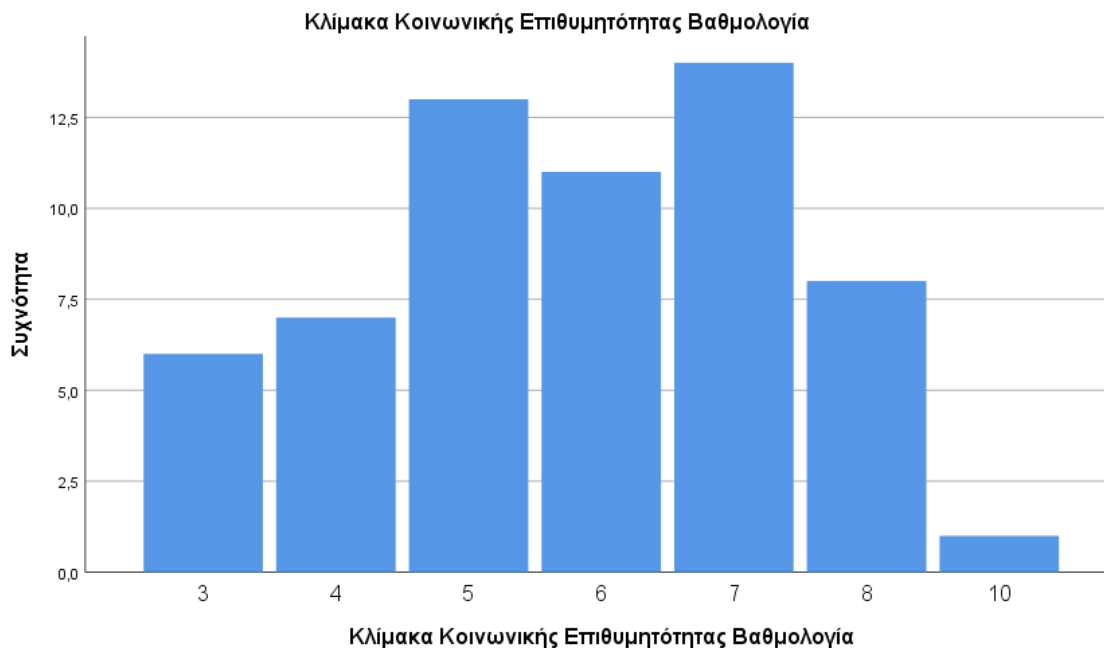
Κατανομή συχνότητας της βαθμολογίας στην Κλίμακα Κοινωνικής Επιθυμητότητας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό
			Ποσοστό
3	6	10,0	10,0
4	7	11,7	21,7
5	13	21,7	43,3
6	11	18,3	61,7
7	14	23,3	85,0
8	8	13,3	98,3
10	1	1,7	100,0
Σύνολο	60	100,0	

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Σχήμα 3.2

Ιστόγραμμα συχνότητας της βαθμολογία στην Κλίμακα Κοινωνικής Επιθυμητότητας

Πίνακας 3.3

Κατανομή συχνότητας της βαθμολογίας στο Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης

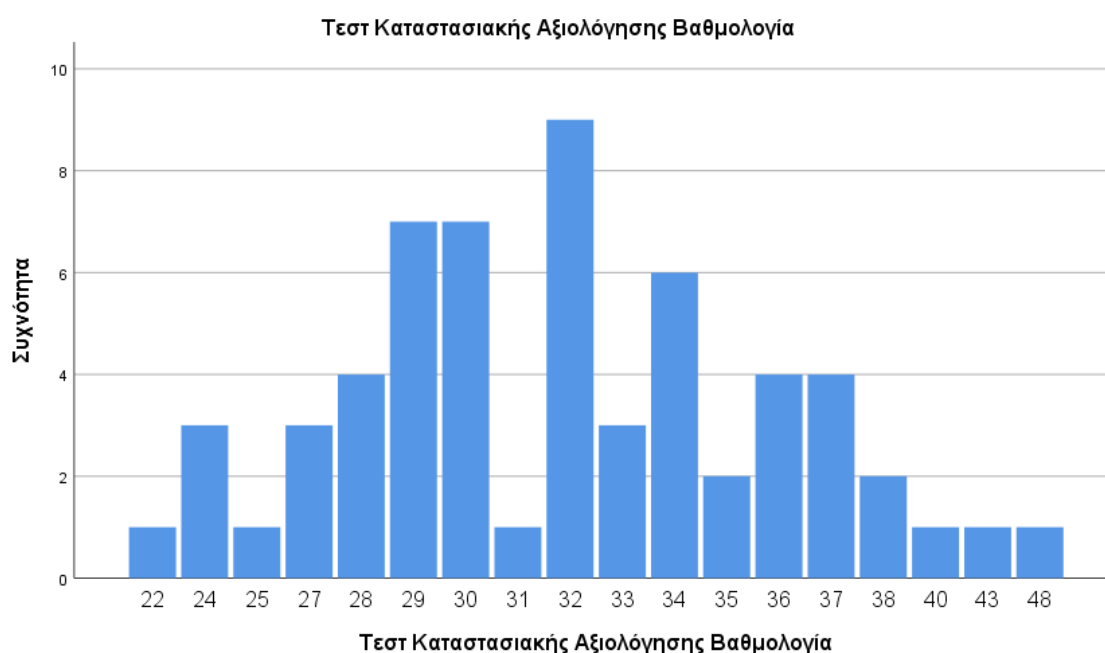
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό	
			Ποσοστό	
22	1	1.7	1.7	
24	3	5.0	6.7	
25	1	1.7	8.3	
27	3	5.0	13.3	
28	4	6.7	20.0	
29	7	11.7	31.7	
30	7	11.7	43.3	
31	1	1.7	45.0	
32	9	15.0	60.0	
33	3	5.0	65.0	
34	6	10.0	75.0	
35	2	3.3	78.3	

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

36	4	6.7	85.0
37	4	6.7	91.7
38	2	3.3	95.0
40	1	1.7	96.7
43	1	1.7	98.3
48	1	1.7	100.0
Σύνολο	60	100.0	

Σχήμα 3.3

Ιστόγραμμα συχνότητας της βαθμολογία στο Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης

Η χαμηλή συχνότητα της κατά τα άλλα «μέσης» βαθμολογίας «31» στο τεστ καταστασιακής αξιολόγησης, παρουσιάζει ενδιαφέρον, καθώς μπορεί να αποτελεί ένδειξη για δύο άκρα στην κατανομή. Ενδεχομένως βέβαια να αποτελεί θέμα κριτηρίων, λόγω δηλαδή του τρόπου βαθμολόγησης η συγκεκριμένη βαθμολογία ίσως να μην μπορεί να προκύψει αρκετά συχνά.

Αξιοπιστία Εσωτερικής Συνέπειας

Όπως έδειξε ο έλεγχος με υπολογισμό του δείκτη Cronbach alpha, η αξιοπιστία εσωτερική συνέπειας του Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης που κατασκευάσαμε

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

κυμάνθηκε σε χαμηλό επίπεδο ($\alpha = 0.50$). Χαμηλή βρέθηκε επίσης η αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας, μέσω του δείκτη Kuder-Richardson, για την κλίμακα κοινωνικής επιθυμητότητας που χρησιμοποιήσαμε ($\alpha = 0.234$). Αντίθετα, η αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας για το Big Five Inventory κυμάνθηκε σε ικανοποιητικό βαθμό ($\alpha = 0.80$). Φαίνεται ότι ο αυτοσχέδιος χαρακτήρας των δύο μέσων συλλογής δεδομένων και τα εγγενή προβλήματα που αυτός συνεπάγεται αφήνουν περιθώρια πολλών παρεμβολών που φυσικά σε μελλοντικές προσπάθειες θα πρέπει να γίνουν αντιληπτές και αντικείμενο διόρθωσης, αν και προς το παρόν εκφεύγουν των στενών πλαισίων της παρούσας εργασίας.

Πίνακας 3.4

Ανάλυση αξιοπιστίας εσωτερικής συνέπειας για το Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης, το BFI, και την κλίμακα κοινωνικής επιθυμητότητας.

	Δείκτες αξιοπιστίας	N των Items
Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	.506	24
Big Five Personality Inventory	.80	9
Κλίμακα Κοινωνικής Επιθυμητότητας	.234	10

Πίνακας 3.5

Περαιτέρω αποτελέσματα ανάλυσης αξιοπιστίας για το Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης

Items	M.O. κλίμακας αν το ερώτημα διαγραφεί	Διασπορά Κλίμακας αν το ερώτημα διαγραφεί	‘Διορθωμένη’ συνάφεια ερωτημάτων- συνόλου	Δείκτης α αν το ερώτημα διαγραφεί
STJ Item 1	49.167	41.124	.028	.518
STJ Item 2	48.883	38.512	.334	.466
STJ Item 3	48.333	44.362	-.225	.532
STJ Item 4	48.083	41.603	.196	.494
STJ Item 5	48.633	38.779	.200	.484
STJ Item 6	48.350	39.181	.265	.476
STJ Item 7	48.433	39.911	.306	.477
STJ Item 8	48.383	40.715	.137	.496

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

STJ Item 9	48.917	39.773	.170	.490
STJ Item 10	48.967	38.067	.220	.479
STJ Item 11	48.433	40.792	.279	.485
STJ Item 12	48.267	40.775	.095	.503
STJ Item 13	48.833	41.362	.055	.509
STJ Item 14	49.000	37.627	.237	.475
STJ Item 15	48.550	40.726	.122	.498
STJ Item 16	48.567	40.962	.119	.498
STJ Item 17	49.333	40.497	.150	.494
STJ Item 18	49.317	36.322	.237	.474
STJ Item 19	49.300	38.688	.223	.480
STJ Item 20	48.700	40.519	.056	.514
STJ Item 21	48.500	40.492	.208	.488
STJ Item 22	48.617	40.952	.146	.495
STJ Item 23	48.433	41.368	.210	.492
STJ Item 24	48.783	43.529	-.125	.544

Όπως διαφαίνεται και στον πίνακα 3.5, η διαγραφή κάποιου μοναδικού item δεν θα ωφελούσε σημαντικά την αξιοπιστία του τεστ. Δίπλα σε κάθε item αναγράφεται ο μέσος όρος και η διασπορά της βαθμολογίας του δείγματος στην κλίμακα εάν το εκάστοτε item διαγραφεί. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η «διορθωμένη» συνάφεια μεταξύ των ερωτημάτων και της συνολικής βαθμολογίας εάν το εκάστοτε item διαγραφεί, και ο δείκτης α του Cronbach εάν το εκάστοτε item διαγραφεί. Η διαγραφή οποιουδήποτε από τα items 1, 3, 20 ή 24, θα οδηγούσε σε απειροελάχιστη αύξηση του δείκτη αξιοπιστίας alpha του Cronbach, που σε κάθε περίπτωση δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ικανοποιητικός.

Ωστόσο, η διαγραφή των items 1, 3, 12, 13, 20 και 24 μαζί ανεβάζει τον δείκτη αξιοπιστίας στο 0.63. Για τις ψυχομετρικές ανάγκες της παρούσας εργασίας θα διατηρηθεί η τιμή του αρχικού δείκτη αξιοπιστίας 0.50, καθώς όπως θα αναφερθεί και στην συνέχεια, δεν θα ήταν δυνατή η διαγραφή του 1/3 του τεστ, χωρίς αντικατάσταση των προβληματικών items.

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Στη συνέχεια, προχωρήσαμε σε ανάλυση των δεικτών δυσκολίας των ερωτημάτων, προκειμένου να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα των επιλεγμένων items.

Πίνακας 3.6.

Στατιστικοί δείκτες για το αυτοσχέδιο Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης, όπως προέκυψαν από το δείγμα (N=60)

Μέτρηση	Μέσος Όρος	Τυπική απόκλιση	Δείκτης δυσκολίας	Διασπορά	Minimum	Maximum
Item 1	1.65	1.17	0.30	0.21	0	3
Item 2	1.93	0.87	0.35	0.23	0	3
Item 3	2.48	0.59	0.51	0.25	0	3
Item 4	2.73	0.44	0.73	0.19	0	3
Item 5	2.18	1.13	0.61	0.23	0	3
Item 6	2.47	0.88	0.66	0.22	0	3
Item 7	2.38	0.66	0.45	0.25	0	3
Item 8	2.43	0.84	0.63	0.23	0	3
Item 9	1.90	0.99	0.70	0.21	0	3
Item 10	1.85	1.22	0.46	0.20	0	3
Item 11	2.38	0.52	0.40	0.24	0	3
Item 12	1.55	0.97	0.78	0.16	0	3
Item 13	1.98	0.94	0.28	0.20	0	3
Item 14	1.82	1.26	0.41	0.24	0	3
Item 15	2.27	0.89	0.46	0.25	0	3
Item 16	2.25	0.83	0.48	0.25	0	3
Item 17	1.48	0.87	0.13	0.33	0	3
Item 18	1.50	1.50	0.50	0.10	0	3
Item 19	1.52	1.09	0.15	0.12	0	3
Item 20	2.12	1.23	0.58	0.24	0	3
Item 21	2.32	0.72	0.41	0.24	0	3
Item 22	2.20	0.75	0.33	0.22	0	3
Item 23	2.38	0.49	0.38	0.23	2	3
Item 24	2.03	1.11	0.55	0.24	0	3

Ο δείκτης δυσκολίας αναφέρεται στο ποσοστό των συμμετεχόντων που απάντησαν σωστά στο κάθε ερώτημα. Στόχος είναι να προσδιοριστεί εάν οι εσφαλμένες εναλλακτικές απαντήσεις είναι χρήσιμες. Ωστόσο, καθώς το τεστ καταστασιακής αξιολόγησης δεν είναι αντικειμενικό τεστ ικανοτήτων, αλλά προσωπικότητας, δεν μπορούμε να μιλάμε για «σωστές» και «λάθος» απαντήσεις (Μυλωνάς, 2012) και θα έπρεπε να υπολογιστεί ένας δείκτης προτίμησης. Παρ' όλα αυτά, για τις ανάγκες της ανάλυσης, θεωρήσαμε το τεστ ως «ψευδοαντικειμενικό», όπου η ικανότητα που αξιολογείται είναι η ευσυνειδησία και κατ' επέκταση, η ικανότητα του αξιολογούμενου

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

να επιλέξει την εναλλακτική που συνεπάγεται υψηλότερη ευσυνειδησία. Έτσι, η εναλλακτική που συνεπάγεται την υψηλότερη βαθμολογία/υψηλότερη ευσυνειδησία, θεωρήθηκε ως η «σωστή απάντηση» και οι υπόλοιπες εναλλακτικές ως εσφαλμένες. Ο αναγνώστης λοιπόν θα πρέπει να έχει υπόψιν του πως ο δείκτης προτίμησης του αυτοσχέδιου τεστ έχει υπολογιστεί με τον παραπάνω τρόπο, όπως δηλαδή θα υπολογίζαμε έναν τυπικό δείκτη δυσκολίας και δεν θα περιοριστούμε στην μέση τιμή των απαντήσεων. Έτσι, θα προσπαθήσουμε να εξακριβώσουμε αν οι εσφαλμένες εναλλακτικές απαντήσεις, δηλαδή εκείνες οι εναλλακτικές οι οποίες συνεπάγονται μέτρια και χαμηλά επίπεδα ευσυνειδησίας είναι χρήσιμες και στην τελική, εάν το ίδιο το τεστ είναι χρήσιμο, εάν μπορεί δηλαδή να διαφοροποιήσει μεταξύ εκείνων που σημειώνουν χαμηλή και υψηλή ευσυνειδησία.

Ο δείκτης δυσκολίας ορίζεται ως το πηλίκο του αριθμού των σωστών απαντήσεων σε μια ερώτηση προς τον αριθμό των εξεταζόμενων που απάντησαν στην ερώτηση (Αλεξόπουλος, 2011). Εάν, για παράδειγμα ένα item έχει δείκτη δυσκολίας 0.60, τότε το 60% του δείγματος απάντησε σωστά σε αυτή την ερώτηση. Στη συγκεκριμένη περίπτωση σημαίνει πως το 60% του δείγματος επέλεξε την εναλλακτική που συνεπάγεται τον υψηλότερο βαθμό. Οι δείκτες δυσκολίας, καθώς και η διασπορά των items παρουσιάζονται στον πίνακα 3.6.

Ο μέσος δείκτης προτίμησης του τεστ που κατασκευάσαμε υπολογίστηκε στο 0,40, με την ερώτηση 12 να σημειώνει τον υψηλότερο δείκτη δυσκολίας (=0.78), βρέθηκε δηλαδή ως η ερώτηση στην οποία το 78% του δείγματος επέλεξε την εναλλακτική που συνεπάγεται υψηλότερη ευσυνειδησία, ενώ η ερώτηση 17 είναι πιο «δύσκολη», καθώς το 87% δεν επέλεξε την εναλλακτική που συνεπάγεται την υψηλότερη ευσυνειδησία.

Η διασπορά της ερώτησης υπολογίζεται με τον τύπο:

$$S^2 = p \times (1-p) \quad (\text{Μυλωνάς, 2012})$$

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Το 20,83% των items σημειώνει διασπορά ίση με 0.24, 16,67% ίση με 0.23, ενώ μόλις ένα 12.50% παρουσιάζει διασπορά από 0.16 και κάτω (3 items). Συνεπώς τα ερωτήματα αυτά διαθέτουν ικανή διαφοροποιητική ισχύ, δηλαδή μπορούν να προσθέσουν πληροφορίες για το επίπεδο της ευσυνειδησίας του ατόμου.

Πίνακας 3.7
Intraclass Correlation Coefficient

	Intraclass Correlation Coefficient						
	Intraclass Correlation ^b	95% Confidence Interval		F Test with True Value 0			
		Lower Bound	Upper Bound	Value	df1	df2	Sig
Single Measures	.037	.016	.070	2.022	59	1357	.000
Average Measures	.476	.281	.644	2.022	59	1357	.000

Ο δείκτης intraclass correlation coefficient χρησιμοποιήθηκε για να ελέγξουμε εάν υπάρχει συμφωνία στον τρόπο με τον οποίο οι συμμετέχοντες απάντησαν στο τεστ καταστασιακής αξιολόγησης. Χρησιμοποιήθηκε το μεικτό μοντέλο διπλής κατεύθυνσης του δείκτη, για απόλυτη συμφωνία μεταξύ των κριτών. Όπως απεικονίζεται κι στον πίνακα 3.7, ο συγκεκριμένος δείκτης (=0.476) είναι μάλλον χαμηλός, αφού κυμαίνεται από 0.281 έως 0.644 με 95% βεβαιότητα, $F(59, 1357) = 2.022, p=0.000$ υποδεικνύοντας πως το ποσοστό συμφωνίας μεταξύ των συμμετεχόντων ως προς τον τρόπο με τον οποίο απάντησαν είναι ανεκτό (Cicchetti, 1994).

Υπολογισμός Δεικτών Συνάφειας

Σε πρώτη ανάλυση, για να καθοριστεί η συνάφεια μεταξύ των δύο κλιμάκων που αξιολογούν την ευσυνειδησία, υπολογίστηκε ο δείκτης r του Pearson μεταξύ του Τεστ

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Καταστασιακής Αξιολόγησης και του BFI. Παρατηρήθηκε μικρή συνάφεια μεταξύ των βαθμολογιών των δύο κλιμάκων (Pearson $r = 0.32$, $p > 0.05$), δηλώνοντας μικρή συμμεταβολή των δύο αυτών βαθμολογιών στο δείγμα ($N=60$). Δηλαδή, η ζητούμενη συγχρονική εγκυρότητα του αυτοσχέδιου τεστ είναι μάλλον μέτρια προς χαμηλή. Επιπλέον, μέσω του δείκτη μερικής συνάφειας διαπιστώνουμε ότι η επίδραση της κοινωνικής αποδοχής ως τρίτης μεταβλητής στη συνάφεια μεταξύ του BFI και του αυτοσχέδιου τεστ είναι αμελητέα, καθώς ο δείκτης μερικής συνάφειας ($=0.32$) παραμένει στο ίδιο επίπεδο με τον δείκτη r του Pearson. Ο δείκτης συνάφειας της βαθμολογίας κοινωνικής αποδοχής με την βαθμολογία του BFI και του αυτοσχέδιου τεστ είναι 0.023 και -0.10 αντίστοιχα δηλώνοντας χαμηλή ταυτόχρονη συσχέτιση των δύο μεταβλητών με την βαθμολογία στην κλίμακα κοινωνικής αποδοχής (βλ. και πίνακα 3.8).

Πίνακας 3.8

Μέσοι όροι, τυπικές αποκλίσεις και δείκτες Pearson r , Point Biserial και C μεταξύ των μεταβλητών της έρευνας για την ευσυνειδησία ($N=60$)

Μεταβλητές	Μέσος Όρος	Τυπική Απόκλιση	Δείκτες Συνάφειας							
			1	2	3	4	5	6	7	
1.Ευσυνειδησία (Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης, κλίμακα 0 έως 48)	31.93	4.64	-							
2.Ευσυνειδησία (Big Five Inventory, κλίμακα 0 έως 45)	34.55	6.23	0.32	-						
3.Κοινωνική Επιθυμητότητα (Κλίμακα 0 έως 10)	5.82	1.61	-0.10	0.02	-					
4.Φύλο (1=άνδρας, 2=γυναίκα)	1.50	0.50	0.01	0.08	0.09	-				

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

5.Μορφωτικό Επίπεδο (1=<6 χρόνια εκπαίδευσης, 2=Απόφοιτος λυκείου, 3=Πτυχίο ΑΤΕΙ, 4=Πτυχίο ΑΕΙ, 5=Μεταπτυχιακό)	3.07	1.11	-0.26	0.32*	0.417*	0.23*	-		
6.Οικογενειακή Κατάσταση (1=Έγγαμος, 2=Άγαμος, 3=Διαζευγμένος)	1.28	0.58	0.38	0.25	0.272*	0.20*	0.52*	-	
7. Πηγές Οικονομικής Στήριξης (1=Προσωπική εργασία, 2=Προσωπική εργασία και γονεϊκή υποστήριξη, 3=υποστήριξη από γονείς μόνο)	2.03	0.82	-0.18	- 0.26*	-0.279*	0.21*	0.54*	0.57*	-
8. Κοινωνικό- οικονομική κατάσταση (1=χαμηλή, 2=μεσαία προς χαμηλή, 3=μεσαία, 4=μεσαία προς υψηλή, 5=υψηλή)	3	0.93	0.25	0.67	0.55	0.26*	0.30	0.45*	0.39*

*. Στατιστικώς σημαντική στο 5% **. Στατιστικώς σημαντική στο 1% ***. Στατιστικώς σημαντική στο 1%

Στη συνέχεια, και προκειμένου να αποκτήσουμε μια πιο σφαιρική εικόνα των δεδομένων μας και των αλληλοσυσχετίσεων που μπορεί να υπάρχουν, υπολογίστηκαν οι αλληλοσυσχετίσεις μεταξύ όλων των μεταβλητών οι οποίες λήφθηκαν υπόψιν, σύμφωνα με την βιβλιογραφία. Το μορφωτικό επίπεδο παρουσιάζει στατιστικώς σημαντική, μέτρια συνάφεια με το Big Five Inventory (*Spearman Rho* = 0.321, $p < 0.05$), και με την κλίμακα κοινωνικής επιθυμητότητας (*Spearman Rho* = 0.417, $p < 0.001$), και χαμηλή συνάφεια με το φύλο (δείκτης $C = 0.23$, $p < 0.05$). Η οικογενειακή κατάσταση παρουσιάζει στατιστικώς σημαντική, χαμηλή συνάφεια με την κλίμακα κοινωνικής επιθυμητότητας (*Spearman Rho* = 0.272, $p < 0.05$), και με το φύλο (δείκτης $C = 0.2$, $p < 0.05$), αλλά ικανοποιητική συνάφεια με το μορφωτικό επίπεδο (δείκτης $C = 0.52$, $p <$

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

0.001). Οι πηγές οικονομικής στήριξης εμφανίζουν στατιστικώς σημαντική, χαμηλή συνάφεια με το BFI (*Spearman Rho* = 0.257, $p < 0.05$), την κλίμακα κοινωνικής επιθυμητότητας (*Spearman Rho* = 0.279, $p < 0.05$), και με το φύλο (δείκτης $C = 0.21$, $p < 0.05$), αλλά στατιστικώς σημαντική ικανοποιητική συνάφεια με το μορφωτικό επίπεδο (δείκτης $C = 0.54$, $p < 0.001$) και με την οικογενειακή κατάσταση (δείκτης $C = 0.57$, $p < 0.000$). Τέλος, όσον αφορά το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, εντοπίστηκε στατιστικώς σημαντική, χαμηλή συνάφεια με το φύλο (δείκτης $C = 0.26$, $p < 0.05$), και μέτρια συνάφεια με την οικογενειακή κατάσταση (δείκτης $C = 0.45$, $p < 0.001$) και τις πηγές οικονομικής στήριξης (δείκτης $C = 0.39$, $p < 0.001$) (βλ. και πίνακας 3.8).

Καθώς λοιπόν παρατηρήθηκαν κάποιες στατιστικώς σημαντικές αλληλοσυσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών του ερευνητικού σχεδιασμού, θεωρήθηκε χρήσιμο να προχωρήσουμε στον υπολογισμό της ζητούμενης συνάφειας μεταξύ των τριών κλιμάκων, για κάθε ένα από τα επίπεδα των κατηγορικών μεταβλητών, έτσι όπως διαμορφώνονται από το δείγμα. Στους πίνακες 3.9-3.20, συνοψίζονται τα αποτελέσματα των αναλύσεων. Τις συνάφειες ακολουθούν οι μετατροπές σε z-τιμές κατά Fisher και οι συγκρίσεις των νέων τιμών.

Πίνακας 3.9

Συνάφειες μεταξύ των κλιμάκων με βάση το φύλο. Πάνω από τη διαγώνιο παρουσιάζονται οι συνάφειες για τις γυναίκες, και κάτω από τη διαγώνιο οι συνάφειες για τους άνδρες

	Big Five Inventory	Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	Κλίμακα Κοινωνικής αποδοχής
Big Five Inventory	1	0.51	0.39
Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	0.33	1	0.47
Κλίμακα Κοινωνικής αποδοχής	0.26	0.45	1

Πίνακας 3.10

Φύλο: Συνάφειες και η μετατροπή τους σε z-τιμές κατά Fisher.

Τιμές	z-τιμές
-------	---------

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

0.51	0.63
0.39	0.412
0.47	0.51
0.33	0.343
0.26	0.266
0.45	0.485

Πίνακας 3.11

Συνάφειες μεταξύ των κλιμάκων με βάση το εκπαιδευτικό επίπεδο. Πάνω από τη διαγώνιο παρουσιάζονται οι συνάφειες για τους απόφοιτους ΤΕΙ/ΑΕΙ/Μεταπτυχιακού, και κάτω από τη διαγώνιο οι συνάφειες για τους απόφοιτους λυκείου ή λιγότερο από 6 χρόνια εκπαίδευσης

	Big Five Inventory	Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	Κλίμακα Κοινωνικής αποδοχής
Big Five Inventory	1	0.48	-0.07
Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	-0.04	1	-0.15
Κλίμακα Κοινωνικής αποδοχής	-0.13	-0.07	1

Πίνακας 3.12

Εκπαιδευτικό επίπεδο: Συνάφειες και η μετατροπή τους σε z-τιμές κατά Fisher.

Τιμές	z-τιμές
0.48	0.523
-0.07	-0.07
-0.15	-0.151
-0.04	-0.04
-0.13	-0.131
-0.07	-0.07

Πίνακας 3.13

Συνάφειες μεταξύ των κλιμάκων με βάση την οικογενειακή κατάσταση. Πάνω από τη διαγώνιο παρουσιάζονται οι συνάφειες για τους Έγγαμους/Διαζευγμένους, και κάτω από τη διαγώνιο οι συνάφειες για τους Άγαμους

	Big Five Inventory	Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	Κλίμακα Κοινωνικής αποδοχής
Big Five Inventory	1	0.108	0.066
Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	0.38	1	-0.6

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Κλίμακα Κοινωνικής αποδοχής	-0.12	-0.02	1
-----------------------------	-------	-------	---

Πίνακας 3.14

Οικογενειακή κατάσταση: Συνάφειες και η μετατροπή τους σε z-τιμές κατά Fisher.

Τιμές	z-τιμές
0.108	0.108
0.066	0.066
-0.6	-0.69
0.38	0.4
-0.12	-0.121
-0.02	-0.02

Οι ομάδες που προκύπτουν με βάση τις πηγές οικονομική στήριξης είναι τρεις: «προσωπική εργασία και υποστήριξη από γονείς», «προσωπική εργασία μόνο», και «υποστήριξη από γονείς μόνο». Οι παραπάνω ομάδες παρουσιάζονται σε δύο διαφορετικούς πίνακες. Το ίδιο ισχύει και για τις τρεις ομάδες του κοινωνικοοικονομικού επιπέδου «Χαμηλό-μέσο», «Μέσο», «Μέσο-υψηλό»

Πίνακας 3.15

Συνάφειες μεταξύ των κλιμάκων με βάση τις πηγές οικονομικής στήριξης. Πάνω από τη διαγώνιο παρουσιάζονται οι συνάφειες για την ομάδα «Προσωπική εργασία και υποστήριξη από γονείς», και κάτω από τη διαγώνιο οι συνάφειες για την ομάδα «Προσωπική εργασία μόνο»

	Big Five Inventory	Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	Κλίμακα Κοινωνικής αποδοχής
Big Five Inventory	1	0.268	0.087
Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	0.178	1	0.264
Κλίμακα Κοινωνικής αποδοχής	0.019	-0.23	1

Πίνακας 3.16

Συνάφειες μεταξύ των κλιμάκων με βάση τις πηγές οικονομικής στήριξης: Ομάδα «Υποστήριξη από γονείς μόνο»

	Big Five Inventory	Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	Κλίμακα Κοινωνικής αποδοχής
Big Five Inventory	1		
Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	0.348	1	
Κλίμακα Κοινωνικής αποδοχής	-0.001	0.103	1

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Πίνακας 3.17

Πηγές οικονομικής στήριξης: Συνάφειες και η μετατροπή τους σε z-τιμές κατά Fisher.

Τιμές	z-τιμές
0.268	0.275
0.087	0.087
0.264	0.27
0.178	0.18
-0.023	-0.023
-0.348	0.363
-0.001	-0.001
0.103	0.103

Πίνακας 3.18

Συνάφειες μεταξύ των κλιμάκων με βάση το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο. Πάνω από τη διαγώνιο παρουσιάζονται οι συνάφειες για την ομάδα «Μέσο». και κάτω από τη διαγώνιο οι συνάφειες για την ομάδα «Χαμηλό/ Μέσο προς χαμηλό»

	Big Five Inventory	Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	Κλίμακα Κοινωνικής αποδοχής
Big Five Inventory	1	0.475	-0.141
Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	-0.033	1	-0.054
Κλίμακα Κοινωνικής αποδοχής	0.13	0.018	1

Πίνακας 3.19

Συνάφειες μεταξύ των κλιμάκων με βάση το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο: Ομάδα «Μέσο-υψηλό/Υψηλό»

	Big Five Inventory	Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	Κλίμακα Κοινωνικής αποδοχής
Big Five Inventory	1		
Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	0.167	1	
Κλίμακα Κοινωνικής αποδοχής	0.128	-0.22	1

Πίνακας 3.20

Κοινωνικοοικονομικό επίπεδο: Συνάφειες και η μετατροπή τους σε z-τιμές κατά Fisher.

Τιμές	z-τιμές
0.475	0.504
-0.141	0.142
-0.054	-0.054
-0.033	-0.033
0.13	0.131
0.018	0.018

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

0.167	0.169
0.128	0.129

Με μια γρήγορη ματιά μπορούμε να διακρίνουμε πως σημειώνονται διαφορές μεταξύ των συναφειών για τις διαφορετικές ομάδες. Για παράδειγμα, ο δείκτης Pearson r μεταξύ του Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης και του BFI υπολογίστηκε στο 0.48 για τους απόφοιτους ΤΕΙ/ΑΕΙ/Μεταπτυχιακού, (50% αύξηση σε σχέση με τον αρχικό δείκτη Pearson $r= 0.32$), αλλά μόλις -0.04 για την ομάδα απόφοιτων λυκείου/λιγότερο από 6 χρόνια εκπαίδευσης. Παρόλο που διαφορές σαν την παραπάνω είναι καταφανής, θα ήταν αυθαίρετο να κρίνουμε ποια διαφορά είναι σημαντική, μεγαλύτερη ή μικρότερη. Έτσι προχωρήσαμε στην μετατροπή των συναφειών σε z -τιμές κατά Fisher. Οι τιμές z κατά Fisher, παρουσιάζονται στους πίνακες 3.10, 3.12, 3.14, 3.17 και 3.20. Στη συνέχεια, σύμφωνα με το υπόδειγμα (1) (Mylonas et al., 2012), καταλήγουμε σε κάποιες τιμές z , οι οποίες αν ξεπερνάνε κάποιες κρίσιμες τιμές, μπορούμε να αποφανθούμε πως η διαφορά μεταξύ των συναφειών είναι στατιστικώς σημαντική για το εκάστοτε επίπεδο σημαντικότητας.

$$(1) \quad Z = \frac{z_1 - z_2}{\sqrt{\frac{1}{N_1 - 3} + \frac{1}{N_2 - 3}}}$$

Ύστερα από την διαδικασία που περιγράφηκε, μπορούμε να αποφανθούμε πως η μεγάλη διαφορά που εντοπίστηκε στις συνάφειες του Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης με το Big Five Inventory μεταξύ των ομάδων «ΤΕΙ/ΑΕΙ/Μεταπτυχιακό» (Pearson $r = 0.48$) και «Απόφοιτοι λυκείου/λιγότερο από 6 χρόνια εκπαίδευσης» (Pearson $r = -0.04$),

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

είναι *οριακώς* στατιστικώς σημαντική ($z = 1.9, p = 0.05$). Αυτό σημαίνει ο πως ο αρχικός, συνολικός δείκτης Pearson $r = 0.32$, που υπολογίστηκε, δεν έχει νόημα και πως το εκπαιδευτικό επίπεδο είναι ένας τρίτος παράγοντας που θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν και να ρυθμιστεί. Με παρόμοιο τρόπο, η διαφορά που εντοπίστηκε μεταξύ των συναφειών του Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης με την Κλίμακα Κοινωνικής Επιθυμητότητας μεταξύ των ομάδων «Εγγαμοι/Διαζευγμένοι» (Pearson $r = -0.60$) και «Άγαμοι» (Pearson $r = -0.02$), είναι *οριακώς* στατιστικώς σημαντική ($z = 1.91, p = 0.05$). Συνεπώς η οικογενειακή κατάσταση είναι άλλος ένας άλλος τρίτος παράγοντας που θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν πριν προχωρήσουμε στην εξακρίβωση της επίδρασης του κοινωνικώς αποδεκτού. Όσον αφορά τις υπόλοιπες μεταβλητές, ύστερα από την μετατροπή σε z-τιμές κατά Fisher και την σύγκριση με κρίσιμες τιμές, δεν εντοπίστηκαν στατιστικώς σημαντικές διαφορές μεταξύ των συναφειών.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι συνάφειες μεταξύ κάθε item του αυτοσχέδιου τεστ καταστασιακής Αξιολόγησης με την συνολική βαθμολογία. Διαπιστώνεται πως η συνάφειες μεταξύ ερωτημάτων συνόλου είναι μέτριες προς χαμηλές.

Πίνακας 3.21

Δείκτες συνάφειας ερωτημάτων-συνόλου

Σύνολο τιμών με Pearson r	Item 1 0.18	Item 2 0.40**	Item 3 -0.11	Item 4 0.30*	Item 5 0.32**
Σύνολο τιμών με Pearson r	Item 6 0.40**	Item 7 0.22	Item 8 0.30**	Item 9 0.34**	Item 10 0.356**
Σύνολο τιμών με Pearson r	Item 11 0.35**	Item 12 0.26*	Item 13 0.237	Item 14 0.443**	Item 15 0.274*
Σύνολο τιμών με Pearson r	Item 16 0.229	Item 17 0.24	Item 18 0.44**	Item 19 0.38**	Item 20 0.218

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Σύνολο τιμών με Pearson r	Item 21	Item 22	Item 23	Item 24
	0.32*	0.30*	0.314*	0.065

*. Στατιστικώς σημαντική στο 5% **. Στατιστικώς σημαντική στο 1%

Πίνακας 3.22

Δείκτες συνάφειας μεταξύ των Items Του Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης και του συνολικού σκορ στο Big Five Inventory

SJT Items	Big Five Inventory Score
SJT Item 1	0.098
SJT Item 2	0.295**
SJT Item 3	-0.063
SJT Item 4	0.77
SJT Item 5	0.224
SJT Item 6	0.114
SJT Item 7	0.168
SJT Item 8	0.17
SJT Item 9	0.087
SJT Item 10	0.162
SJT Item 11	0.280*
SJT Item 12	-0.108
SJT Item 13	-0.198
SJT Item 14	0.309*
SJT Item 15	0.031
SJT Item 16	0.325*
SJT Item 17	0.149
SJT Item 18	-0.062
SJT Item 19	0.182
SJT Item 20	-0.094
SJT Item 21	0.199
SJT Item 22	0.198
SJT Item 23	0.211
SJT Item 24	-0.056

** . Στατιστικώς σημαντική στο 1%

Όπως διαφαίνεται και στον πίνακα 3.22, οι συνάφειες μεταξύ κάθε item του τεστ που κατασκευάσαμε με το συνολικό σκορ του BFI είναι χαμηλές, με το item 16 να σημειώνει την υψηλότερη συνάφεια (Pearson $r= 0.325$, $p < 0.001$), ακολουθούμενο από το item 14 (Pearson $r= 0.309$, $p < 0.001$), ενώ το item 24 παρουσίασε την υψηλότερη αρνητική συνάφεια με το συνολικό σκορ του BFI (Pearson $r= -0.198$, $p > 0.05$), που δηλώνει χαμηλή

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

αρνητική συσχέτιση μεταξύ των δύο, δηλαδή μια υψηλή βαθμολογία στο συγκεκριμένο item συνεπάγεται χαμηλότερη βαθμολογία στο BFI.

Συγκρίσεις των Επιμέρους Ομάδων του Δείγματος

Με βάση τους παραπάνω υπολογισμούς και εφόσον διαπιστώθηκε πως υπάρχουν παράγοντες οι οποίοι ενδεχομένως να επιδρούν στον τρόπο με τον οποίο τα άτομα απαντούν στις κλίμακες, θεωρήθηκε χρήσιμο να προχωρήσουμε σε συγκρίσεις των μέσων όρων των βαθμολογιών των τριών κλιμάκων που χορηγήθηκαν, μεταξύ των ομάδων που αναδύονται, με στόχο να εντοπιστούν τυχόν σημαντικές διαφορές στον τρόπο με τον οποίο οι διαφορετικές ομάδες απαντούν.

Ο μέσος όρος της βαθμολογίας για το BFI ήταν 34.55 με τυπική απόκλιση 6.23, ενώ ο μέσος όρος της βαθμολογίας για το αυτοσχέδιο τεστ ήταν 31.93, με τυπική απόκλιση 4.64. Στον πίνακα 3.23 παρουσιάζονται αναλυτικά οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των κλιμάκων.

Πίνακας 3.23

Μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις της βαθμολογίας του δείγματος στο Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης, στο BFI, και στην Κλίμακα Κοινωνικής Επιθυμητότητας

	Μέσος Όρος	Τυπική Απόκλιση	N
Κλίμακα Κοινωνικής Επιθυμητότητας	5.82	1.621	60
Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης Score	31.93	4.683	60
Big Five Inventory Score	34.55	6.280	60

Φύλο. Ο έλεγχος των μέσων όρων της βαθμολογίας ευσυνειδησίας, έτσι όπως αξιολογείται από το BFI και το αυτοσχέδιο τεστ, καθώς και οι μέσοι όροι της

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

βαθμολογίας στην κλίμακα κοινωνικής επιθυμητότητας, ως προς το φύλο με το κριτήριο t για ανεξάρτητα δείγματα, ανέδειξε στατιστικώς ασήμαντες διαφορές. Συγκεκριμένα, όσον αφορά το BFI, δεν υπάρχουν στατιστικώς σημαντικές διαφορές στους μέσους όρους που να αποδίδονται στο φύλο, $t(57.984) = -0.593$. Το ίδιο ισχύει για το τεστ καταστασιακής αξιολόγησης $t(57.665) = -0.109$, αλλά και για την κλίμακα κοινωνικής επιθυμητότητας $t(57.855) = -0.714$ (βλ. πίνακες 3.24 και 3.25).

Πίνακας 3.24

Στατιστικά ομάδας φύλου

	Φύλο	N	Μ.Ο.	Τυπ.	
				Απόκλιση	Std. Error Mean
Big Five Inventory	Άνδρες	30	34.07	6.368	1.163
	Γυναίκες	30	35.03	6.261	1.143
Κλίμακα Κοινωνικής Επιθυμητότητας	Άνδρες	30	5.67	1.668	.305
	Γυναίκες	30	5.97	1.586	.290
Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	Άνδρες	30	31.87	4.539	.829
	Γυναίκες	30	32.00	4.899	.894

Πίνακας 3.25

Τεστ δύο ανεξάρτητων δειγμάτων: Φύλο

	F	Sig.	t	df	Διαφορά Μ.Ο.	Διαφορά Τυπ. Σφάλματος
Big Five Inventory	0.032	0.858	-0.593	57.984	-0.967	1.630
Κλίμακα Κοινωνικής Επιθυμητότητας	0.103	0.75	-0.714	57.855	-0.3	0.42
Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	0.037	0.849	-0.109	57.665	-0.133	1.219

Μορφωτικό Επίπεδο. Για κάθε μια από τις επιμέρους κλίμακες, πραγματοποιήθηκε μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης με έναν μεταξύ των ομάδων (μορφωτικό επίπεδο) ανεξάρτητο παράγοντα. Όπως απεικονίζεται και στον πίνακα 3.26, για το BFI και το Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης δεν βρέθηκαν στατιστικώς σημαντικές

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

διαφορές στους μέσους όρους της ευσυνειδησίας ως προς το μορφωτικό επίπεδο, $F(4, 55) = 1.265, p=0.295$, και $F(4, 55) = 0.429, p=0.787$ αντίστοιχα. Από την άλλη, όσον

αφορά την κλίμακα κοινωνικής επιθυμητότητας, βρέθηκαν στατιστικώς σημαντικές διαφορές ως προς το μορφωτικό επίπεδο $F(4, 55) = 4.594, p < 0.01 (=0.003), \eta^2 = 0.25$.

Οι συγκρίσεις των μέσων όρων ανά ζεύγη με το κριτήριο Scheffé, έδειξαν ότι τα άτομα που έχουν λάβει βασική εκπαίδευση (Μ.Ο. = 3.50, Τ.Α. = 0.707), και οι απόφοιτοι λυκείου (Μ.Ο. = 5.24, Τ.Α. = 1,665), σημείωσαν αρκετά χαμηλότερη βαθμολογία στην κλίμακα κοινωνικής επιθυμητότητας από τους κατόχους μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών (Μ.Ο. = 7.75, Τ.Α. = 1.708), $p < 0.05$.

Πίνακας 3.26

Περιγραφικά στατιστικά των κλιμάκων με βάση το μορφωτικό επίπεδο

		N	M.O	Τυπ.Απόκλιση	Τυπικό Σφάλμα
Big Five Inventory Score	Βασική εκπαίδευση	2	32.00	9.899	7.000
	Απολυτήριο λυκείου	25	32.72	5.184	1.037
	Πτυχίο ΑΤΕΙ	4	37.50	3.317	1.658
	Πτυχίο ΑΕΙ	25	35.64	7.076	1.415
	Μεταπτυχιακό	4	37.50	7.141	3.571
	Σύνολο	60	34.55	6.280	.811
Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης Score	Βασική εκπαίδευση	2	31.00	1.414	1.000
	Απολυτήριο λυκείου	25	31.92	3.546	.709
	Πτυχίο ΑΤΕΙ	4	33.75	2.872	1.436
	Πτυχίο ΑΕΙ	25	31.40	5.701	1.140
	Μεταπτυχιακό	4	34.00	6.976	3.488
	Σύνολο	60	31.93	4.683	.605
Κλίμακα Κοινωνικής Επιθυμητότητας Score	Βασική εκπαίδευση	2	3.50	.707	.500
	Απολυτήριο λυκείου	25	5.24	1.665	.333
	Πτυχίο ΑΤΕΙ	4	6.50	1.000	.500
	Πτυχίο ΑΕΙ	25	6.16	1.248	.250
	Μεταπτυχιακό	4	7.75	1.708	.854
	Σύνολο	60	5.82	1.621	.209

Οικογενειακή Κατάσταση. Για κάθε μια από τις επιμέρους κλίμακες, πραγματοποιήθηκε μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης με έναν μεταξύ των ομάδων (οικογενειακή κατάσταση) ανεξάρτητο παράγοντα. Όπως απεικονίζεται και στον πίνακα 3.28, για το BFI και το Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης δεν βρέθηκαν στατιστικώς σημαντικές διαφορές στους μέσους όρους της ευσυνειδησίας ως προς το μορφωτικό επίπεδο, $F(2, 57) = 1.962, p=0.150$, και $F(2, 57) = 0.330, p=0.720$ αντίστοιχα. Όσον αφορά την κλίμακα κοινωνικής επιθυμητότητας, βρέθηκαν στατιστικώς σημαντικές διαφορές ως προς την οικογενειακή κατάσταση $F(2, 57) = 4.482, p=0.016$, $\eta^2 = 0.14$. Οι συγκρίσεις των μέσων όρων ανά ζεύγη με το κριτήριο Scheffé, έδειξαν ότι οι άγαμοι (Μ.Ο. = 5.55, Τ.Α. = 1.599), σημειώνουν χαμηλότερη βαθμολογία στην κλίμακα κοινωνικής επιθυμητότητας από τους έγγαμους (Μ.Ο. = 7.22, Τ.Α. = 1.202), $p < 0.05$.

Πίνακας 3.28

Περιγραφικά στατιστικά των κλιμάκων με βάση την οικογενειακή κατάσταση

		N	M.O.	Τυπ. Απόκλιση	Τυπικό Σφάλμα
Big Five Inventory Score	Άγαμοι	47	33.72	6.463	.943
	Έγγαμοι	9	37.78	4.438	1.479
	Διαζευγμένοι	4	37.00	5.715	2.858
	Σύνολο	60	34.55	6.280	.811
Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης Score	Άγαμοι	47	31.85	4.952	.722
	Έγγαμοι	9	31.56	2.603	.868
	Διαζευγμένοι	4	33.75	5.679	2.839
	Σύνολο	60	31.93	4.683	.605
Κλίμακα Κοινωνικής Επιθυμητότητας Score	Άγαμοι	47	5.55	1.599	.233
	Έγγαμοι	9	7.22	1.202	.401
	Διαζευγμένοι	4	5.75	1.258	.629
	Σύνολο	60	5.82	1.621	.209

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Πηγές οικονομική στήριξης. Όπως απεικονίζεται και στον πίνακα 3.30., η μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης έδειξε πως υπάρχουν *οριακώς* στατιστικώς σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων όρων για τις ομάδες που διαμορφώνονται με βάση τις πηγές οικονομικής στήριξης για το BFI, $F(2, 57) = 2.676, p = 0.077$, ενώ δεν ισχύει το ίδιο για το Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης, $F(2, 57) = 0.986, p = 0.380$ ούτε για την Κλίμακα Κοινωνικής Επιθυμητότητας, $F(2, 57) = 2.333, p = 0,106$. Φαίνεται πως τα άτομα που βιοπορίζονται βασιζόμενοι αποκλειστικά στην προσωπική τους εργασία, σημειώνουν υψηλότερη βαθμολογία στο BFI (M.O. = 36.95, T.A. = 4.648), σε σχέση με τα άτομα που στηρίζονται τόσο στην εργασία τους όσο και στην υποστήριξη των γονέων τους (M.O. = 34.45, T.A. = 5.916), και με τα άτομα που στηρίζονται αποκλειστικά στους γονείς τους (M.O. = 32.48, T.A. = 7.325).

Πίνακας 3.30

Περιγραφικά στατιστικά των κλιμάκων με βάση την οικογενειακή κατάσταση

		N	M.O.	Τυπ. Απόκλιση	Τυπ. Σφάλμα
Big Five Inventory Score	Προσωπική εργασία	19	36.95	4.648	1.066
	Προσωπική εργασία και υποστήριξη από την οικογένεια	20	34.45	5.916	1.323
	Υποστήριξη από την οικογένεια μόνο	21	32.48	7.325	1.599
	Σύνολο	60	34.55	6.280	.811
Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης Score	Προσωπική εργασία	19	33.11	4.630	1.062
	Προσωπική εργασία και υποστήριξη από την οικογένεια	20	31.75	5.340	1.194
	Υποστήριξη από την οικογένεια μόνο	21	31.05	4.018	.877
	Σύνολο	60	31.93	4.683	.605
Κλίμακα Κοινωνικής Επιθυμητότητας Score	Προσωπική εργασία	19	6.37	1.739	.399
	Προσωπική εργασία και υποστήριξη από την οικογένεια	20	5.85	1.531	.342
	Υποστήριξη από την οικογένεια μόνο	21	5.29	1.488	.325
	Σύνολο	60	5.82	1.621	.209

Κοινωνικοοικονομικό επίπεδο. Η μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης έδειξε πως δεν υπάρχουν στατιστικώς σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων όρων για τις ομάδες που διαμορφώνονται με βάση το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, τόσο για το BFI, $F(4, 55) = 0,314, p = 0.867$, όσο και για το Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης $F(4, 55) = 0.821, p = 0.517$. Το ίδιο ισχύει και για την Κλίμακα Κοινωνικής Επιθυμητότητας $F(4, 55) = 1.455, p = 0.228$ (βλ. και πίνακα 3.31.)

Πίνακας 3.31

Περιγραφικά στατιστικά των κλιμάκων με βάση το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο

		N	M.O	Τυπ. Απόκλιση	Τυπ. Σφάλμα
Big Five Inventory Score	Χαμηλό	3	31.67	9.074	5.239
	Μεσαίο προς χαμηλό	16	33.81	6.379	1.595
	Μεσαίο	20	35.50	6.337	1.417
	Μεσαίο προς υψηλό	20	34.60	6.227	1.392
	Υψηλό	1	35.00	.	.
	Σύνολο	60	34.55	6.280	.811
Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης	Χαμηλό	3	32.00	1.000	.577
	Μεσαίο προς χαμηλό	16	32.63	5.632	1.408
	Μεσαίο	20	30.65	4.356	.974
	Μεσαίο προς υψηλό	20	32.85	4.487	1.003
	Υψηλό	1	28.00	.	.
	Σύνολο	60	31.93	4.683	.605
Κλίμακα Κοινωνικής Επιθυμητότητας Score	Χαμηλό	3	7.00	1.000	.577
	Μεσαίο προς χαμηλό	16	5.13	1.586	.397
	Μεσαίο	20	6.20	1.824	.408
	Μεσαίο προς υψηλό	20	5.80	1.399	.313
	Υψηλό	1	6.00	.	.
	Σύνολο	60	5.82	1.621	.209

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Συνοψίζοντας, το αυτοσχέδιο τεστ καταστασιακής αξιολόγησης σημειώνει χαμηλά επίπεδα αξιοπιστίας ($\alpha = 0.50$) ενώ η διαγραφή των items 1, 3, 12, 13, 20 και 24 μαζί ανεβάζει τον δείκτη αξιοπιστίας στο 0.63. Αντιμετωπίζοντας το τεστ ως τεστ ικανοτήτων, αποκλειστικά και μόνο για τα πλαίσια της ανάλυσης, ο μέσος δείκτης δυσκολίας των ερωτημάτων υπολογίστηκε στο 0.40, που σημαίνει πως κατά μέσο όρο το 40% του δείγματος επέλεξε τις εναλλακτικές εκείνες που συνεπάγονται την υψηλότερη δυνατή ευσυνειδησία, ενώ το 37.51% των ερωτήσεων σημειώνουν διασπορά μεταξύ του 0.23 και του 0.24. Ο δείκτης intraclass correlation coefficient ($=0.476$) υποδεικνύει ένα ανεκτό ποσοστό συμφωνίας στον τρόπο απάντησης του δείγματος.

Η συμμεταβολή μεταξύ του BFI και του τεστ καταστασιακής αξιολόγησης είναι μικρή (Pearson $r = 0.32$, $p > 0.05$), ενώ ο δείκτης συνάφειας της βαθμολογίας κοινωνικής αποδοχής με την βαθμολογία του BFI και του αυτοσχέδιου τεστ είναι 0.023 και -0.10 αντίστοιχα δηλώνοντας εξίσου χαμηλή συμμεταβολή. Τα items του αυτοσχέδιου τεστ σημειώνουν χαμηλή συνάφεια με την συνολική βαθμολογία του τεστ, καθώς και με την συνολική βαθμολογία του BFI, οδηγώντας στο συμπέρασμα πως το πρόβλημα της αξιοπιστίας έγκειται στα ίδια τα items του αυτοσχέδιου τεστ. Οι συγκρίσεις των μέσων όρων διαφορετικών ομάδων του δείγματος έδειξαν πως το εκπαιδευτικό επίπεδο, οι πηγές οικονομικής στήριξης και η οικογενειακή κατάσταση, είναι τρίτοι παράγοντες που μεταβάλλουν τις σχέσεις των δεδομένων και των τριών κλιμάκων μεταξύ τους.

Συζήτηση

Στην παρούσα έρευνα επιχειρήθηκε η κατασκευή ενός τεστ καταστασιακής αξιολόγησης για την μέτρηση της ευσυνειδησίας, ως ένα εναλλακτικό μέσο στα ήδη υπάρχοντα και ευρέως χρησιμοποιούμενα τεστ αυτοαναφοράς. Για την κατασκευή του τεστ βασιστήκαμε στην μελέτη της βιβλιογραφίας σχετικά με τις όψεις και την ιεραρχία του παράγοντα της ευσυνειδησίας. Στη συνέχεια το τεστ θα πρέπει να αξιολογηθεί ως προς την αξιοπιστία και την εγκυρότητά του, δηλαδή ως προς την ικανότητά του να μετράει αυτό το οποίο κατασκευάστηκε για να μετράει, το χαρακτηριστικό της ευσυνειδησίας, με έναν σταθερό τρόπο. Αξιολογήσαμε λοιπόν τις ψυχομετρικές ιδιότητες του αυτοσχέδιου τεστ σε επίπεδο items, προχωρήσαμε σε ανάλυση αξιοπιστίας και συγχρονικής εγκυρότητας, συγκρίνοντας την συμβατότητα μεταξύ των αποτελεσμάτων του αυτοσχέδιου τεστ και των αποτελεσμάτων ενός διαδομένου τεστ αυτοαναφοράς που επιβεβαιωμένα μετράει την ευσυνειδησία. Το τεστ αυτοαναφοράς που επιλέχθηκε, είναι το Big Five Inventory (John & Srivastava, 1999), για τις ικανοποιητικές ψυχομετρικές του ιδιότητες, γιατί αξιολογεί την ευσυνειδησία μέσα από 9 items, αριθμός βολικός για τους σκοπούς της έρευνας, αλλά και γιατί είναι ένα ερωτηματολόγιο που ανήκει στο freedomain, είναι δημοσίως ορατό και άρα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ελεύθερα χωρίς κάποια ειδική άδεια. Παράλληλα, υπήρξε μέριμνα για την αξιολόγηση του παράγοντα της κοινωνικής επιθυμητότητας, της τάσης δηλαδή του ατόμου να απαντάει όχι σύμφωνα με την πραγματικότητα, αλλά με βάση το τι πιστεύει πως ο ερευνητής αναζητεί, το τι είναι κοινωνικός αποδεκτό, ή τέλος, με βάση μια εξιδανικευμένη εικόνα που έχει για τον εαυτό του (Μυλωνάς 2012). Ο έλεγχος της

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

συμμεταβολής των βαθμολογιών των κλιμάκων ευσυνειδησίας και της κλίμακας κοινωνικής επιθυμητότητας, θα μας βοηθήσει να καθορίσουμε το ποσοστό της τελικής βαθμολογίας που μπορεί να αποδοθεί στην τάση του ατόμου να απαντάει σύμφωνα με το κοινωνικώς αποδεκτό. Τέλος, υπήρξε προσπάθεια να εντοπιστούν μεταβλητές οι οποίες ενδέχεται να συμβάλλουν στην διαφοροποίηση του επιπέδου της ευσυνειδησίας, δηλαδή πως διαμορφώνεται ο μέσος όρος της ευσυνειδησίας, αλλά και της επίδρασης της κοινωνικής επιθυμητότητας με βάση ορισμένες ομαδοποιήσεις.

Αξιοπιστία και Items

Το πρώτο ερώτημα που έπρεπε να απαντηθεί είναι εάν και κατά πόσο το αυτοσχέδιο τεστ που κατασκευάσαμε είναι αξιόπιστο. Η εσωτερική συνέπεια του τεστ βρέθηκε χαμηλή, με τον δείκτη α του Cronbach να υπολογίζεται στο 0,50. Δηλαδή, μια στις δύο φορές που θα επαναχορηγήσουμε το τεστ στο ίδιο άτομο, θα λάβουμε διαφορετικές μετρήσεις. Αντίθετα το Big Five Inventory σημείωσε επαρκές επίπεδο αξιοπιστίας εσωτερικής συνέπειας (Cronbach's $\alpha=0,80$), πράγμα που σημαίνει πως οι συμμετέχοντες δεν απάντησαν στο ερωτηματολόγιο που τους χορηγήθηκε με τρόπο τυχαίο, εφόσον ο τρόπος με τον οποίον απάντησαν στο BFI παρουσιάζει μια συνοχή. Η ικανοποιητική αξιοπιστία στο BFI βεβαιώνει πως το πρόβλημα έγκειται στα items ή στις εναλλακτικές απαντήσεις του ίδιου του τεστ καταστασιακής αξιολόγησης που κατασκευάσαμε ή στον τρόπο με τον οποίο τα άτομα αντιλήφθηκαν και νοηματοδότησαν τα items και το περιεχόμενό τους, ή και σε όλα τα παραπάνω ταυτόχρονα. Αυτό σημαίνει πως δεν έχουμε την δυνατότητα να ισχυριστούμε ότι κάθε ένα από τα items τα οποία κατασκευάσαμε και χρησιμοποιήσαμε στο τεστ καταστασιακής αξιολόγησης είναι «επαρκής και κατάλληλος εκπρόσωπος ενός ευρύτατου δειγματοχώρου items που θα μπορούσαν εναλλακτικά να χρησιμοποιηθούν στη θέση του» (Μυλωνάς, 2012, σελ. 108).

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Σημαίνει επίσης πως το τεστ καταστασιακής αξιολόγησης δεν διαθέτει την απαραίτητη αξιοπιστία και σταθερότητα έτσι ώστε να ισχυριστούμε την υψηλή πιστότητα των ερευνητικών δεδομένων. Αυτή η έλλειψη σταθερότητας συνεπάγεται πως σε άλλο χρονικό διάστημα ή κάτω από έστω και ελάχιστα διαφοροποιημένες συνθήκες, οι ίδιοι συμμετέχοντες ενδεχομένως να απαντήσουν στα ίδια ερωτήματα με διαφορετικό τρόπο, καθιστώντας τις μετρήσεις ανούσιες.

Η χαμηλή αξιοπιστία δεν μπορεί να αποδοθεί στο πλήθος των μετρήσεων, καθώς ο αριθμός των χορηγηθέντων items (24 items, 4 για κάθε μια από τις 6 όψεις της ευσυνειδησίας) ήταν αρκετά συγκρατημένος. Μπορεί ενδεχομένως να αποδοθεί στο σχετικά μικρό δείγμα ($N = 60$), που χρησιμοποιήθηκε, αυξάνοντας, τον αριθμητή του κλάσματος της υπολογιστικής διαδικασίας και συνεπώς ελαχιστοποιώντας τον δείκτη. Ωστόσο, μπορεί φυσικά να αποδοθεί, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω στο ότι δεν ακολουθήθηκε η εμπειρική, αλλά μάλλον η ορθολογική μέθοδος για την κατασκευή των items του τεστ. Αυτό σημαίνει πως ήδη από την αρχή, η κατασκευή των ερωτήσεων αλλά και των εναλλακτικών, έγινε με βάση την θεωρία και όχι εμπειρικά, δηλαδή όχι ακολουθώντας την συμβουλή κάποιων ειδικών οι οποίοι θα αξιολογούσαν τα σενάρια και τις εναλλακτικές, ούτε με το να χορηγηθεί το τεστ σε ομάδες ατόμων με γνωστά και μετρημένα επίπεδα ευσυνειδησίας, αλλά μέσω της μελέτης της σχετικής βιβλιογραφίας και απόδοσής της σε μορφή σεναρίων εκ μέρους της ερευνήτριας, σε συμφωνία με τις δυνατότητες και τις παροχές του προπτυχιακού επιπέδου σπουδών. Ακολούθως, οι ερωτήσεις που χρησιμοποιήθηκαν μπορεί να είναι κακώς διατυπωμένες, δυσνόητες ή πολύ απλά να μην μετρούν το ζητούμενο χαρακτηριστικό.

Για αυτόν τον λόγο, πραγματοποιήθηκε στην συνέχεια ανάλυση ερωτήσεων, προκειμένου να εντοπιστούν ερωτήσεις που δεν συμβάλλουν ή ενδεχομένως και να υπονομεύουν την αξιοπιστία του τεστ.

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Ανάλυση ερωτήσεων. Η ανάλυση υπέδειξε πως παρόλο που η διαγραφή μεμονωμένων items δεν συνεπάγεται κάποια σημαντική αλλαγή στον δείκτη αξιοπιστίας, η διαγραφή των items 1, 3, 12, 13, 20, και 24 ταυτόχρονα, οδηγεί σε αύξηση του κατά 16% ($\alpha=0,65$). Βέβαια, ακόμη και με την διαγραφή των παραπάνω items, το ερωτηματολόγιό μας δεν καθίσταται ικανοποιητικό ως προς την αξιοπιστία του, αλλά πάντως η συγκεκριμένη αύξηση επιβεβαιώνει την ακαταλληλότητα μερικών εκ των items που έχουν επιλεγεί. Επιλέξαμε, στην παρούσα φάση, να διατηρήσουμε τα προβληματικά αυτά items, δεδομένου πως αποτελούν το 1/3 του ερωτηματολογίου, καθότι δεν θα ήταν δυνατή η αντικατάστασή τους με άλλα στο περιορισμένο χρονικό διάστημα της εκπόνησης της συγκεκριμένης έρευνας. Εξάλλου, δεδομένου πως κάθε όψη αξιολογείται από 4 items, αριθμός οριακός για την σωστή αξιολόγηση του χαρακτηριστικού, δεν θα ήταν δυνατή η αφαίρεση οποιουδήποτε item.

Από την άλλη, ο μέσος δείκτης προτίμησης του τεστ υπολογίστηκε στο 0,40, με κάποιες ερωτήσεις, όπως το item 12, να σημειώνουν μέχρι και 87% αποτυχία στην επιλογή της σωστής απάντησης, εκείνης δηλαδή που συνεπάγεται υψηλότερη ευσυνειδησία. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί πως ο δείκτης προτίμησης υπολογίστηκε με βάση το ποσοστό του δείγματος που επέλεξε την εναλλακτική που συνεπάγεται υψηλότερη ευσυνειδησία, ανάμεσα σε 3 εναλλακτικές. Πρόκειται δηλαδή για ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και όχι ερωτήσεις τύπου Σωστό/Λάθος, για τις οποίες συνήθως επιλέγεται αυτή η διαδικασία υπολογισμού του δείκτη δυσκολίας. Υπάρχει συνεπώς και μια ενδιάμεση επιλογή, η οποία μάλιστα βαθμολογείται με αντίστοιχο τρόπο, καθώς θεωρείται πως αντιπροσωπεύει ένα μέτριο επίπεδο ευσυνειδησίας. Ωστόσο ο δείκτης προτίμησης υπολογίστηκε ως τυπικός δείκτης δυσκολίας, θεωρώντας ως εσφαλμένη απάντηση κάθε εναλλακτική που δεν συνεπάγεται την υψηλότερη βαθμολογία.

Επιλέξαμε δηλαδή να προσεγγίσουμε το τεστ ως «ψευδοαντικειμενικό», σαν να ήταν

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

τεστ ικανοτήτων που αξιολογεί την ευσυνειδησία σαν ικανότητα. Είναι, ωστόσο, ξεκάθαρο πως η ευσυνειδησία είναι ένα χαρακτηριστικό προσωπικότητας και συνεπώς δεν μπορούν να υπάρξουν πραγματικά «σωστές» και «λάθος» απαντήσεις.

Σε γενικές γραμμές, ο δείκτης δυσκολίας του τεστ κρίνεται ικανοποιητικός. Ο Αλεξόπουλος (2011) αναφέρει πως οι δείκτες δυσκολίας των ερωτήσεων ενός τεστ θα πρέπει να κυμαίνονται από 0.10 έως το 0.90 και οι περισσότεροι να συγκεντρώνονται γύρω στο 0.50. Τονίζει επίσης πως σε ένα τεστ που σκοπό έχει να επιλέξει άτομα για μια εργασία «οι καλύτερες ερωτήσεις είναι αυτές που απαντώνται σωστά από το 50% (σελ. 117). Σε επόμενη φάση λοιπόν, και εφόσον το 1/3 των ερωτημάτων του τεστ κρίνεται ακατάλληλο, θα ήταν πολύ ενδιαφέρον, οι ερωτήσεις που η αφαίρεσή τους συνεπάγεται υψηλότερη αξιοπιστία, αλλά και οι ερωτήσεις με ακραία υψηλό ή χαμηλό δείκτη δυσκολίας να αντικατασταθούν με άλλες, οι οποίες θα έχουν κατασκευαστεί αυτή τη φορά με πρότυπο τις ερωτήσεις που διατηρήθηκαν και στοχεύοντας σε έναν δείκτη δυσκολίας γύρω στο 50%.

Μια ερώτηση, ωστόσο, μπορεί να είναι κατάλληλη μόνο εάν μετρά αυτό που όλο το τεστ υποτίθεται πως μετρά και στο αυτοσχέδιο τεστ της ευσυνειδησίας, έχουν διατηρηθεί αρκετές ερωτήσεις οι οποίες φάνηκε ότι δεν ανταποκρίνονται σε αυτόν τον στόχο. Εάν άτομα με χαμηλή ευσυνειδησία, επιλέγουν εναλλακτικές που συνεπάγονται υψηλή ευσυνειδησία και το αντίστροφο, τότε η συγκεκριμένη ερώτηση ή εναλλακτική είναι ακατατάλληλη, εφόσον δεν μπορεί να κάνει αυτό για το οποίο το τεστ κατασκευάστηκε εξ αρχής: να διαφοροποιήσει τα άτομα με υψηλή από τα άτομα με χαμηλή ευσυνειδησία. Εσφαλμένες εναλλακτικές απαντήσεις τις οποίες οι εξεταζόμενοι προτιμούν, τείνουν να μειώνουν την αξιοπιστία και την εγκυρότητα, ενώ εσφαλμένες εναλλακτικές τις οποίες δεν προτιμούν, μειώνουν την δυσκολία του τεστ (Αλεξόπουλος, 2011). Συνεπώς η χαμηλή αξιοπιστία ενδεχομένως να μπορεί να αποδοθεί, εν μέρη, στην

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

ακαταλληλότητα των εναλλακτικών απαντήσεων που προσφέρονται. Πολύ απλά, τα άτομα με υψηλή ευσυνειδησία δεν επέλεξαν τις εναλλακτικές που η συγγραφέας πίστευε ότι θα επιλέξουν. Ενδεχομένως, βέβαια, το πρόβλημα να έγκεται στα κριτήρια βαθμολόγησης, ή και στην ίδια την βαθμολογική κλίμακα.

Ωστόσο, παρά την χαμηλή αξιοπιστία, τα ερωτήματα φαίνεται να διαθέτουν διαφοροποιητική ισχύ, δηλαδή μπορούν να προσθέσουν πληροφορίες για το επίπεδο της ευσυνειδησίας του ατόμου. Η διασπορά αυτή οφείλεται τόσο στη διακύμανση της ερώτησης, όσο και στις διασυνάφειες, στις συνάφειες δηλαδή των items μεταξύ τους (Αλεξόπουλος 2011).

Ακολούθως λοιπόν, πραγματοποιήθηκε έλεγχος της συνάφειας κάθε item με την συνολική βαθμολογία του τεστ καταστασιακής αξιολόγησης, προκειμένου να αξιολογηθεί κατά πόσο το κάθε ερώτημα σχετίζεται με την τελική βαθμολογία. Σε συμφωνία με τον δείκτη αξιοπιστίας, τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι συνάφειες μεταξύ των 24 ερωτημάτων και του συνόλου είναι μάλλον μέτριες προς χαμηλές. Ιδανικά, στην τελική εκδοχή ενός τεστ, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται ερωτήσεις που έχουν υψηλές συνάφειες με την ολική βαθμολογία, καθώς μια υψηλή συνάφεια συνεπάγεται και αποτελεσματική εκπροσώπηση της υπό μέτρηση ιδιότητας (Μυλωνάς, 2012). Επιπροσθέτως, στα ίδια μέτρια προς χαμηλά επίπεδα κυμαίνονται οι διασυνάφειες των items μεταξύ τους. Τα ευρήματα αυτά δείχνουν πως αρκετά από τα ερωτήματα που περιλαμβάνονται στο ερωτηματολόγιο, δεν είναι κατάλληλα για να μετρήσουν το χαρακτηριστικό - στόχο, εφόσον δεν παρουσιάζουν ικανοποιητική συνάφεια με την συνολική βαθμολογία, ενώ φαίνεται πως δεν έχουν ούτε επαρκή σχέση μεταξύ τους. Βέβαια εδώ, θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν, πως το αυτοσχέδιο τεστ, κατασκευάστηκε για να αξιολογεί έξι επιμέρους όψεις της ευσυνειδησίας, που σαν σύνολο αντικατοπτρίζουν ένα ακέραιο χαρακτηριστικό. Ενδεχομένως λοιπόν, ο χαμηλός δείκτης αξιοπιστίας και οι

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

χαμηλές συνάφειες, πέραν της ακαταλληλότητας των ερωτημάτων, μπορεί να οφείλονται στο ότι στην ουσία μετρήθηκαν έξι διαφορετικοί παράγοντες.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης με τον δείκτη Intraclass Correlation Coefficient, ο οποίος βρέθηκε μέτριος προς χαμηλός, καταδεικνύει κατ' αντιστοιχία έναν χαμηλό βαθμό συμφωνίας ως προς τον τρόπο με τον οποίο οι συμμετέχοντες απάντησαν στο τεστ καταστασιακής κρίσης. Αυτό θα μπορούσε να σημαίνει πως μέσα στο δείγμα, υπάρχουν υποομάδες οι οποίες απάντησαν με διαφορετικό τρόπο, κάτι που ενδεχομένως να οφείλεται στον τρόπο με τον οποίο αντιλήφθηκαν τα σενάρια και τις εναλλακτικές απαντήσεις. Συνεπώς, ο χαμηλός δείκτης αξιοπιστίας μπορεί να οφείλεται και στον τρόπο με τον οποίο τα items νοηματοδοτήθηκαν από τους συμμετέχοντες, υποδεικνύοντας την ανάγκη για την βελτίωση του ερωτηματολογίου, με στόχο την σαφέστερη δυνατή κατανόηση από το άτομο ή την δημιουργία ερωτημάτων που συνειδητοποιημένα θα απευθύνονται σε συγκεκριμένες ομάδες ατόμων. Θα μπορούσε δηλαδή, εφόσον τα τεστ καταστασιακής αξιολόγησης, λόγω της φύσης τους το επιτρέπουν, να κατασκευαστούν διάφορες εκδοχές του τεστ που να απευθύνονται στις διάφορες ομάδες οι οποίες αναδύθηκαν και που επιβεβαιωμένα απαντούν με διαφορετικό τρόπο, με βάση τα ερεθίσματα τους. Τα ευρήματα της μεταξύ των ομάδων σύγκρισης που θα αναλυθούν παρακάτω θα ρίξουν περισσότερο φως στο συγκεκριμένο θέμα. Σε κάθε περίπτωση, στόχος είναι η κατασκευή ενός ερωτηματολογίου που γίνεται εύκολα σαφές από τον λήπτη. Items που μπορούν να παρερμηνευτούν ή που γίνονται αντιληπτά με διαφορετικό τρόπο από άτομο σε άτομο, σίγουρα δεν συμβάλλουν στην αύξηση της αξιοπιστίας του τεστ (Μυλωνάς, 2012).

Για πιο αξιόπιστα αποτελέσματα και για την περαιτέρω διερεύνηση του θέματος, είναι απαραίτητο το δείγμα να είναι επαρκώς μεγάλο, δηλαδή τουλάχιστον 5 ή ακόμη και 10 άτομα για κάθε item που χορηγείται (Nunnally, 1978). Ιδανικά, για την

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

αξιολόγηση της αξιοπιστίας του τεστ, θα έπρεπε το ίδιο τεστ να χορηγηθεί μια δεύτερη φορά, στα ίδια άτομα, και να υπολογιστεί η συνάφεια μεταξύ των δύο βαθμολογιών (αξιοπιστία επαναληπτικών μετρήσεων). Κάτι τέτοιο θα επέτρεπε την αξιοποίηση περισσότερων στοιχείων σχετικά με το επίπεδο της αξιοπιστίας, προσπερνώντας τον παράγοντα της ομοιογένειας. Συμπερασματικά, το θέμα της αξιοπιστίας του τεστ θα πρέπει να επαναξεταστεί. Το πρόβλημα έγκειται στο περιεχόμενο μερικών εκ των items που κατασκευάστηκαν και επιλέχθηκαν, στις εναλλακτικές τους απαντήσεις, και πιθανότατα στον τρόπο με τον οποίο έγιναν αντιληπτές. Επιπροσθέτως θα πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω η μέθοδος της βαθμολόγησης, από τα βαθμολογικά κριτήρια μέχρι την κλίμακα βαθμολόγησης και ενδεχομένως να υπάρξουν σημαντικές τροποποιήσεις. Συνεπώς θα πρέπει να υιοθετηθεί μια επιφυλακτικότητα σχετικά με τις αναλύσεις που ακολουθούν.

Συγχρονική Εγκυρότητα του Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης με το Big Five Inventory ως Εξωτερικό Κριτήριο

Για να αποφανθούμε σχετικά με την εγκυρότητα του τεστ καταστασιακής αξιολόγησης, πραγματοποιήθηκε σύγκριση με ένα τεστ αυτοαναφοράς, το Big Five Inventory των John και Srivastava (1999), που επιβεβαιωμένα μετράει την ευσυνειδησία. Η ανάλυση έδειξε πως η συνάφεια μεταξύ των βαθμολογιών που δίνουν τα δύο τεστ είναι χαμηλή (Pearson $r = 0,32$), δηλώνοντας αδύναμη συμμεταβολή των δύο βαθμολογιών στο δείγμα. Πόσο υψηλός όμως πρέπει να είναι ο δείκτης συσχέτισης για να θεωρείται το τεστ έγκυρο? Η βιβλιογραφία δεν δίνει σαφή απάντηση. Οι συντελεστές εγκυρότητας είναι συνήθως χαμηλοί ή μεσαίοι, ενώ είναι σπάνιο να υπερβούν το 0.80, ή ακόμη και το 0.60. Πρακτικά, όσον αφορά τον έλεγχο εγκυρότητας, κάθε δείκτης

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

συσχέτισης με εύρος από 0,30 έως 0,40 θεωρείται ικανοποιητικός. (Αλεξόπουλος, 2011). Υψώνοντας στο τετράγωνο τον δείκτη συσχέτισης, δίνεται ο δείκτης προσδιοριστίας, δηλαδή το ποσοστό της διασποράς στην βαθμολογία του BFI που μπορούμε να προβλέψουμε εκ των προτέρων, γνωρίζοντας μόνο την βαθμολογία στο τεστ καταστασιακής αξιολόγησης. Συνεπώς μπορούμε να γνωρίζουμε το 10,24% της διασποράς της βαθμολογίας στο BFI. Το υπόλοιπο 89,76%, το μεγαλύτερο ποσοστό, παραμένει άγνωστο.

Κατ' αντιστοιχία, οι συνάφειες μεταξύ κάθε item του τεστ που κατασκευάσαμε με το συνολικό σκορ του BFI είναι χαμηλές, και σε μερικές περιπτώσεις ακόμη και αρνητικές. Δηλαδή το τεστ που κατασκευάσαμε, περιλαμβάνει items, μια υψηλή βαθμολογία στα οποία, συνεπάγεται χαμηλότερη βαθμολογία στο BFI. Συνεπώς, δεν μπορούμε να αποφανθούμε με ικανοποιητική βεβαιότητα, πως το τεστ καταστασιακής αξιολόγησης που κατασκευάσαμε, μπορεί να αποτελέσει ένα επαρκές εργαλείο αξιολόγησης της ευσυνειδησίας, καθώς δεν παρουσιάζει ικανοποιητική συμμεταβολή με το εξωτερικό κριτήριο το οποίο επιλέχθηκε.

Μια πρώτη ερμηνεία σχετίζεται φυσικά με τις επιδράσεις του μικρού δείγματος, καθώς και του τρόπου με τον οποίο αυτό συλλέχθηκε (δείγμα ευκολίας). Ιδανικά, την συγκεκριμένη έρευνα θα πρέπει να ακολουθήσει η επαλήθευση του βαθμού εγκυρότητας με ένα άλλο δείγμα (διασταυρούμενη εγκυρότητα), προκειμένου να καθοριστεί ο βαθμός στον οποίο η σχέση αυτή παραμένει σταθερή. Το BFI, γενικά παρουσιάζει σημαντική συγχρονική εγκυρότητα με άλλα τεστ αξιολόγησης των πέντε παραγόντων (John & Srivastava, 1999) , άρα δεν μπορούμε να ισχυριστούμε πως και το εξωτερικό κριτήριο με το οποίο συγκρίναμε το τεστ, ενδεχομένως δεν μετράει αποτελεσματικά την ευσυνειδησία. Καταληκτικά, και σε συμφωνία με την ανάλυση αξιοπιστίας, η χαμηλή συμμεταβολή των δύο βαθμολογιών θα πρέπει να αποδοθεί σε λάθη που σχετίζονται με

την κατασκευή του τεστ και συγκεκριμένα με την δημιουργία, την επιλογή και την βαθμολόγηση των ερωτημάτων.

Η Επίδραση της Κοινωνικής Επιθυμητότητας

Η μεροληψία της κοινωνικής επιθυμητότητας μπορεί να επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο το άτομο απαντάει στις ερωτήσεις που του τίθενται. Ερωτήσεις που έχουν την μορφή σεναρίων και εναλλακτικών τρόπων δράσης με ξεκάθαρα κοινωνικό, εργασιακό και ακαδημαϊκό περιεχόμενο, σίγουρα εγείρουν σε κάποιο βαθμό τη συγκεκριμένη μεροληψία, την τάση δηλαδή του ατόμου να απαντήσει με τρόπο κοινωνικώς αποδεκτό, με τον τρόπο που ο ίδιο θεωρεί πως θα του εξασφαλίσει τους περισσότερους κοινωνικούς «πόντους», με τον τρόπο που θεωρεί πως η κοινωνία, εδώ κατ' επέκταση ο ερευνητής και όποιος ενδεχομένως έχει πρόσβαση στις απαντήσεις του, θα τον αξιολογήσει με τον πιο ευνοϊκό τρόπο, με την έννοια πως σκέφτεται και πράττει έτσι όπως οφείλει να σκέφτεται και να πράττει στην συγκεκριμένη κοινωνία μέσα στην οποία ζει την δεδομένη χρονική στιγμή (Αλεξόπουλος, 2011). Η συμμεταβολή του παράγοντα της κοινωνικής επιθυμητότητα βρέθηκε σχεδόν μηδενική και για το Big Five Inventory (Pearson $r=0,023$) αλλά και για το αυτοσχέδιο τεστ καταστασιακής αξιολόγησης (Pearson $r=-0,10$). Φαίνεται πως το κοινωνικώς αποδεκτό δεν αποτελεί τριτογενή πεισθητικό παράγοντα στη σχέση μεταξύ τη βαθμολογίας του BFI και του αυτοσχέδιου τεστ.

Με βάση τα ευρήματα αυτά, μπορούμε να ισχυριστούμε πως η επίδραση της μεροληψίας κοινωνικής επιθυμητότητας, έτσι όπως αυτή αξιολογείται από την κλίμακα που χρησιμοποιήσαμε, είναι σχεδόν μηδενική, και άρα τόσο το Big Five Inventory, όσο και το τεστ καταστασιακής αξιολόγησης που κατασκευάσαμε, δεν είναι ευάλωτα στον παράγοντα του κοινωνικώς αποδεκτού. Θα πρέπει βέβαια να ληφθεί υπόψιν πως η

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

κλίμακα που χρησιμοποιήθηκε α) βρίσκεται σε δοκιμαστική φάση, β) παρουσιάζει χαμηλή αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας ($\alpha = 0,234$) και άρα κάθε συμπέρασμα θα πρέπει να αντιμετωπίζεται με σύνεση.

Συγκρίσεις των Επιμέρους Ομάδων του Δείγματος

Καθώς οι πρώτες αναλύσεις υπέδειξαν το ενδεχόμενο να υπάρχουν παράγοντες οι οποίοι επιδρούν στην βαθμολογία του δείγματος και ομάδες οι οποίες αντιλαμβάνονται τα items με διαφορετικούς τρόπους, θεωρήθηκε χρήσιμο να προχωρήσουμε σε συγκρίσεις των μέσων όρων των βαθμολογιών των τριών κλιμάκων που χορηγήθηκαν, μεταξύ των δημογραφικών υποομάδων που αναδύονται στο δείγμα, με στόχο να εντοπιστούν τυχόν σημαντικές διαφορές στον τρόπο με τον οποίο οι διαφορετικές ομάδες απαντούν.

Μορφωτικό επίπεδο. Παρατηρήθηκε πως η συνάφεια της βαθμολογίας του BFI και του τεστ καταστασιακής αξιολόγησης, είναι άκρως διαφορετική για την ομάδα «ΤΕΙ/ΑΕΙ/Μεταπτυχιακό» (Pearson $r = 0,48$) και για την ομάδα «Απόφοιτοι λυκείου/βασικής εκπαίδευσης» (Pearson $r = -0,04$). Τα ευρήματα ουσιαστικά δείχνουν πως για τα άτομα που έχουν ακολουθήσει ανώτερη ή ανώτατη εκπαίδευση, το τεστ καταστασιακής αξιολόγησης, παρουσιάζει μέτρια επίπεδα εγκυρότητας, σύμφωνα με τον Αλεξόπουλο (2011) αρκετά ικανοποιητικά, εφόσον παρουσιάζει ικανοποιητικό δείκτη συσχέτισης με το BFI, αύξηση της τάξης του 50% σε σχέση με τον γενικό δείκτη συσχέτισης που υπολογίστηκε για ενιαίο το δείγμα. Αντίθετα, για τους κατόχους απολυτηρίου λυκείου ή τους απόφοιτους βασικής εκπαίδευσής, η συνάφεια μεταξύ των δύο βαθμολογιών, φαίνεται να είναι σχεδόν μηδενική (Pearson $r = -0,04$), και μάλιστα αρνητική, πτώση της τάξης του 112,5% σε σχέση με τον γενικό δείκτη συσχέτισης. Συνεπώς το τεστ καταστασιακής αξιολόγησης που κατασκευάσαμε αξιολογεί την

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

ευσυνειδησία για την πρώτη ομάδα, αλλά όχι για την δεύτερη. Το μορφωτικό επίπεδο λοιπόν, ενδεχομένως να αποτελεί έναν περιορισμό. Φυσικά, πριν από κάθε αποδοχή των ευρημάτων, θα πρέπει να ληφθούν υπόψιν οι περιορισμοί που συνεπάγεται το προπτυχιακό επίπεδο της έρευνας, το δείγμα ευκολίας, ο μικρός αριθμός συμμετεχόντων, καθώς και η χαμηλή αξιοπιστία του τεστ, ζητήματα που περιγράφηκαν παραπάνω. Δευτερευόντως, και πέραν των στατιστικών ερμηνειών, τα σενάρια και οι εναλλακτικές οι οποίες επιλέχθηκαν και συμπεριλήφθηκαν στο τεστ, είχαν άμεση σχέση με ακαδημαϊκά και επιχειρησιακά περιβάλλοντα, με τα οποία ενδεχομένως να ταυτίζονται περισσότερο άτομα που έχουν ακολουθήσει σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Συνεπώς, ο γενικός δείκτης Pearson r που υπολογίστηκε, δεν έχει καμία σημασία και το μορφωτικό επίπεδο είναι ένας τριτογενής παράγοντας για τον οποίο θα πρέπει να υπάρξει ρύθμιση.

Επιπλέον, η μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης έδειξε στατιστικώς σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων όρων στην βαθμολογία της Κλίμακας Κοινωνικής Επιθυμητότητας. Τα άτομα που έχουν λάβει βασική εκπαίδευση (M.O. = 3,50, T.A. = 0,707), και οι απόφοιτοι λυκείου (M.O. = 5,24, T.A. = 1,665), σημείωσαν αρκετά χαμηλότερη βαθμολογία στην κλίμακα κοινωνικής επιθυμητότητας σε σχέση με τους κατόχους μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών (M.O. = 7,75, T.A. = 1,708), $p < 0,05$. Αυτό σημαίνει πως για την ομάδα που έχει λάβει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, η επίδραση του κοινωνικώς αποδεκτού, είναι σημαντικά μεγαλύτερη από την ομάδα εκείνων που έχουν λάβει συγκριτικά χαμηλότερο επίπεδο μόρφωσης. Το εύρημα αυτό μπορεί ενδεχομένως να συμβάλλει στην κατανόηση και της παραπάνω διαφοράς του δείκτη συσχέτισης μεταξύ των δύο ομάδων μορφωτικού επιπέδου. Τα άτομα με υψηλότερο επίπεδο μόρφωσης παρουσιάζουν μεγαλύτερη συμφωνία μεταξύ των δύο βαθμολογιών τους στο αυτοσχέδιο τεστ και στο BFI, ωστόσο παρουσιάζουν και μεγαλύτερη έγνοια

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

για την διατήρηση μιας κοινωνικώς αποδεκτής εικόνας, σε σύγκριση με την ομάδα των αποφοίτων βασικής εκπαίδευσης και λυκείου. Μπορεί δηλαδή, η επίδραση του κοινωνικώς αποδεκτού, να επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο οι ομάδες απάντησαν στο τεστ καταστασιακής αξιολόγησης. Φυσικά, οι ανωτέρω στατιστικοί περιορισμοί θα πρέπει να ληφθούν υπόψιν, καθώς επίσης και το γεγονός πως οι κάτοχοι τίτλου μεταπτυχιακών σπουδών στο δείγμα (4) ήταν σημαντικά λιγότεροι από τους απόφοιτους υποχρεωτικής εκπαίδευσης (2) και τους απόφοιτους λυκείου (25). Τέλος, για την ερμηνεία του ευρήματος, δεν θα πρέπει να παραλειφθεί η πιθανότητα το αυτοσχέδιο τεστ να μην έγινε απολύτως αντιληπτό από την πρώτη ομάδα, των απόφοιτων λυκείου, ακριβώς επειδή περιλαμβάνει αναφορές του ακαδημαϊκού και αστικού επαγγελματικού χώρου, καταστάσεις οι οποίες είναι σίγουρα πολύ πιο οικείες στα άτομα που δραστηριοποιούνται σε ανάλογους τομείς. Ενδεχομένως, εάν στο τεστ περιλαμβάνονταν σενάρια που αφορούσαν αντικείμενα πιο οικεία στην συγκεκριμένη ομάδα, τότε παρουσιαζόμενη βαθμολογική διαφορά να ελαττωνόταν σημαντικά. Όπως και να έχει, προφανώς υπάρχει ένα χάσμα στον τρόπο με τον οποίο οι δύο ομάδες απαντούν στο αυτοσχέδιο τεστ και σε μελλοντική αναθεώρηση θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν πως το συγκεκριμένο τεστ αξιολογεί την ευσυνειδησία πιο αποτελεσματικά σε άτομα ανώτερης ή ανώτατης εκπαίδευσης, αλλά και πως η συγκεκριμένη ομάδα είναι ενδεχομένως πιο επιρρεπής στην μεροληψία του κοινωνικώς αποδεκτού.

Οικογενειακή κατάσταση. Με παρόμοιο τρόπο, η διαφορά που εντοπίστηκε μεταξύ των συναφειών του Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης με την Κλίμακα Κοινωνικής Επιθυμητότητας μεταξύ των ομάδων «Έγγαμοι/ Διαζευγμένοι» (Pearson $r = -0,60$) και «Άγαμοι» (Pearson $r = -0,02$), είναι σχεδόν στατιστικώς σημαντική. Δηλαδή, για τους έγγαμους ή διαζευγμένους, όσο μεγαλύτερη είναι η βαθμολογία στο τεστ καταστασιακής αξιολόγησης, τόσο μικρότερη είναι η βαθμολογία στην κλίμακα κοινωνικής

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

επιθυμητότητας και το αντίστροφο, κάτι που δεν ισχύει για τους άγαμους. Το εύρημα αυτό μπερδεύει την εικόνα καθώς σύμφωνα με την βιβλιογραφία θα αναμέναμε μια θετική συσχέτιση μεταξύ του κοινωνικώς αποδεκτού και του χαρακτηριστικού της ευσυνειδησίας σε κάθε περίπτωση (Viswesvaran & Ones, 1999). Ένα ευσυνείδητο άτομο, δηλαδή, θα αναμέναμε να ενδιαφέρεται περισσότερο για το κοινωνικώς επιθυμητό. Συνεπώς αυτή η αντίστροφη σχέση είναι απροσδόκητη. Επίσης θα πρέπει να σημειωθεί πως αντίστοιχη σχέση δεν συναντάται και στο BFI, που σημαίνει πως υπάρχει τελικά κάποια σημαντική διαφορά στο τι αυτές οι δύο κλίμακες μετρούν ή στο πως το μετρούν.

Άρα, πέραν των στατιστικών και μεθοδολογικών περιορισμών που έχουν συζητηθεί, τουλάχιστον για τους έγγαμους και διαζευγμένους, το χαρακτηριστικό το οποίο μετράται με το τεστ καταστασιακής αξιολόγησης παρουσιάζει υψηλή αρνητική συνάφεια με το χαρακτηριστικό που μετράται με την κλίμακα κοινωνικής επιθυμητότητας.

Επιπροσθέτως, η μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης όσον αφορά την κλίμακα κοινωνικής επιθυμητότητας, έδειξε στατιστικώς σημαντικές διαφορές ως προς την οικογενειακή κατάσταση. Οι άγαμοι γενικά (Μ.Ο. = 5,55, Τ.Α. = 1,599), σημειώνουν χαμηλότερη βαθμολογία στην κλίμακα κοινωνικής επιθυμητότητας από τους έγγαμους (Μ.Ο. = 7,22, Τ.Α. = 1,202). Οι έγγαμοι και οι διαζευγμένοι με υψηλή ευσυνειδησία στο αυτοσχέδιο τεστ, τείνουν να επηρεάζονται λιγότερο από την μεροληψία του κοινωνικώς αποδεκτού, και το αντίστροφο, κάτι που δεν ισχύει για τους άγαμους, αλλά και ούτε παρατηρείται στο BFI. Ενδεχομένως και οι δύο κλίμακες να παρουσιάζουν κάποιο δομικό λάθος. Εξάλλου και οι δύο κλίμακες παρουσιάζουν χαμηλή αξιοπιστία.

Άρα, το παραπάνω εύρημα, ενδεχομένως να οφείλεται στο ότι γενικά οι έγγαμοι και οι διαζευγμένοι επηρεάζονται περισσότερο από τον παράγοντα του κοινωνικώς αποδεκτού, σημειώνουν υψηλότερη βαθμολογία στην ανάλογη κλίμακα, και υψηλότερη συνάφεια της κλίμακας με το τεστ καταστασιακής αξιολόγησης σε σχέση με τους

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

άγαμους. Αυτό βέβαια δεν εξηγεί την αρνητική φύση της συνάφειας, η οποία εγείρει ερωτήματα σχετικά με τις δύο κλίμακες.

Καταληκτικά, η οικογενειακή κατάσταση είναι άλλος ένας παράγοντας που θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν πριν προχωρήσουμε στην εξακρίβωση της επίδρασης του κοινωνικώς αποδεκτού.

Πηγές οικονομικής στήριξης. Η μονοπαραγοντική ανάλυση διακύμανσης όσον αφορά το BFI, έδειξε πως υπάρχουν, οριακώς, στατιστικά σημαντικές διαφορές ως προς τους μέσους όρους των ομάδων που διαμορφώνονται με βάση τις πηγές οικονομικής στήριξης. Φαίνεται πως τα άτομα που στηρίζονται αποκλειστικά στην προσωπική τους εργασία για να βιοποριστούν, σημειώνουν συστηματικά υψηλότερο βαθμό ευσυνειδησίας (M.O. = 36.95) σε σχέση με τα άτομα που στηρίζονται από την οικογένειά τους και παράλληλα εργάζονται (M.O. = 34.45), και με εκείνους που στηρίζονται αποκλειστικά από τους γονείς τους (M.O. = 32.48). Τα δεδομένα αυτά είναι συμβατά με την υπάρχουσα βιβλιογραφία, η οποία συνδέει τα υψηλά επίπεδα ευσυνειδησίας με την δυνατότητα πρόβλεψης της κατάκτησης θέσης εργασίας (Roberts, Kuncel, Shiner, Caspi, & Goldberg, 2007), της εργασιακής επίδοσης και εν γένει της εργατικότητας (Dudley, Orvis, Lebiecki, & Cortina, 2006). Ένα άτομο με υψηλή ευσυνειδησία είναι πιθανότερο να θέτει υψηλούς στόχους, να πιστεύει στον εαυτό του και στην ικανότητά του να τους κατακτήσει, να εργάζεται σκληρά για την εκπλήρωσή τους, να υπομένει και να ξεπερνάει τις δυσκολίες, να κάνει θυσίες. Συνεπώς το εύρημα αυτό είναι συμβατό με την βιβλιογραφία, και το BFI μπορεί να διαχωρίσει πραγματικά μεταξύ υψηλής, μεσαίας και χαμηλής ευσυνειδησίας.

Ωστόσο, δεν συνέβη το ίδιο και με το αυτοσχέδιο τεστ καταστασιακής αξιολόγησης, όπου δεν σημειώθηκαν στατιστικώς σημαντικές διαφορές στους μέσους όρους των τριών ομάδων και ενώ με το BFI τα άτομα που στηρίζονται αποκλειστικά στην προσωπική

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

τους εργασία σημειώνουν υψηλότερη ευσυνειδησία, το τεστ καταστασιακής αξιολόγησης δεν προσφέρει ανάλογα ευρήματα, τα οποία θα ήταν αναμενόμενα και επιθυμητά.

Πάντως οι πηγές οικονομικής στήριξης φαίνεται πως είναι ένας τρίτος παράγοντας, του οποίου η επίδραση θα πρέπει να διερευνηθεί, ενώ θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν πως η συγκεκριμένη ασυμμετρία, της συστηματικότητας στη διαφορά στο ένα τεστ και όχι στο άλλο, σίγουρα επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο αυτά τα τεστ συμμεταβάλλονται. Πάντα βέβαια θα πρέπει να έχουμε υπόψιν μας πως το τεστ καταστασιακής αξιολόγησης δεν είναι άρτιο. Εντοπίζονται αρκετά προβλήματα όσον αφορά τα items αλλά και τα βαθμολογικά κριτήρια και συνεπώς μια ακόμη διαφοροποίηση με το BFI είναι μάλλον αναμενόμενη.

Φύλο και κοινωνικοοικονομικό επίπεδο. Οι άνδρες και οι γυναίκες δεν σημειώνουν διαφορετική βαθμολογική συνάφεια ανάμεσα στις κλίμακες και οι διαφορές που σημειώνονται οφείλονται στο τυχαίο σφάλμα, δεν είναι συστηματικές, ενώ δεν υπάρχουν στατιστικώς σημαντικές διαφορές μεταξύ των μέσων όρων των δύο φύλων. Το ίδιο ισχύει και για τις ομάδες που διαμορφώνονται με βάση το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο. Συμπερασματικά, οι ανωτέρω μεταβλητές δεν είναι παράγοντες που συσχετίζονται άμεσα με τον τρόπο που το άτομο απαντάει στο τεστ καταστασιακής αξιολόγησης, αλλά ούτε και με τις υπολογιστικές διαδικασίες αξιολόγησης της εγκυρότητας του.

Περιορισμοί και Προτάσεις

Δεδομένου ότι οι περιορισμοί του προπτυχιακού επιπέδου σπουδών στα πλαίσια του οποίου εκπονείται η παρούσα έρευνα έχουν ήδη αναφερθεί, θα πρέπει σε κάθε

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

περίπτωση να αποτελέσουν την πρωταρχική ερμηνεία όλων των ανωτέρω αποτελεσμάτων.

Πέραν αυτού, στην παρούσα έρευνα δεν κατέστη δυνατό να μετρηθεί η επίδραση της επί σκοπού παραποίησης των απαντήσεων, καθώς σε πρώτη φάση θα πρέπει να εξεταστεί εάν και κατά πόσο το νέο τεστ καταστασιακής αξιολόγησης μπορεί όντως να λειτουργήσει ως υποκατάστατο ενός έγκυρου τεστ αυτοαναφοράς. Σε επόμενη φάση θα πρέπει να διενεργηθεί έλεγχος σχετικά με την επίδραση του faking.

Ύστερα, για τους σκοπούς της έρευνας μας, τα σενάρια τα οποία κατασκευάστηκαν αφορούν, κατά κόρον, προκλήσεις που είναι πιθανόν να αντιμετωπίσει το άτομο στον επαγγελματικό και στον ακαδημαϊκό χώρο. Αυτή η επιλογή έγινε εσκεμμένα και ιδανικά, σε μελλοντική αναθεώρηση και εξέλιξης του αυτοσχέδιου εργαλείου, θα μπορούσαν να αναπτυχθούν σενάρια και καταστάσεις εξειδικευμένες σε διάφορους εργασιακούς χώρους, αλλά και πιο γενικά σενάρια που να μπορούν να γίνουν πλήρως κατανοητά από άτομα που ενδεχομένως δεν έχουν ανάλογες εργασιακές εμπειρίες.

Φυσικά, σύμφωνα με τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, προτεραιότητα έχει η αύξηση της αξιοπιστίας του τεστ, ενδεχομένως μέσω ριζικής αλλαγής του περιεχομένου των items ή/και των εναλλακτικών, σύμφωνα με τα ερωτήματα που αποδείχτηκαν πλέον αποτελεσματικά. Απαιτείται επίσης και η περαιτέρω διερεύνηση της επίδρασης του μορφωτικού επιπέδου, των πηγών οικονομική στήριξης αλλά και της οικογενειακής κατάστασης στον τρόπο με τον οποίο τα άτομα απαντούν. Ενδεχομένως, εφόσον το τεστ φαίνεται να αξιολογεί την ευσυνειδησία αποτελεσματικότερα στα άτομα ανώτερης/ανώτατης εκπαίδευσης, το οποίο πιθανότατα οφείλεται στο περιεχόμενο των items, μπορεί να καταβληθεί προσπάθεια τελειοποίησης του τεστ, αρχικά προς την συγκεκριμένη κατεύθυνση. Θα πρέπει επίσης να ελεγχθεί η επίδραση του κοινωνικώς αποδεκτού στην συγκεκριμένη ομάδα. Η σχέση μεταξύ του αυτοσχέδιου τεστ, της

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

οικογενειακής κατάστασης και του κοινωνικώς αποδεκτού θα πρέπει επίσης να μελετηθεί εκτενώς, ενώ τα υψηλότερα επίπεδα ευσυνειδησίας που παρατηρήθηκαν μεταξύ των ατόμων που στηρίζονται αποκλειστικά στην προσωπική τους εργασία μπορεί να αποτελέσει έμπνευση για την κατασκευή ανάλογων items.

Ιδανικά, σε επόμενη φάση, ο ερευνητικός σχεδιασμός που θα ακολουθηθεί, θα πρέπει να συγκλίνει με την καθιερωμένη και απαιτούμενη για αξιόπιστα δεδομένα επιστημονική μέθοδο: απλή τυχαία δειγματοληψία, αντί για δείγμα ευκολίας, μεγαλύτερος αριθμός συμμετεχόντων, ανάλυση ερωτήσεων, εμπειρική κατασκευή των items, ενώ καίρια θα ήταν η παραγοντική ανάλυση, προκειμένου να καθοριστεί ο αριθμός των παραγόντων που το αυτοσχέδιο τεστ πραγματικά μετράει.

Εάν μπορούσαμε να ξανακάνουμε τα πράγματα από την αρχή με τις γνώσεις που αποκομίσαμε ύστερα από την ανάλυση των δεδομένων, σίγουρα θα αφαιρούσαμε τα items 1, 3, 12, 20 και 24, τα οποία πέραν της διαπιστωμένης επίδρασης στην αξιοπιστία του τεστ, σίγουρα θα μπορούσαν να αντικατασταθούν με σενάρια που αντικατοπτρίζουν την εκάστοτε όψη πολύ πιο αποτελεσματικά και που γίνονται πιο εύκολα κατανοητά ως προς το τι εξετάζουν. Η συγκεκριμένη έρευνα μπορεί να αποτελέσει μια πολύ καλή βάση για την μελλοντική, εμπειρική κατασκευή νέων items, καθώς πλέον διαθέτουμε δεδομένα σχετικά με τον τρόπο που τα άτομα με υψηλή ευσυνειδησία πιθανότατα θα απαντήσουν.

Καταληκτικά, θα πρέπει να σημειωθεί πως οι έξι όψεις που μετρήθηκαν, αν και διακριτές οντότητες, παρουσιάζουν αναμφίβολα κάποια αλληλοεπικάλυψη όσον αφορά την πρακτική, συμπεριφορική τους έκφραση, κάτι το οποίο εκ των πραγμάτων δυσκολεύει την σαφή και οριοθετημένη διάκρισή τους, με στόχο να επιτευχθεί πλήρως η επιθυμητή ανεξάρτητη από παρεισφρήσεις μέτρηση. Με άλλα λόγια, παρά την θεωρητική τους σαφή διάκριση, η συμπεριφορική έκφραση των παραπάνω όψεων είναι

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

σαφώς πιο ενιαία, θέτοντας ξεκάθαρους περιορισμούς κατά την δημιουργική διαδικασία της καταγραφής των σεναρίων. Ένα άτομο με υψηλού επιπέδου οργανωτικές ικανότητες, για παράδειγμα, πιθανότατα θα έχει και την αντίστοιχη αυτό-πειθαρχία που του επιτρέπει να εφαρμόζει τα σχέδιά του. Το ίδιο ισχύει και για το άτομο με υψηλές φιλοδοξίες που θα κληθεί να κάνει ορισμένες θυσίες. Συνεπώς, μια μελλοντική πρόκληση είναι η όσον το δυνατόν επαρκέστερη συμπεριφορική απομόνωση της κάθε όψης, έτσι ώστε να μετρηθεί ως διακριτή οντότητα.

Βιβλιογραφία

- Αλεξόπουλος, Δ. Σ. (2011). *Ψυχομετρία*. Αθήνα: Πεδίο.
- Arthur, W., Glaze, R. M., Villado, A. J., & Taylor, J. E. (2010). The magnitude and extent of cheating and response distortion effects on unproctored internet based tests of Cognitive Ability and Personality. *International Journal of Selection and Assessment*, 18(1), 1-16.
- Bäckström, M., Björklund, F., & Larsson, M. R. (2009). Five-factor inventories have a major general factor related to social desirability which can be reduced by framing items neutrally. *Journal of Research in Personality*, 43, 335-344.
- Bakker, A. B., Demerouti, E., & Brummelhuis, L. L. (2012). Work engagement, performance, and active learning: The role of conscientiousness. *Journal of Vocational Behavior* 80, 555–564.
- Barrick, M. R., Mount, M. K., & Judge, T. A. (2001). Personality and performance at the beginning of the new millennium: What do we know and where do we go next? *International Journal of Selection and Assessment*, 9(1-2), 9–30.
- Barrick, M. R., & Mount, M. K. (2005). Yes, Personality Matters: Moving on to More Important Matters. *Human Performance*, 18(4), 359–372.
- Bickerland, S. A., Manson, T. M., Kisamore, J., & Brannick, M. T. (2006). A Meta-Analytic Investigation of Job Applicant Faking on Personality Measures. *International Journal of Selection and Assessment*, 14(4):317 - 335.
- Bogg, T., & Roberts, B. W. (2004). Conscientiousness and Health-Related Behaviors: A Meta-Analysis of the Leading Behavioral Contributors to Mortality. *Psychological Bulletin*, Vol. 130, No. 6, 887–919.

- Chen, G., W. J., & Cortina, J. M. (2001). The Roles of Self-Efficacy and Task Complexity in the Relationships Among Cognitive Ability, Conscientiousness, and Work-Related Performance: A Meta-Analytic Examination. *Human Performance* 14:3, 209-230.
- Cicchetti, D. V. (1994). Guidelines, criteria, and rules of thumb for evaluating normed and standardized assessment instruments in psychology. *Psychological Assessment*, 6(4), 284–290.
- Conrad, N., & Patry, M. W. (2012). Conscientiousness and Academic Performance: A Mediation Analysis. *International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, Vol. 6: No. 1, Article 8.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1992). *Revised NEO Personality Inventory (NEO PI-RTM) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) professional Manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Cox, C. B., Barron, L. G., Davis, W., & de la Garza, B. (2017). Using situational judgment tests (STJs) in training: Development and evaluation of a structured, low-fidelity scenario-based training method. *Personnel Review*, Vol. 46 Iss 1 pp. 36-45.
- Cronbach, L. J., & Meehl, P. E. (1955). Construct validity in psychological tests. *Psychological Bulletin*, Vol 52, No. 4, 281-302.
- Donovan, J. J., Dwight, S. A., & Hurtz, G. M. (2009). An Assessment of the Prevalence, Severity, and Verifiability of Entry-Level Applicant Faking Using the Randomized Response Technique. *Journal of Human Performance*, 16, 81-106.
- Duckworth, A. L., Weir, D., Tsukayama, E., & Kwok, D. (2012). Who does well in life? Conscientious Adults Excel in Both Objective and Subjective Success . *Frontiers in Psychology: Personality Science and Individual Differences*, Volume 3.

- Dudley, N., Orvis, K., Lebiecki, J., & Cortina, J. (2006). A meta-analytic investigation of conscientiousness in the prediction of job performance: Examining the intercorrelations and the incremental validity of narrow traits. *Journal of Applied Psychology*, 91, 40–57.
- Dumfart, B., & Neubauer, A. C. (2016). Conscientiousness Is the Most Powerful Noncognitive Predictor of School Achievement in Adolescents. *Journal of Individual Differences*, Vol. 37(1):8–15.
- Edwards, A. L. (1957). *The social desirability variable in personality assessment and research*. New York: Dryden Press.
- Fahey, G. (2018). Faking Good and Personality Assessments of Job applicants: A Review of the Literature . *DBS Bussiness Review*.
- Filipkowski, J. N. (2010). *Measuring Conscientiousness with Explicit and*. Wright State University, CORE Scholar.
- Goldberg, L. (1992). The Development of Markers of the Big-Five Factor Structure. *Psychological Assessment*, 4, 26-42.
- Hampson, S., Goldberg, L., Vogt, T., & Dubanoski, J. (2007). Mechanisms by which childhood personality traits influence adult health status: Educational Attainment and Healthy Behaviors. *Health Psychology*, 26, 121-125.
- Hendriks, A. J., Hofstee, W., & De Raab, B. (1999). The Five Factor Personality Inventory (FFPI). *Personality and Individual Differences*, 27, 307-325.
- Hofer, S., Horn, J., & Eber, H. (1997). A robust five-factor structure of the 16FQ Evidence from Independent Rotation and confirmatory factorial invariance procedures. *Personality and Individual Differences*, 23, 247-269.

- Ivcevic, Z., & Brackett, M. (2014). Predicting school success: Comparing Conscientiousness, Grit, and Emotion Regulation Ability. *Journal of Research in Personalit*, 52, 29–36.
- Jackson, D., Ashton, M., & Tomes, J. (1996). The six-factor model of personality: Facets from the big five. *Personality and Individual Differences*, 21, 391-402.
- Jackson, J. J., Wood, D., Bogg, T., Walton, K. E., Harms, P. D., & Roberts, B. W. (2010). What do conscientious people do? Development and validation of the Behavioral Indicators of Conscientiousness (BIC). *Journal of Research in Personality*, 44, 501-511.
- John, O. P., & Srivastava, S. (1999). The Big-Five trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives. Στο L. A. Pervin, & O. P. John, *Handmook of Personality: Theory and research* (Vol. 2, pp. 102-138). New York: Guilford Press.
- Judge, T., Bono, J., Ilies, R., & Gerhardt, M. (2002). Personality and leadership: A qualitative and quantitative review. *Journal of Applied Psychology*, 87, 765–780.
- Kappe, R., & van der Flier, H. (2012). Predicting academic success in higher education: what's more important than being smart? *European Journal of Psychology of Education*, 27, 605-619.
- Kendler, K., & Myers, J. (2010). The genetic and environmental relationship between major depression and the five-factor model of personality. *Psychological Medicine*, 40, 801– 806.
- Kern, M., & Friedman, H. (2008). Do conscientious individuals live longer? *Health Psychology*, 27, 505-512.
- King, M. F., & Bruner, G. C. (2000). Social desirability bias: A neglected aspect of validity testing. *Psychology and Marketing*, 17(2) 79-103.

- Kline, P., & Barrett, P. (1994). Studies with the PPQ and the five factor model of personality. *European Review of Applied Psychology*, 44, 35-42.
- Koo, T. K., & Li, M. Y. (2016). A Guideline of Selecting and Reporting Intraclass Correlation Coefficients for Reliability Research. *Journal of chiropractic medicine*, 15(2), 155–163. <https://doi.org/10.1016/j.jcm.2016.02.012>
- Lievens, F., & Peeters, H. (2008). Situational judgment tests: A review of recent research. *Personnel Review*, Vol. 37 No. 4, 426-441.
- Lievens, F., & Sackett, P. R. (2009). The Effects of Response Instructions on Situational Judgment Test Performance and Validity in a High-Stakes Context. *Journal of Applied Psychology*, Vol. 94, No. 4, 1095–1101.
- Lievens, F., & De Soete, B. (2015). Situational Judgment Test. Στο J. D. Wright, *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences, Edition: 2nd edition, Vol 22* (σσ. 13–19). Oxford: Elsevier.
- McDaniel, M. A., & Nguyen, N. T. (2001). Situational Judgment Tests: A Review of Practice and Constructs Assessed. *International Journal of Selection and Assessment*, 9(1-2):103-113.
- McDaniel, M. A., Hartman, N. S., Whetzel, D. L., & Grubb, W. L. (2007). Situational Judgment Tests, response Instructions, and Validity: A Meta-Analysis. *Personnel Psychology* 60, 63-91.
- Mervielde, I., & De Fruyt, F. (1999). Construction of the Hierarchical Personality Inventory for Children (HiPIC). Στο I. Mervielde, I. Deary, F. De Fruyt, & F. Ostendorf, *Personality Psychology in Europe* (σσ.107-127). Tilburg University Press.

Moffit, T., Arseneault, L., Belsky, D., Dickson, N., Hancox, R., & Harrington, H. (2011).

A gradient of childhood self-control predicts health, wealth, and public safety.

National Academy of Sciences, 108, 2693–2698.

Moutafi, J., Furnham, A., & Paltiel, L. (2005). Can Personality Factors Predict

Intelligence? *Personality and Individual Differences*, 38 1021–1033.

Motowidlo, S. J., Dunnette, M. D., & Carter, G. W. (1990). An alternative selection

procedure: The low-fidelity simulation. *Journal of Applied Psychology*, 75(6),

640–647.

Mylonas, K., Veligeas, P. Gari, A., & Kontaxopoulou, D. (2012). Development and

Psychometric Properties of the Scale for Self-Consciousness Assessment.

Psychological Reports: Measures and Statistics, 111(1), 233-252.

Μυλωνάς, Κ. (2012). *Στατιστική: Θεωρία και Εφαρμογές με τον MS-Excel*. Αθήνα: Πεδίο.

Μυλωνάς, Κ. (2018). *Στατιστική: Ανάλυση Επαγωγών στις Κοινωνικές Επιστήμες*.

Αθήνα: Πεδίο.

Nederhof, A. J. (1985). Methods of coping with social desirability bias: a review.

European Journal of Social Psychology, Vol.15 263-280.

Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory*. McGraw-Hill.

Oh, In-Sue and Kim, S. and Van Iddekinge, Chad H., Taking It to Another Level: Do

Personality-Based Human Capital Resources Matter to Firm Performance?

(January 16, 2015). *Journal of Applied Psychology* 2015, 100 (3), 935-947, Fox

School of Business Research Paper No. 15-058

Ones, D. S., & Viswesvaran, C. (1996). The Role of Social Desirability in Personality

Testing for Personnel Selection. *Journal of Applied Psychology*, 81(6):660-679.

Παρασκευόπουλος, Ι. Ν. (1993). *Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας*. Αθήνα: Αθήνα.

- Paunonen, S., Ashton, M., & Jackson, D. (2001). Nonverbal Assessment of the Big Five personality factors. *European Journal of Personality*, 15, 3-18.
- Roberts, B., & Bogg, T. (2004). A longitudinal study of the relationships between conscientiousness and the social-environmental factors. *Journal of Personality*, 72, 325–354.
- Roberts, B. W., Jackson, J. J., Fayard, J. V., Edmonds, G., & Meints, J. (2009). *Conscientiousness*. Στο M. R. Leary & R. H. Hoyle (Εκδ.), *Handbook of individual differences in social behavior* (p. 369–381). The Guilford Press.
- Roberts, B. W., Kuncel, N., Shiner, R., Caspi, A., & Goldberg, L. (2007). The power of personality: The comparative validity of personality traits, socio-economic status, and cognitive ability for predicting. *Perspectives in Psychological Science*, 2, 313–345.
- Roberts, B. W., Lejuez, C., Krueger, R. F., & Richards, J. M. (2014). What Is Conscientiousness and How Can It Be Assessed? *Developmental Psychology*, 50(5):1315-30.
- Rothbart, M. K., & Ahadi, S. (1994). Temperament and the development of. *Journal of Abnormal Psychology*, 103, 55– 66.
- Salgado, J. F. (2003). Predicting job performance using FFM and non FFM personality measures. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 76(3), 323-346.
- Salgado, J. F. (2016). A Theoretical Model of Psychometric Effects of Faking on Assessment Procedures: Empirical findings and implications for personality at work. *International Journal of Selection and Assessment*, 24(3), 209-228.

- Siglind, F. (2009). *The Incremental Validity of a Situational Judgment Test (STJ) Relative to Personality and Cognitive Ability to Predict Managerial Performance*. Cape Town: Stellenbosch University .
- Tett, R. P., & Simonet, D. V. (2011). Faking in Personality Assessment: A “Multisaturation” Perspective on Faking as Performance. *Human Performance*, 24:4, 302-321.
- Trull, T., & Widiger, T. (1997). *SIFFM: Structured Interview for the Five-Factor Model of Personality*. Odessa, FL:PAR.
- Tsaousis, I. (1999). The Trait Personality Questionnaire: A Greek Measure for the Five Factor Model. *Personality and Individual Differences*, 26, 262-274.
- Vasilopoulos, N., & Cucina, J. (2006). Faking on non-cognitive measures: The interaction of cognitive ability and test characteristics.
- Verhoeven, M., Junger, M., van Aken, C., Dekovic, M., & van Aken, M. (2007). Parenting during toddlerhood: Contributions of parental, contextual and child characteristics. *Journal of Family Issues*, 28(12), 1663-1691.
- Viswesvaran, C., & Ones, D. S. (1999, April 1). Meta-Analyses of Fakability Estimates: Implications for Personality Measurement. *Educational and Psychological Measurement*.
- Walton, K., & Roberts, W. B. (2004). On the Relationship Between Substance Use and Personality Traits. *Journal of Research in Personality*, 38, 515-535.
- Wilson, R., Schneider, J., Arnold, S., Bienias, J., & Bennett, D. (2007). Conscientiousness and the incidence of Alzheimer disease and mild cognitive impairment. *Archives of General Psychiatry*, 64, 1204-1212.
- Zajenkowski, M., & Stolarski, M. (2015). Is Conscientiousness Positively or Negatively Related to Intelligence? *Learning and Individual Differences*, 43 199–203.

Παράρτημα

Σύντομη Περιγραφή και Επεξήγηση της Επιλογής των Σεναρίων και των Εναλλακτικών στο Τεστ Καταστασιακής Αξιολόγησης

Σενάριο 1: Όπου το άτομο καλείται να μπει στη θέση ενός φοιτητή ο οποίος θα πρέπει να προγραμματίσει, με τον αποτελεσματικότερο δυνατό τρόπο, μια σειρά από δραστηριότητες και υποχρεώσεις. Αντικατοπτρίζει την όψη της Οργανωτικότητας καθώς αξιολογεί την δυνατότητα του ατόμου να προγραμματίσει την ημέρα του φέρνοντας σε πέρας όλα όσα του έχουν ανατεθεί.

Σενάριο 2: Όπου το άτομο καλείται να μπει στη θέση ενός φοιτητή ο οποίος θα πρέπει να επιλέξει εάν θα παρακολουθήσει ένα απαιτητικό μάθημα ή όχι. Αντικατοπτρίζει την όψη των Φιλοδοξιών, εάν και κατά πόσο δηλαδή το άτομο θέτει υψηλούς στόχους, με σημαντικές απολαβές, που ωστόσο απαιτούν θυσίες προκειμένου να ολοκληρωθούν.

Σενάριο 3: Όπου το άτομο καλείται να μπει στη θέση ενός υπαλλήλου που φοιτητή ο οποίος θα πρέπει να προγραμματίσει, με τον αποτελεσματικότερο δυνατό τρόπο, μια σειρά από δραστηριότητες και υποχρεώσεις. Αντικατοπτρίζει την όψη της Οργανωτικότητας καθώς αξιολογεί την δυνατότητα του ατόμου να προγραμματίσει την ημέρα του φέρνοντας σε πέρας όλα όσα του έχουν ανατεθεί.

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Σενάριο 4: Όπου το άτομο καλείται, ως φοιτητής, να λάβει κάποιες αποφάσεις σχετικά με μια εργασία, η προθεσμία της οποίας λήγει, και τους συνεργάτες του. Αντικατοπτρίζει την όψη των Φιλοδοξιών, εάν και κατά πόσο δηλαδή το άτομο θέτει υψηλούς στόχους, με σημαντικές απολαβές, που ωστόσο απαιτούν θυσίες προκειμένου να ολοκληρωθούν.

Σενάριο 5: Όπου το άτομο καλείται να μπει στη θέση ενός φοιτητή, οποίος θα πρέπει να επιλέξει ανάμεσα σε δύο καθηγητές που διδάσκουν το ίδιο μάθημα. Αντικατοπτρίζει την όψη των Φιλοδοξιών, καθώς κάθε καθηγητής παραδίδει το μάθημά του με διαφορετικό τρόπο. Από τη μία, η παράδοση είναι προσιτή και κατανοητή και στόχο έχει το μάθημα να περαστεί, ενώ η άλλη ξεφεύγει από τις σύνηθες διδακτικές γραμμές, είναι απαιτητική και προσφέρει περισσότερα εφόδια.

Σενάριο 6: Όπου το άτομο καλείται να αποφασίσει εάν θα λάβει μέρος σε ένα σεμινάριο. Αντικατοπτρίζει την Περίσκεψη, καθώς εξετάζεται εάν και κατά πόσο το άτομο θα πάρει τον απαραίτητο χρόνο για να διερευνήσει περί τίνος πρόκειται το σεμινάριο, ένα τον ενδιαφέρει και τι θα αποκομίσει από αυτό, ή εάν θα δράσει παρορμητικά.

Σενάριο 7: Όπου το άτομο καλείται να επιλέξει ανάμεσα σε δύο θέσεις εργασίας με διαφορετικές δυνατότητες ανέλιξης. Αντικατοπτρίζει την όψη των Φιλοδοξιών, καθώς η μια θέση μοιάζει πιο θελκτική στο «εδώ και τώρα», ενώ η άλλη συνεπάγεται υψηλότερες απολαβές, που ωστόσο απαιτούν θυσίες προκειμένου να ολοκληρωθούν και τοποθετούνται σε αργότερο χρόνο.

Σενάριο 8: Αντικατοπτρίζει την περίσκεψη καθώς εξετάζεται εάν και κατά πόσο το άτομο θα προετοιμαστεί και θα ενημερωθεί πριν την ανάληψη μιας νέας θέσης εργασίας.

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Σενάριο 9: Όπου το άτομο καλείται να μπει στην θέση ενός υπαλλήλου σε βιβλιοπωλείο και να λάβει κάποιες αποφάσεις σχετικά με τις πιθανές του δραστηριότητες. Αντικατοπτρίζεται η οργανωτικότητα καθώς η βαθμολόγηση γίνεται Βαθμολόγηση με βάση την σκέψη και οργάνωση της προσπάθειας για την επίτευξη του στόχου

Σενάριο 10: Αντικατοπτρίζει την περίσκεψη καθώς εξετάζεται εάν και σε ποιόν βαθμό το άτομο θα προετοιμαστεί και θα ενημερωθεί πριν την ανάληψη μιας νέας θέσης εργασίας.

Σενάριο 11: Αντικατοπτρίζεται η Συνέπεια στις Αρχές, καθώς αξιολογείται η τάση του ατόμου να κρατάει τις υποσχέσεις του απέναντι σε συναδέλφους, ακόμη και κάτω από πίεση.

Σενάριο 12: Αντικατοπτρίζεται η Συνέπεια στις Αρχές, καθώς αξιολογείται εάν και κατά πόσο το άτομο θα αναφέρει ή όχι την παράτυπη συμπεριφορά των συμφοιτητών του στον καθηγητή του. Εδώ το ζήτημα είναι η δράση σύμφωνα με κάποια ιδεολογία, είτε υπέρ των συμφοιτητών, είτε υπέρ των αρχών.

Σενάριο 13: Όπου το άτομο καλείται να αποφασίσει εάν θα καταγράψει το λάθος που έκανε στα πλαίσια της εργασίας του, όπως και πρέπει να κάνει, σύμφωνα με τις οδηγίες του,, ή αν θα προσπαθήσει να το καλύψει. Αντικατοπτρίζεται η Συνέπεια στις Αρχές, καθώς αξιολογείται η τάση του ατόμου να κάνει αυτό που απαιτείται σύμφωνα με την αρχή.

Σενάριο 14: Αντικατοπτρίζεται η Οργανωτικότητα, καθώς το άτομο καλείται να αποφασίσει τι θα κάνει σχετικά με την οργάνωση των αρμοδιοτήτων του στα πλαίσια του εργασιακού του χώρου.

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Σενάριο 15: Αντικατοπτρίζεται η Αυτοπειθαρχία, καθώς το άτομο καλείται να αποφασίσει εάν θα συνεχίσει με ένα έντονο πρόγραμμα γυμναστικής, κουραστικό αλλά αποτελεσματικό, στο οποίο είχε δεσμευτεί.

Σενάριο 16: Αντικατοπτρίζεται η Περίσκεψη, καθώς το άτομο καλείται να μπει στη θέση ενός φοιτητή ο οποίος θα πρέπει να λάβει κάποιες αποφάσεις σχετικά με την οργάνωση των σπουδών του. Αξιολογείται η τάση του ατόμου να δρα παρορμητικά ή ύστερα από σκέψη και μελέτη.

Σενάριο 17: Αντικατοπτρίζεται η Αυτοπειθαρχία, καθώς το άτομο καλείται να αποφασίσει εάν θα θυσιάσει την καλοπέραση για την ολοκλήρωση ενός έργου με προθεσμία.

Σενάριο 18: Αντικατοπτρίζεται η Αυτοπειθαρχία, καθώς το άτομο καλείται να αποφασίσει εάν θα θυσιάσει την καλοπέραση με φίλους για να αφοσιωθεί στην εργασία και στον στόχο του.

Σενάριο 19: Αντικατοπτρίζεται η Αυτοπειθαρχία, καθώς το άτομο καλείται να αποφασίσει εάν θα φάει κάτι υγιεινό ή κάτι γρήγορο και πιο νόστιμο

Σενάριο 20: Το άτομο καλείται να μπει στην θέση ενός ταμιά και να λάβει κάποιες αποφάσεις σχετικά με την αντιμετώπιση ενός ξαφνικού προβλήματος. Αντικατοπτρίζεται η Ικανότητα, η τάση του ατόμου να πιστεύει στις ικανότητές του και να δρα με στόχο την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του προβλήματος

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Σενάριο 21: Το άτομο καλείται να επιλέξει με βάση κάποια δεδομένα στοιχεία, την προτιμότερη σειρά δράσεων για τον δεδομένο στόχο. Αντικατοπτρίζεται η Ικανότητα καθώς αξιολογείται η πίστη στον εαυτό και στην ικανότητα του ατόμου να επιτευχθούν οι επιθυμητοί στόχοι.

Σενάριο 22: Το άτομο καλείται να επιλέξει με βάση κάποια δεδομένα στοιχεία, την προτιμότερη σειρά δράσεων για τον δεδομένο στόχο. Συγκεκριμένα εάν θα κάνει αίτηση για την λήψη κάποιας χρηματικής υποστήριξης, ε στόχο την ολοκλήρωση ενός πολλά υποσχόμενου αλλά απαιτητικού και κατ' επέκταση αβέβαιου ως προς την επιτυχία του έργου. Αντικατοπτρίζεται η Ικανότητα καθώς αξιολογείται η πίστη στον εαυτό και στην ικανότητα του ατόμου να επιτευχθούν οι επιθυμητοί στόχοι.

Σενάριο 23: Το άτομο καλείται να λάβει αποφάσεις σχετικά με την μελλοντική ακαδημαϊκή του πορεία. Αντικατοπτρίζεται η ικανότητα καθώς αξιολογείται η πίστη στον εαυτό και στην Ικανότητα του ατόμου να επιτευχθούν οι επιθυμητοί στόχοι

Σενάριο 24: Αντικατοπτρίζεται η Συνέπεια στις Αρχές, καθώς το άτομο καλείται να μπει στην θέση ενός ιατρού και να αποφασίσει εάν θα αποδεχτεί τα χρήματα που προσφέρονται από τον ασθενή του.

Βαθμολόγηση

1. Οργανωτικότητα

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Συνέδριο μέχρι τις 3, προετοιμασία της παρουσίασης το απόγευμα, η ανατροφοδότηση θα είναι έτοιμη αύριο το πρωί	2	Η αποτελεσματικότερη δυνατή οργάνωση των αρμοδιοτήτων. Ολοκληρώνονται και οι 3 υποχρεώσεις
Πρώτα το συνέδριο, μετά η παρουσίαση μέχρι το βράδυ, η ανατροφοδότηση θα είναι έτοιμη αύριο το πρωί	1	Συνεπάγεται μεγαλύτερη κούραση και άρα χαμηλότερη ενδεχομένως επίδοση από την πρώτη επιλογή
Πρώτα η ανατροφοδότηση που εκκρεμεί, δεν συμμετέχω στο συνέδριο και εστιάζω στην παρουσίαση	1	Εστίαση μεν στην ανατροφοδότηση, αλλά θυσιάζεται η συμμετοχή στο συνέδριο.
Εστιάζω στην παρουσίαση, προτείνω να πάει άλλος στο συνέδριο, η ανατροφοδότηση θα είναι έτοιμη αύριο το πρωί	0	Θυσιάζεται και το συνέδριο και η ανατροφοδότηση. Ολοκληρώνεται μόνο μια υποχρέωση.

2. Φιλοδοξίες

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Πλήρης συμμετοχή/Πλήρης ολοκλήρωση/Θυσία χρόνου	2	Υψηλοί στόχοι, προθυμία να θυσιαστεί ο ελεύθερος χρόνος για την ολοκλήρωση ενός υψηλότερου σκοπού. Υψηλότερη δυνατή δέσμευση στον στόχο

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Πλήρης συμμετοχή/πλήρης ολοκλήρωση/τη λιγότερη δυνατή θυσία χρόνου	2	Υψηλοί στόχοι, προθυμία να θυσιάσει ο ελεύθερος χρόνος για την ολοκλήρωση ενός υψηλότερου σκοπού, έστω και αν είναι η λιγότερη δυνατή
Δοκιμαστική συμμετοχή/πιθανή ολοκλήρωση/θυσία χρόνου	1	Συγκριτικά χαμηλότερη δέσμευση σε υψηλό στόχο, προθυμία για θυσία χρόνου
Δοκιμαστική συμμετοχή/πιθανή ολοκλήρωση/τη λιγότερη δυνατή θυσία χρόνου	1	Συγκριτικά χαμηλότερη δέσμευση σε υψηλό στόχο
Δεν θα συμμετάσχω/Δεν είμαι διατεθειμένος να αφιερώσω χρόνο	0	Απουσία δέσμευσης σε απαιτητική πρόκληση, δεν καταβάλλεται προσπάθεια

3. Οργανωτικότητα

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Συζητάω με συνάδελφο το μοίρασμα των εργασιών. Τακτοποιούμε βιβλία πριν ανοίξει το κατάστημα. Μετά πρέπει να κατέβει η πινακίδα με τις εκπτώσεις	2	Η καλύτερη δυνατή οργάνωση: πρώτα καθορίζονται οι αρμοδιότητες του καθενός προκειμένου να αρχίσει αμέσως η δουλειά και να μην υπάρχουν απορίες και καθυστερήσεις αργότερα. Τα βιβλία θα πρέπει να τακτοποιηθούν πριν ανοίξει το κατάστημα καθώς είναι η εργασία που απαιτεί τον περισσότερο χρόνο, προσοχή, και συγκρούεται με την εξυπηρέτηση πελατών. Το ζήτημα είναι η πινακίδα να έχει κατέβει πριν το άνοιγμα του καταστήματος.
Κατεβάζω πινακίδα με εκπτώσεις και αμέσως μετά το κατάστημα πρέπει να καθαριστεί. Θα καλωσορίσω τον νέο υπάλληλο. Τα υπόλοιπα θα τα κάνει άλλος	1	Λιγότερο αποτελεσματική οργάνωση. Δεν προέχει ούτε το κατέβασμα της πινακίδας, ούτε το καθάρισμα. Επίσης δεν έχει υπάρξει συνεννόηση με τον συνάδελφο για το μοίρασμα

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

		των εργασιών, κάτι που μπορεί να οδηγήσει σε μη ολοκληρωμένες αρμοδιότητες, ή καθυστερήσεις
Περιμένω να έρθει ο ιδιοκτήτης και ζητάω τη γνώμη του για την οργάνωση των αρμοδιοτήτων	0	Μη αποτελεσματική οργάνωση, καθώς μέχρι την έλευση του ιδιοκτήτη θα έχει χαθεί αρκετός χρόνος

4. Φιλοδοξίες

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Θα κινητοποιήσω τους συνεργάτες μου για την τελειοποίηση της εργασίας	2	Υψηλός στόχος και κινητοποίηση για την επίτευξή του
Θα διορθώσω μόνος/η μου την εργασία	1	Υψηλός στόχος αλλά χαμηλότερος βαθμός προσπάθειας
Προτείνω να ξεκουραστούμε ώστε να διατηρήσουμε δυνάμεις για την παρουσίαση	0	Χαμηλότερη δυνατή κινητοποίηση

5. Φιλοδοξίες

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Καθηγητής Α/ απαιτητική πρόκληση/συστάσεις	2	Υψηλός στόχος/απαιτητική πρόκληση
Καθηγητής Β/ υψηλό βαθμό (+ οποιαδήποτε άλλα)	1	Επίσης υψηλός στόχος
Καθηγητής Β/η παράδοση είναι κατανοητή/σύμφωνη με ύλη	1	Στόχος η μόρφωση και ένας υψηλός βαθμός
Καθηγητής Β/εύκολο να περαστεί	0	Η μικρότερη δυνατή καταβολή προσπάθειας

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

6. Περίσκεψη

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Θα συμμετέχω στο σεμινάριο ύστερα από ενημέρωση σχετικά με το περιεχόμενο	2	Η συμμετοχή ύστερα από ενημέρωση δείχνει περίσκεψη πριν την λήψη μιας απόφασης
Θα συμμετέχω στο σεμινάριο γιατί κάθε ευκαιρία για εκπαίδευση αξίζει τον κόπο	1	
Θα συμμετέχω στο σεμινάριο μόνο αν μειωθεί ο φόρτος εργασίας μου	1	
Δεν θα συμμετέχω	0	

7. Φιλοδοξίες

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
B/ Γιατί προσφέρει την ευκαιρία ανέλιξης στον τομέα που με ενδιαφέρει	2	Θυσία του τώρα για την μελλοντική ανέλιξη στον τομέα ενδιαφέροντος
A/ Γιατί θέλω να κάνω κάτι που με ενδιαφέρει/ Γιατί αποδίδω καλύτερα όταν κάνω αυτό που μου αρέσει	1	Εστίαση στο τώρα/εξίσου υψηλός στόχος
A/ Γιατί βολεύει το ωράριο	0	Επιλογή με βάση την βολή
B/ Γιατί αποδίδω καλύτερα σε πιο γενικά/λιγότερο απαιτητικά καθήκοντα	0	Επιλογή με βάση την βολή

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

8. Περίσκεψη

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Πληροφορίες για επιχείρηση/αρμοδιότητες/μέσω φίλου/προσωπικής έρευνας/επικοινωνίας με την επιχείρηση	2	Καταβολή προσπάθειας για πλήρη ενημέρωση σχετικά με την εργασία με κάθε δυνατό τρόπο
Πληροφορίες για επιχείρηση/αρμοδιότητες/φίλου/προσωπικής έρευνας, ή ό,τι άλλο λείπει	1	Μικρότερη συγκριτικά προσπάθεια για πλήρη ενημέρωση
Η συγκέντρωση πληροφοριών δεν είναι απαραίτητη	0	Καμία προσπάθεια για ενημέρωση πριν τη λήψη απόφασης

9. Οργανωτικότητα

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Θα προσέγγιζα πελάτες και θα τους ενημέωνα για επιλεγμένα βιβλία	2	Βαθμολόγηση με βάση την σκέψη και οργάνωση της προσπάθειας για την επίτευξη του στόχου
Θα τοποθετούσα επιλεγμένα βιβλία σε κεντρική θέση	1	
Θα τοποθετούσα μια διαφημιστική πινακίδα στο ταμείο	1	
Θα αναρτούσα μια σχετική ενημέρωση στην ιστοσελίδα του καταστήματος	0	

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

10. Περίσκεψη

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Προχωρώ σε αίτημα ενημερωτικής συνάντησης για αρμοδιότητες αμέσως μετά τη λήψη του μηνύματος	2	Ένα άτομο που επιθυμεί να είναι προετοιμασμένο, πιθανότατα να επιλέξει να ενημερωθεί άμεσα, προκειμένου να έχει τον απαραίτητο χρόνο να επιμορφωθεί περαιτέρω πριν την έναρξη της εργασίας
Προχωρώ σε αίτημα ενημερωτικής συνάντησης για αρμοδιότητες λίγο πριν την έναρξη της πρακτικής	1	
Προχωρώ σε αίτημα παροχής πληροφοριών μέσω email	1	
Ευχαριστώ και προχωρώ σε προσωπική ανασζήτηση πληροφοριών	0	

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

11. Συνέπεια στις αρχές

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Θα βοηθήσω τον συνάδελφο και θα ξεφυγίσω για την παρουσίαση	2	Βαθμολόγηση με βάση τον βαθμό τήρησης της υπόσχεσης στον συνάδελφο και την προσφορά βοήθειας για την αντιμετώπιση ου προβλήματος
Θα δώσω στον συνάδελφο μια σύντομη ανατροφοδότηση και στη συνέχεια θα ασχοληθώ με την παρουσίαση	1	
Θα ζητούσα από κάποιον άλλον να βοηθήσει τον συνάδελφο	1	
Θα αναφέρω το ζήτημα στον προϊστάμενο για να προτείνει κάποια λύση	0	

12. Συνέπεια στις αρχές

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Δεν θα το αναφέρω στον καθηγητή λόγω συναδελφικής αλληλεγγύης	2	Βαθμολόγηση με βάση την συνέπεια προς κάποια ιδεολογική κατεύθυνση. Η ίδια η ιδεολογία δεν έχει τόσο σημασία όσο η τήρησή της
Αναφορά στον καθηγητή μόνο αν η δουλειά τους είναι χαμηλής ποιότητας	2	
Αναφορά στον καθηγητή άμεσα	1	
Δεν θα το αναφέρω στον καθηγητή γιατί δεν έχω στοιχεία	0	

13. Συνέπεια στις αρχές

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Θα καταγράψω το λάθος μου	2	Συνέπεια στην οδηγία της εταιρίας
Θα αναφέρω το λάθος στον προϊστάμενό μου και θα ζητήσω την συμβουλή του για το πως να το χειριστώ	1	Συνέπεια στην οδηγία, ύστερα από τη συμβουλή του υπεύθυνου

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Δεν είναι απαραίτητο να καταγράψω το λάθος	0	Μη τήρηση της οδηγίας
--	---	-----------------------

14. Οργανωτικότητα

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Αφιερώνω χρόνο για την οργάνωση των αρμοδιοτήτων μου	2	Βαθμολόγηση με βάση την αποτελεσματικότητα της οργάνωσης των αρμοδιοτήτων
Συμβουλευόμαι τον υπεύθυνο για την σωστότερη διαχείριση των αρμοδιοτήτων μου	1	
Ό,τι δεν προλάβω θα το τελειώσω αύριο	0	

15. Αυτοπειθαρχία

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Αγνώω τον πόνο και τηρώ το πρόγραμμα	2	Βαθμολόγηση με βάση τον βαθμό αυτοπειθαρχίας. Μη εγκατάλειψη του στόχου, αντιμετώπιση δύσκολων καταστάσεων
Συζητώ με τον γυμναστή την προσαρμογή προγράμματος στις ανάγκες μου	1	
Ξεκουράζομαι	0	

16. Περίσκεψη

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
συστηματικά/καθημερινά/οδηγό σπουδών/καθηγητή/ενδιαφέροντα/εύκολα δύσκολα	2	Βαθμολόγηση με βάση την σκέψη που καταβάλλεται πριν μια επιλογή
συστηματικά/4-6/προτάσεις συμφοιτητών/επειδή τα επιλέγουν φίλοι	1	Κριτήριο: οι επιλογές των φίλων
συστηματικά/4-6 δεν προβληματίζομαι/ δεν χρειάζονται παρακολούθηση	0	

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

17. Αυτοπειθαρχία

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Δεν θα βγω και θα ολοκληρώσω την εργασία	2	Βαθμολόγηση με βάση τον βαθμό θυσίας της διασκέδασης για την επίτευξη ενός στόχου. Βαθμός επιμονής στα δύσκολα, επικέντρωσης στον στόχο
Θα βγω μόνο αν ολοκληρώσω την εργασία νωρίς	1	
Θα βγω για λίγο και θα ολοκληρώσω την εργασία αργότερα ή και αύριο	1	
Είναι Σάββατο, θα βγω και θα ξευχητήσω. Θα ολοκληρώσω την εργασία αύριο το απόγευμα	0	

18. Αυτοπειθαρχία

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Θα μείνω στο σπίτι και δουλέψω	2	Βαθμολόγηση με βάση τον βαθμό θυσίας της διασκέδασης για την επίτευξη ενός στόχου. Βαθμός επιμονής στα δύσκολα, επικέντρωσης στον στόχο
Θα πάω στο εξοχικό του φίλου	0	

19. Αυτοπειθαρχία

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Κάτι υγιεινό	2	Βαθμολόγηση με βάση τον βαθμό θυσίας της διασκέδασης για την επίτευξη ενός στόχου. Βαθμός επιμονής στα δύσκολα, επικέντρωσης στον στόχο
Κάτι εύκολο	1	
Κάτι υγιεινό (και αναγκαστικά πιο ακριβό)	1	
Κάτι πρόχειρο αλλά νόστιμο	0	

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

20. Ικανότητα

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Ενημερώνω τους πελάτες στην ουρά για το πρόβλημα	2	Αποτελεσματικότερη δυνατή επιλογή διότι ενημερώνονται οι πελάτες για το πρόβλημα και δεν θα χρειαστεί να περιμένουν χωρίς λόγο στην ουρά
Αναζητώ τη συμβουλή του υπεύθυνου για την διαχείριση του προβλήματος	1	Λιγότερο αποτελεσματική δράση από άποψη αμεσότητας
Ζητώ συγνώμη από τους πελάτες για το πρόβλημα	0	Το ζήτημα είναι η έγκυρη ενημέρωση και όχι η συγνώμη

21. Ικανότητα

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Θα έκανα αίτηση για χρηματική υποστήριξη	2	Κριτήριο βαθμολόγησης: η πίστη στον εαυτό, η πίστη στην ικανότητα να επιτευχθούν οι επιθυμητοί στόχοι
Θα έκανα αίτηση μόνο αν ήμουν σίγουρος/η για την πρόοδο του έργου μου	1	
Δεν θα έκανα αίτηση για χρηματική υποστήριξη	0	

22. Ικανότητα

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Να δώσει πανελλήνιες ώστε να εισαχθεί σε μια πανεπιστημιακή σχολή και να πάρει πτυχίο.	2	Κριτήριο βαθμολόγησης: η πίστη στον εαυτό, η πίστη στην ικανότητα να επιτευχθούν οι επιθυμητοί στόχοι
Να προσπαθήσει να πάρει τη θέση, πείθοντας τους υπεύθυνους για τις ικανότητές της, επικαλούμενη την εμπειρία χρόνων της.	1	

ΤΕΣΤ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΣΙΑΣ

Να αποδεχτεί την κατάσταση και παραμένει στη θέση της.	0	
--	---	--

23. Ικανότητα

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Να καταβάλλει πλήρη προσπάθεια για την επίτευξη του στόχου της, διεκδικώντας μια υποτροφία σε μεγάλο πανεπιστήμιο	2	Κριτήριο βαθμολόγησης: η πίστη στον εαυτό, η πίστη στην ικανότητα να επιτευχθούν οι επιθυμητοί στόχοι
Να καταβάλλει προσπάθεια, έχοντας όμως ταυτόχρονα υπόψιν της εναλλακτικές επιλογές για ευκολότερα πανεπιστήμια	1	
Να διεκδικήσει απευθείας μια θέση σε πανεπιστήμιο με υψηλότερη πιθανότητα εισαγωγής	0	

24. Συνέπεια στις αρχές

Εναλλακτική	Βαθμός	Ερμηνεία
Αποδέχομαι την κάρτα	2	Κριτήριο βαθμολόγησης: η συνέπεια στις αρχές. Ιδανικά το άτομο θα πρέπει να αποδεχτεί μόνο την κάρτα και σε καμία περίπτωση τα χρήματα
Δεν αποδέχομαι ούτε την κάρτα, ούτε τα χρήματα ή/και κάνω καταγγελία	1	
Προτρέπω να δωριστούν τα χρήματα σε φιλανθρωπικό ίδρυμα της επιλογής μου	1	Η συγκεκριμένη επιλογή μπορεί να φαίνεται πως εξυπηρετεί ένα πιο ανθρωπιστικό ιδεώδες, αλλά ιδανικά το άτομο δεν θα πρέπει να επιλέξει να αποδεχτεί τα χρήματα με κανέναν τρόπο
Αποδέχομαι την κάρτα και τα χρήματα	0	
Αποδέχομαι μόνο τα χρήματα	0	